

This Project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Grant Scheme for Common Cultural Heritage: Preservation and Dialogue between Turkey and the EU-II (CCH-II)
TRADITIONAL TOUCH TO THE PRESERVATION OF WOODEN HERITAGE:
MASTER HANDS - YOUNG BRAINS COOPERATION PROJECT

Ortak Kùltür Mirası: Tùrkiye ve AB arasında Koruma ve Diyalog-II (CCH-II) Hibe Programı
GENÇ USTALAR - AHŞAP MİRASIN KORUNMASINDA GELENEKSEL DOKUNUŞ:
USTA ELLER-GENÇ BEYİNLER İŞBİRLİĞİ PROJESİ

YOUNG TOUCH TO THE TRADITIONAL WOOD ARTS

GELENEKSEL AHŞAP SANATLARINA GENÇ DOKUNUŞLAR

Young Masters Shape the Future of Wood Art /
Genç Ustalar Ahşap Sanatının Geleceğini Şekillendiriyor

Young Masters Project/Genç Ustalar Projesi:
<https://youngmasterproject.com>
<https://www.instagram.com/gencustalarprojesi/?hl=tr>

ISBN: 978-960-9677-07-3

Authors / Yazarlar:

Işıl Özsait-Kocabaş, Chara Sarrigiannidou, Taner Güler

Editors / Editörler:

Chara Sarrigiannidou, Assoc. Prof. / Doç. Dr. Işıl Özsait-Kocabaş

Editorial Support/ Editoryal Destek:

Konstantinos-Michael Gkanatsas

The authors are responsible for their texts. / Yazarlar kendi metinlerinden sorumludur.

Cover Photos / Kapak fotoğrafları:

- *Iconostasis (detail)*, Panagia Skripou Monastery, Orchomenos.
© Hellenic Ministry of Culture and Sports, Ephorate of Antiquities of Euboea /
İkonostasis (detay), Panagia Skripou Manastırı, Orchomenos.
© Yunanistan Kültür ve Spor Bakanlığı, Evia Antik Eserleri Ephorate
- *Wooden door with nacre inlaid detail*, Hatice Turhan Sultan Tomb, Istanbul /
Sedef kakmalı ahşap kapı, Hatice Turhan Sultan Türbesi, Istanbul.
© Hilal Güler

Translations / Çeviri:

Vasiliki Papadimitriou (Turkish to English, Greek to Turkish)
Athina Chatzikou (Greek to English)
ACM Translations (English to Turkish)

English Text Editing/ İngilizce Metin Düzenleme:

Effie Moumtzidou

Graphic design & Print/ Grafik tasarım & Baskı:

Mygdonia Publications

© 2022 Partners of the «Young Masters» Project / Genç Ustalar Projesi Ortakları

YOUNG TOUCH
TO THE TRADITIONAL
WOOD ARTS

GELENEKSEL AHŞAP SANATLARINA
GENÇ DOKUNUŞLAR

European Centre for Byzantine and Post-Byzantine Monuments

YOUNG TOUCH TO THE TRADITIONAL WOOD ARTS

YOUNG MASTERS PROJECT

THESSALONIKI 2022

Avrupa Bizans ve Bizans Sonrası Anıtlar Merkezi

GELENEKSEL AHŞAP
SANATLARINA
GENÇ DOKUNUŞLAR
GENÇ USTALAR PROJESİ

SELANİK 2022

This Project is funded by the European Union.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Grant Scheme for Common Cultural Heritage: Preservation and Dialogue between Turkey and the EU-II (CCH-II)
Traditional Touch to the Preservation of Wooden Heritage: Master Hands-Young Brains Cooperation Project

Ortak Kùltür Mirası: Tùrkiye ve AB arasında Koruma ve Diyalog-II (CCH-II) Hibe Programı
Genç Ustalar - Ahşap Mirasın Korunmasında Geleneksel Dokunuş: Usta Eller-Genç Beyinler İşbirliği Projesi

YOUNG TOUCH TO THE TRADITIONAL WOOD ARTS GELENEKSEL AHŞAP SANATLARINA GENÇ DOKUNUŞLAR

Authors / Yazarlar:

Işıl Özsait-Kocabaş, Chara Sarrigiannidou, Taner Güler

With contributions / Katkıları ile:

Prof. Natalia Poulou, Dr. Flora Karagianni, Kezban Aktaş, Aydın Aykanat, Arkın Polat,
Prof. Ufuk Kocabaş, Dr. Dimitris Liakos, Dr. Paraskevi Papadimitriou, Feride Yılmaz,
Azmi Köprücü, Balı Deniz, Cengiz Beşiktaş, Gürsel Karaçimen,
Melpomeni Fotopoulou, Sotiris Zampouras.

Editors / Editörler:

Chara Sarrigiannidou, Assoc. Prof. / Doç. Dr. Işıl Özsait-Kocabaş

This Project is funded by the European Union.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

This publication was produced with the financial support of the European Union. Its contents are the sole responsibility of «YAPIMED-EKBMM-IU» and do not necessarily reflect the views of the European Union.

Bu yayın Avrupa Birliği'nin maddi desteği ile hazırlanmıştır. İerik tamamıyla «YAPIMED-EKBMM-IU» sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliği'nin grşlerini yansıtmak zorunda değildir.

Young Masters Project, is supported under the “Grant Scheme for Common Cultural Heritage: Preservation and Dialogue between Turkey and the EU-II (CCH-II)” implemented by the Ministry of Culture and Tourism with the financial support of the European Union. The “Grant Scheme for Common Cultural Heritage: Preservation and Dialogue between Turkey and the EU-II (CCH-II)” aims at promotion and enhancement of common cultural heritage activities implemented in partnership between Turkish and EU organizations. The Ministry of Culture and Tourism is responsible institution for the technical implementation of the Grant Scheme Programme, while Central Finance and Contracts Unit is the Contracting Authority.

Gen Ustalar Projesi, T.C. Kltr ve Turizm Bakanlığı tarafından Avrupa Birliği'nin mali desteği ile hayata geçirilen “Ortak Kültür Mirası: Türkiye ve AB Arasında Koruma ve Diyalog-II (CCH-II) Hibe Programı” kapsamında hibe desteği almıştır. Programın Sözleşme Makamı, Merkezi Finans ve İhale Birimidir. “Ortak Kültür Mirası: Türkiye ve AB Arasında Koruma ve Diyalog-II (CCH-II) Hibe Programı”, Türk ve AB kuruluşları arasında ortaklaşa uygulanan ortak kültürel miras faaliyetlerinin teşvik edilmesini ve geliştirilmesini amaçlamaktadır. Bu hibe programının genel hedefi, kültür, sanat ve kültürel miras yoluyla sivil toplum diyalgunun, kültürel miras konusunda uluslararası işbirliğinin geliştirilmesi ve Türkiyede kültürel değerlerin teşvik edilmesidir.

PROJECT PARTNERS / PROJE ORTAKLARI

Graduates and Members Society of Istanbul Zincirlikuyu Technical
and Constructional Vocational High School
İstanbul Zincirlikuyu İnşaat Teknik ve Yapı Meslek Lisesi Mezunları ve Mensupları Derneği,
Ata 2 Sitesi, Manolya cad. No.50 34688,
Çengelköy-Üsküdar, İstanbul TURKEY/TÜRKİYE
yapimed@outlook.com.tr - www.yapimed.org

European Centre for Byzantine and Post-Byzantine Monuments
Avrupa Bizans ve Bizans Sonrası Anıtları Merkezi,
Leophoros Statou 2, 54640, Thessaloniki-GREECE/YUNANİSTAN.
info@ekbmm.gr - www.ekbmm.gr

Istanbul University, Faculty of Letters, Department of Conservation
and Restoration of Cultural Assets
İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kültür
Varlıklarını Koruma ve Onarım Bölümü,
Ordu Cad. 34459 Laleli, Fatih, İstanbul- TURKEY/TÜRKİYE.
hatice.kocabas@istanbul.edu.tr - www.istanbul.edu.tr

ASSOCIATE PARTNER / İŞTİRAKÇİ ORTAK

Zincirlikuyu ISOV Vocational and Technical Anatolian High School
Zincirlikuyu İSOV Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi,
Büyükdere Cad. No.167 Zicirlikuyu, Şişli- TURKEY/TÜRKİYE.
isovtemlarge@gmail.com - https://isov.meb.k12.tr

PROJECT STAFF / PROJE ÇALIŞANLARI:

Kezban Aktaş, YAPIMED Project Coordinator / YAPIMED Proje Koordinatörü

Gülşen Yılmaz, YAPIMED Project Assistant / YAPIMED Proje Araştırmacısı

Doç.Dr. Işıl Özsait-Kocabaş, Istanbul University Project Coordinator / İstanbul Üniversitesi Proje Koordinatörü

Dr. Taner Güler, Istanbul University Project Assistant / İstanbul Üniversitesi Proje Araştırmacısı

Chara Sarrigiannidou, EKBMM Project Coordinator / EKBMM Proje Koordinatörü

Antonis Drosos, EKBMM Project Assistant / EKBMM Proje Araştırmacısı

Konstantinos-Michael Gkanatsas, EKBMM Administrative Staff / EKBMM İdari Personel

PROJECT STUDENTS / PROJESİ ÖĞRENCİLERİ:

Kündekâri Workshop / Kündekâri Atölyesi

Mercan Bavagır, Aleyna Yıldırım, Tuana Eğin, Ekinnur Altunköy, Yağmur Ay, Samet Avcı, Yiğit Günendi, Emircan Kırıl, Abdulkadir Memiş, Kayra S. Polat, Kurtuluş Bolkan

Wood Carving Workshop / Ahşap Oyma Atölyesi

Zeynep Nazlı Yılmaz, Rabia Kılıçarslan, Nursena Avcı, Gamze Nur Kılıçarslan, Saniye Irmak Günay, Mert Bolkan, Ömer Güngör, Kerim Örnek, Beyza Arat, Abdulkadir Kaya, Zehra Kardaş, Mehmet Emir Karataş, Yunus Emre Çarkçı, Mehmet Ali Korkmaz

Greek Students / Yunan Öğrenciler

Lefteris Babaliaros, Maria Asimakoula, Margarita Galazoula, Ligeri Zafeiridou, Ioannis Tsiaousis

MASTERS / USTALAR:

Kündekâri Masters / Kündekârlar

Cengiz Beşiktaş, Tuncay Ağdemir, Mehmet Kılıç

Wood Carving Masters / Ahşap Oyma Ustaları

Gürsel Karaçimen, Turan Çakır, Alişan Sağır

Greek Wood Carving Master / Yunan Ahşap Oyma Usta Yunan Ahşap Oyma Ustası

Angelos Patsiatzis

PROJECT VOLUNTEERS / PROJE GÖNÜLLÜLERİ:

YAPIMED

Aydın Aykanat, Azmi Köprücü, Zehra Menekşe Okur, Sami Uğur Olcay, Feride Yılmaz, Bülent Doldur, Recep Şahin, Erden Yılmaz, Metin İzgi

University Students / Üniversite öğrencileri

Hilal Güler, Esin Çiçek Barlas, İlkem Gökalp, Emirhan Çetinkaya, Çisil Şanlıgençler, Ada Kocabaş

GREEK INTERNSHIP STUDENTS/YUNAN STAJ ÖĞRENCİLERİ:

Anthi Vasiliadi, Nikoleta Giagkoudi, Theodoros Katis

CONTENTS / İÇİNDEKİLER

FOREWORDS / ÖNSÖZLER

Assoc. Prof. / Doç. Dr. Işıl Özsait-Kocabaş	13
Kezban Aktaş	15
Prof. / Prof. Dr. Natalia Poulou	17

YOUNG MASTERS PROJECT / GENÇ USTALAR PROJESİ

Assoc. Prof. / Doç. Dr. Işıl Özsait-Kocabaş, Dr. Taner Güler	19
--	----

PROJECT ACTIVITIES / PROJE FAALİYETLERİ

Assoc. Prof. / Doç. Dr. Işıl Özsait-Kocabaş, Dr. Taner Güler, Chara Sarrigiannidou

2.1 WORKSHOP TRAININGS / ATÖLYE EĞİTİMLERİ	27
Kündekâri Workshop / Kündekâri Atölyesi	29
Wood Carving Workshop / Ahşap Oyma Atölyesi	33
2.2 SEMINARS / SEMİNERLER	36
2.2.1 Wooden Works and Construction Methods Seminars / Ahşap Eserler ve Yapım Yöntemleri Seminerleri	37
2.2.2 Seminars on Conservation and Restoration of Wooden Artefacts / Ahşap Eserlerde Koruma ve Onarım Seminerleri	38
2.3 TECHNICAL TRIPS / TEKNİK GEZİLER	39
2.3.1 Technical Trip to Istanbul / İstanbul Teknik Gezisi	39
Şehzade Mosque / Şehzade Camisi	41
Şehzade Mahmut's tomb / Şehzade Mahmut Türbesi	43
Beyazıt Mosque / Beyazıt Camisi	43
Kalenderhane Mosque / Kalenderhane Camisi	45
Süleymaniye Mosque / Süleymaniye Camisi	46
Kanuni Sultan Süleyman Tomb / Kanuni Sultan Süleyman Türbesi	50
Hürrem Sultan Tomb / Hürrem Sultan Türbesi	52
Museum of Turkish and Islamic Art / Türk ve İslam Eserleri Müzesi	52
The Saint George Church in Edirnekapi/Edirnekapi Aya Yorgi Kilisesi	54
2.3.2 Technical Trip to Anatolia-Bursa / Anadolu Teknik Gezisi-Bursa	57
Cumalıkızık / Cumalıkızık	57
Bursa Ulu Mosque / Bursa Ulu Cami	59
Green Mosque / Yeşil Cami	61
Green Tomb / Yeşil Türbe	63
Irgandı Bridge / Irgandı Köprüsü	66
2.3.3 Technical Trip to Greece / Yunanistan Teknik Gezisi	66
Kavala / Kavala	67
Thessaloniki / Selanik	68
Alexandroupolis / Alexandroupolis	76

2.4 ART EXHIBITIONS / SANAT SERGİLERİ	
2.4.1 Young Touch to Traditional Wood Arts - Thessaloniki / Geleneksel Ahşap Sanatlarına Genç Dokunuşlar-Selanik	78
2.4.2 Young Touch to Traditional Wood Arts - İstanbul / Geleneksel Ahşap Sanatlarına Genç Dokunuşlar-İstanbul	86
2.5 WORKSHOPS / ÇALIŞTAYLAR	
2.5.1 Thessaloniki Workshops / Selanik Çalıştayları	91
2.5.2 İstanbul Workshop / İstanbul Çalıştayı	94
2.5.3 Heritage İstanbul Fair Workshop / Heritage İstanbul Fuarı Çalıştayı	96
ROUNDTABLE MEETING / YUVARLAK MASA TOPLANTISI	99
PROJECT OUTPUTS / PROJE ÇIKTILARI	113
SUSTAINABILITY OF THE PROJECT / PROJENİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ	115
ANATOLIAN WOOD ART / ANADOLU AHŞAP SANATI	
Assoc. Prof. / Doç. Dr. Işıl Özsait-Kocabaş	117
BYZANTINE, POST-BYZANTINE AND MODERN GREEK WOOD ART/ BİZANS, BİZANS SONRASI VE MODERN YUNAN AHŞAP SANATI	
Chara Sarrigiannidou.....	127
INSTITUTIONS PARTICIPATING IN PROJECT ACTIVITIES / PROJE FAALİYETLERİNDE YER ALAN KURUMLAR	
8.1 Graduates and Members Society of İstanbul Zincirlikuyu Technical and Constructional Vocational High School / Zincirlikuyu İnşaat Teknik ve Yapı Meslek Lisesi Mezunları ve Mensupları Derneği Aydın Aykanat, President of Association / Dernek Başkanı	135
8.2 İstanbul University, Department of Conservation and Restoration of Cultural Assets / İstanbul Üniversitesi Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Bölümü Prof. / Prof. Dr. Ufuk Kocabaş, Head of Department / Bölüm Başkanı	137
8.3 European Center for Byzantine and Post- Byzantine Monuments / Avrupa Bizans ve Bizans Sonrası Anıtlar Merkezi Dr. Flora Karagianni, Director of EKBMM / EKBMM direktörü	139
8.4 Zincirlikuyu ISOV Vocational and Technical Anatolian High School / İSOV Zincirlikuyu Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Arkın Polat, School Principal / Okul Müdürü	141
8.5 Kalambaka Woodcarving and Decorative Furniture Vocational School / Kalambaka Ahşap Oyma ve Dekoratif Mobilya Meslek Yüksek Okulu Sotirios Zampouras, Director/ Direktörü	143
ACKNOWLEDGMENTS / KATKI BELİRTME	145
PHOTO CREDITS / FOTOĞRAFLAR	146
BIBLIOGRAPHY / KAYNAKÇA	147

FOREWORDS / ÖNSÖZLER

Assoc. Prof. / Doç. Dr. Işıl Özsait-Kocabaş

IU: Project Coordinator / İÜ: Proje Yürütücüsü

Nowadays, traditional arts around the world are at risk of fading into oblivion due to a number of factors such as industrialization, mass production, the technology of reproductions, low demand, as well as the always fast modern lifestyle. Traditional woodworking, which is part of the cultural identity of our nation, is now under extinction as the old masters are unable to find apprentices in order to continue their craft and have often been forced to close their workshops. Therefore, centuries-long transmission of styles and techniques that convey the spirit of our ancestral culture and connect to its masters is now interrupted. In addition, the loss of traditional wood crafting leads to a lack of people skilled to repair the artworks of our wooden cultural heritage, and the risk of losing the essence of these artworks as a result of restorations made with incomplete information. This threatening situation reveals the importance of preserving and keeping the cultural memory and unique identity alive and protecting our traditions and culture in the face of globalization.

Today, there are very few competent masters who continue this art with its traditions and cultural meanings. In this context, the Young Masters Project suggests a way to keep traditional wood carving and künde-kârî arts alive and spread this knowledge to Vocational High School students. The project included a variety of initiatives such as workshop trainings from masters, construction technology and conservation seminars about wooden works from academ-

Çağımızda geleneksel sanatlar, makineleşme, seri üretimler, kopyalama teknolojisi, sektörel talep azlığı, kentlerdeki hızlı yaşam temposu ve modern yaklaşımlar gibi pek çok etkenle dünya genelinde unutulmakla karşı karşıyadır. Bir ulusun kültürel kimliklerinden olan geleneksel ahşap işçilikleri de, eski ustaların sanatlarını sürdürece-k ırakları bulamaması ve atölyelerini kapatmak zorunda kalmaları sonucunda yok olmak üzeredir. Bu durum, ata kültürümüzün ruhunu aktaran, ustasıyla bütünleşen tarz, teknik ve üslupların, yüzyıllar boyu süren iletişiminin kesintiye uğraması anlamını taşımaktadır. Geleneksel ahşap işçiliğinin kaybolması, ahşap kültür mirasımızdaki eserlerin onarımında çalışacak ehil kişilerin bulunamamasını ve eksik bilgi ile yapılan restorasyonlar sonucu eserlerin özünü kaybetmesi riskini ifade etmektedir. Bu tehlikeli durum, küreselleşme karşısında kültür belleğinin ve özgün kimliğin korumasının ve yaşatılmasının, geleneklerimize ve kültürümüze sahip çıkmanın önemini ortaya koymaktadır.

Günümüzde, bu sanatı geleneksel ve kültürel anlamıyla birlikte sürdüren son derecede az sayıda ehil usta kalmıştır. Bu bağlamda, Genç Ustalar Projesi, geleneksel ahşap oyma ve künde-kârî sanatlarının yaşatılması ve bu sanatların Meslek Lisesi öğrencilerine okullarda aktararak devam ettirilmesi çözümünü önermektedir. Etkinlik programı, bu bağlamda oluşturulmuş, ustalardan Meslek Lisesi öğrencilerine atölye eğitimleri akademisyen, ahşap ustaları ve uzman restoratörlerden ahşap eserlerde yapım teknolojisi ve koruma

ics, woodworkers and expert restorers, as well as organized visits to view the wooden works in place, to touch and appreciate them. Exhibitions, workshops and meetings were held in Istanbul and Thessaloniki in order to enhance the recognition of wooden cultural heritage at a national and international level, to establish national and international connections on this subject and to increase awareness of wood conservation. Within the framework of the project, a joint dialogue has occurred regarding the sustainability of traditional wooden arts and the preservation of wooden heritage. Close friendships were established between Turkish and Greek masters, students and teachers at Kalambaka Wood Carving and Decorative Furniture Vocational School - the only wood carving school in Greece - and Zincirlikuyu ISOV Vocational and Technical Anatolian High School, along with the project directors.

Thanks to the enthusiasm of our students, their determination, their amazing interest and their passion for the project, the results were far superior to the anticipated. We successfully spent fifteen months of intense, fruitful and enjoyable learning on the project. Turkish and Greek project teams, volunteers, masters, project students and guest students and vocational high school teachers formed a Young Masters Project family of almost sixty people. I would like to thank each and every one of them for their faith, love, devotion and hard work in the project. During the implementation of the project and the various activities, many people and institutions offered their support, facilitated the progress of our work and assisted in multiple ways.

I would like to express my appreciation to the institutions and employees concerned - the Ministry of Culture and Tourism, Ministry of Treasury and Finance, Central Finance and Contracts Unit, Ministry of Foreign Affairs, European Union Presidency, Delegation of the European Union to Turkey, Istanbul University Rectorate, Istanbul University International Projects Office, Istanbul University Faculty of Letters, Istanbul University Department of Conservation

seminerleri ahşap eserlerin yerinde görmeyi ve onlara dokunmayı, hissetmeyi sağlayan teknik geziler düzenlemiştir. Ahşap kültür mirasının ulusal ve uluslararası düzeyde tanınırlığının artırılması, bu konudaki ulusal ve uluslararası bağlantıların oluşturulması ve ahşap koruma bilincinin artırılması için İstanbul ve Selanik'te sergi, çalıştay ve toplantılar gerçekleştirilmiştir. Projede, geleneksel ahşap sanatlarının sürdürülebilirliği ve ahşap mirasının korunması konusunda ortak diyaloglar geliştirilmiş; Türk ve Yunan ustalar, Yunanistan'daki tek ahşap oyma eğitimi veren Kalambaka Ahşap Oyma ve Dekoratif Mobilya Meslek Yüksekokulu ve Zincirlikuyu ISOV Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nin öğrencileri ve öğretmenleri ve proje görevlileri arasında sıkı dostluklar kurulmuştur.

Projede, öğrencilerimizin heyecan ve azimleri, konuya olan inanılmaz ilgi ve istekleri sayesinde, beklenenden daha fazla olumlu çıktılar elde edilmiş, yoğun, başarılı, severek ve eğlenerek öğrenilen 15 ay geçirilmiştir. Türk ve Yunan proje ekibi, proje gönüllüleri, proje ustaları, proje öğrencileri, misafir öğrencilerimiz, Meslek Lisesi öğretmenlerimiz ile 60 kişilik Genç Ustalar Proje Ailesi oluşmuştur. Projeye olan inanç, sevgi, bağlılık ve çalışkanlıkları için her birine ayrı ayrı binlerce teşekkür ediyorum. Projenin yürütülmesi, faaliyetlerin gerçekleştirilmesi sırasında pek çok kişi ve kurum desteğini esirgememiş, akışı kolaylaştırmış ve yardımcı olmuştur. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı Merkezi Finans ve İhale Birimi, Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü, İstanbul Üniversitesi Uluslararası Projeler Ofisi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İstanbul Üniversitesi Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Bölümü, Avrupa Bizans ve Bizans Sonrası Anıtlar Merkezi, Zincirlikuyu İnşaat Teknik ve Meslek Lisesi Mezunları ve Mensupları Derneği, İSOV Zincirlikuyu Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Kalambaka Ahşap Oyma ve Dekoratif Mobilya Meslek Yüksek Okulu, Art-Time Ahşap Oyma Atölyesi, Sedef Mobilya ve Kündekâri Atölyesi, Fırat Plastik Kauçuk Sanayi

and Restoration of Cultural Assets, European Centre for Byzantine and Post-Byzantine Monuments, Zincirlikuyu Construction Technical and Vocational High School Graduates and Members Association, ISOV Zincirlikuyu Vocational and Technical Anatolian High School, Kalambaka Wood Carving and Decorative Furniture Vocational School, Art-Time Wood Carving Workshop, Nacre Furniture and Kündekâri Workshop, FIRAT SA Plastic / Rubber Industrial and Commercial Company, Bakırköy Saint George, Agia Analipsi Greek Orthodox Churches and Schools Foundation, Istanbul Heritage TG Expo International Fairs Incorporation and Ankara Expert Coaches Association.

I believe that our Young Masters will embrace the responsibility they have assumed and will continue to form the links of the traditional chain by improving themselves and their environment in their professional life, which they have embraced together with their masters.

Kezban Aktaş

YAPIMED Project Coordinator / YAPIMED Proje Yürütücüsü

Traditional Touch to the Preservation of Wooden Heritage: Master Hands-Young Brains Cooperation Project, “Common Cultural Heritage” was carried out by The Republic of Turkey, Ministry of Culture and Tourism with the financial support of the European Union. It was completed within the scope of the “Conservation and Dialogue between Turkey and the European Union-II (CCH-II) Grant Program”. I am delighted with the success of our project, which took place between April 1st 2021 and June 30th 2022, with the initiative of ISOV Zincirlikuyu Construction Technical and Anatolian Vocational High School Alumni Association, in partnership with the Istanbul University Faculty of Letters, Department of Conservation and Restoration of Cultural Assets and the European Centre for Byzantine and Post-Byzantine Monuments.

During the 2021-2022 academic year, each

ve Ticaret Anonim Şirketi, Bakırköy Aya Yorgi Aya Analipsiz Rum Ortodoks Kiliseleri ve Mektepleri Vakfı, Heritage İstanbul TG Expo Uluslararası Fuarçılık Anonim Şirketi, Ankara Uzman Koçlar Derneği’nin ilgili birim ve çalışanlarına şükranlarımı sunuyorum.

İnanıyorum ki, Genç Ustalarımız üstlendikleri sorumluluğu sahiplenecekler ve ustalarından el alarak adım attıkları meslek hayatlarında, kendilerini ve çevrelerini geliştirerek geleneksel zincirin halkalarını oluşturmaya devam edecekler.

Genç Ustalar-Ahşap Mirasın Korunmasında Geleneksel Dokunuş: Usta Eller-Genç Beyinler İşbirliği Projesi, Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından Avrupa Birliği’nin mali desteği ile gerçekleştiren “Ortak Kültür Mirası: Türkiye ve Avrupa Birliği Arasında Koruma ve Diyalog-II (CCH-II) Hibe Programı” kapsamında hayata geçirilmiştir. ISOV Zincirlikuyu İnşaat Teknik ve Anadolu Meslek Lisesi Mezunları Derneği’nin girişimleri ile İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Bölümü ve Avrupa Bizans ve Bizans sonrası Anıtları Merkezi ortaklığında 1 Nisan 2021-30 Haziran 2022 arasında sürdürülen projemizin başarıyla tamamlanmasından büyük mutluluk duyuyorum.

2021-2022 eğitim öğretim döneminde, Zincirlikuyu ISOV Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinden seçilmiş olan 25 proje öğrencimiz, 26 hafta boyunca, her cumartesi

Saturday, twenty-five project students selected from Zincirlikuyu ISOV Vocational and Technical Anatolian High School, received training in wood carving and künde-kâri workshops for a period of twenty-six weeks. They came to know the historical artifacts in Istanbul Historical Peninsula, Bursa and Cumalikizik, and attended the project seminars. Seventeen of our students and project masters took part in the events of Thessaloniki - exhibition and workshop - along with masters and students from Kalambaka Wood Carving and Decorative Furniture Vocational High School in Greece. During the Istanbul events, we organized our exhibition, workshop and project closure activities with the involvement of the Greek project team, masters and students from Kalambaka Wood Carving and Decorative Furniture Vocational School. Our goal in this project, which is a first for our association, was to develop the master-apprentice relationship and to maintain our traditional art crafts that are now facing extinction. Having completed the project, I would like to proudly say that we are happy to have reached this goal.

Even during the holidays, our students went to their workshops on their own, and we still have students who attend the workshops on weekends. Although we are proud to bring our project to a successful conclusion after these fifteen months, we are also saddened that the weekends spent with our young ones, have come to an end. At the closure of this long process, I would like to express my gratitude to Istanbul University Faculty Members, who supported us, to Assoc. Prof. Işıl Özsait-Kocabaş and Dr. Taner Güler, Research Assistant Hilal Güler; to our YAPIMED President Aydın Aykanat, our treasurer Uğur Olcay, our project volunteers Azmi Köprücü, Erden Yıldırım, Recep Şahin, Feride Yılmaz, Bülent Doldur, Zehra Menekşe Okur; to Arkin Polat, the principal of Zincirlikuyu ISOV Vocational and Technical Anatolian High School, to Bali Tolga Deniz, the vice principal, to Mustafa Bakan, the workshop teacher of the Restoration Department and to project masters Cengiz Beşiktaş, Tuncay Ağdemir, Gürsel Karaçimen, Turan Çakır and Alişan Sağır.

ağşap oyma ve künde-kâri atölyelerinde eğitim aldılar. İstanbul Tarihi Yarımada'da, Bursa ve Cumalikizik'ta bulunan tarihi eserleri gezdiler, proje seminerlerine katıldılar. 17 öğrencimiz ve proje ustalarımız, Yunanistan, Selanik etkinliklerinde, Kalambaka Ağşap Oyma ve Dekoratif Mobilya Meslek Yüksek Okulu'ndan gelen usta ve öğrencilerle birlikte sergi ve çalıştaylara katıldılar. İstanbul etkinliklerinde Yunan proje ekibi, Kalambaka Ağşap Oyma ve Dekoratif Mobilya Meslek Yüksek Okulu'ndan gelen usta ve öğrencilerin katılımıyla sergi, çalıştay ve proje kapanış etkinliklerimizi gerçekleştirdik.

Derneğimiz için bir ilk olan bu projede amacımız, usta-çırak ilişkisini geliştirmek ve kaybolmaya yüz tutmuş geleneksel el sanatlarımızın yaşatılmasını sağlamaktır. Proje sonunda, hedefimize ulaşmanın mutluluğunu yaşadığımızı gururla söylemek isterim. Öyle ki, tatillerde dahi, öğrencilerimiz kendi imkânları ile atölyelerine koşular ve hala aralarında hafta sonları atölyelere giden çocuklarımız var. Kimi zaman öğrencimiz, kimi zaman çocuklarımız olan gençlerimizle geçirdiğimiz 15 ay sonunda projemizi başarıyla bitirmenin gururunu yaşarken, çocuklarımızla geçirdiğimiz hafta sonlarımızın bitmiş olmasının üzüntüsünü aynı anda yaşıyoruz. Bu süreçte, bize destek olan İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyeleri Sn. Doç. Dr. Işıl Özsait-Kocabaş ve Dr. Taner Güler'e, Araştırma Görevlisi Hilal Güler'e; YAPIMED Başkanımız Aydın Aykanat, saymanımız Uğur Olcay, proje gönüllülerimiz Azmi Köprücü, Erden Yıldırım, Recep Şahin, Feride Yılmaz, Bülent Doldur, Zehra Menekşe Okur'a; Zincirlikuyu İSOV Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi müdürü Arkin Polat'a, müdür yardımcısı Balı Tolga Deniz'e, Restorasyon Bölümü atölye öğretmeni Mustafa Bakan'a teşekkürlerimi sunuyorum ve proje ustaları Cengiz Beşiktaş, Tuncay Ağdemir, Gürsel Karaçimen, Turan Çakır ve Alişan Sağır'a.

Prof. / Prof. Dr. Natalia Poulou

Professor of Byzantine Archaeology, Aristotle University of Thessaloniki.

President of the Administrative Board of the European Centre for Byzantine and Post-Byzantine Monuments /

Selanik Aristotle Üniversitesi Bizans Arkeolojisi Profesörü

Avrupa Bizans ve Bizans Sonrası Anıtlar Merkezi Yönetim Kurulu Başkanı

Woodcarving is considered internationally as one of the most interesting arts, as it presents some of the most important masterpieces in art history. In Greece, a large number of woodcarving works of high artistic quality, dating from the Byzantine era to modern times, is preserved. In recent years, Greek traditional wood carving, despite being a significant chapter of our cultural heritage, is getting lost and, as a result, the future generations risk losing a valuable piece of collective memory and identity. The “Traditional Touch to the Preservation of Wooden Heritage: Master Hands-Young Brains Cooperation Project” aims to promote wood carving art in Greece and Turkey, to contribute to the preservation of the traditional techniques in the art of woodworking, create a dialogue between the two countries and support the transfer of know-how from old craftsmen to new students. In the context of the project, the European Centre for Byzantine and Post-Byzantine Monuments held in Thessaloniki from 12 to 15 April 2022 a number of actions aiming to promote the woodcarving art and its transmission to the younger generations.

As President of the Administrative Board of the European Centre for Byzantine and Post-Byzantine Monuments, I would like to thank our partners, the lead partner of the project, YAPIMED “Graduate and Members Society of Istanbul Zincirlikuyu Technical and Constructional Vocational High School”, as well as the University of Istanbul, for the excellent cooperation throughout the project design and implementation period.

In addition, I would like to thank and congratulate the students of the Kalambaka Woodcarving and Decorative Furniture Vocational School, who produced modern wood carvings for the needs of the exhibition entitled: “Young Touch to Traditional Wood Arts”, inspired by the

Ahşap oymacılığı, sanat tarihinin en önemli şaheserlerinden bazılarını sunduğu için uluslararası alanda en ilginç sanatlardan biri olarak kabul edilmektedir. Yunanistan’da, Bizans döneminden modern zamanlara kadar uzanan, yüksek sanatsal kaliteye sahip çok sayıda ahşap oyma eser korunmuştur. Yakın dönemde, geleneksel Yunan ahşap oymacılığı, kültürel mirasımızın önemli bir parçası olmasına rağmen azalmakta ve sonuç olarak, gelecek nesiller, kolektif hafızanın ve kimliğimizin önemli bir parçasını kaybetme riskiyle karşı karşıya kalmaktadır. “Ahşap Mirasının Korunmasında Geleneksel Dokunuş: Usta Eller-Genç Beyinler İş Birliği Projesi”, Yunanistan ve Türkiye’de ahşap oyma sanatını tanıtmayı, ahşap sanatında kullanılan geleneksel yöntemlerin korunmasına katkıda bulunmayı ve ahşap oymacılığının gelişimine katkı sunarken, aynı zamanda bir diyalog yaratmayı ve eski ustalardan yeni öğrencilere bilgi aktarılmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Proje kapsamında, Avrupa Bizans ve Bizans Sonrası Anıtlar Merkezi, 12-15 Nisan 2022 tarihleri arasında Selanik’te ağaç oymacılığı sanatının tanıtılması ve genç nesillere aktarılmasını amaçlayan bir dizi faaliyet gerçekleştirmiştir.

Avrupa Bizans ve Bizans Sonrası Anıtlar Merkezi Yönetim Kurulu Başkanı olarak, proje ortaklarımız İstanbul Zincirlikuyu Teknik ve İnşaat Meslek Lisesi Mezunları ve Mensupları Derneği ve İstanbul Üniversitesi’ne proje tasarımı ve uygulama süreci boyunca mükemmel iş birlikleri için teşekkür etmek isterim.

Ayrıca proje çerçevesinde Bizans ve Bizans sonrası gelenekten esinlenerek hazırlanan “Geleneksel Ahşap Sanatlarına Genç Dokunuş” başlıklı serginin ihtiyaçlarına yönelik modern ahşap oymalar üreten Kalambaka Ahşap Oyma ve Dekoratif Mobilya Meslek Yüksekokulu öğrencilerine teşekkürlerimi ve tebriklerimi sunarım. Ayrıca sergide kullanılan zengin fotoğraf malzemelerini EKBMM’a

Byzantine and post-Byzantine tradition and organized in the framework of the project. Thanks are also due to the Directorate of Byzantine and Post-Byzantine Antiquities of the Ministry of Culture and Sports and the twenty-three Ephorates of Antiquities, which sent to the EKBMM rich photographic material that was used in the exhibition.

I would also like to thank the Director of the Service of Modern Monuments and Technical Works of Central Macedonia, Mrs. Sofia Christoforidou, for hosting the exhibition and the woodcarving and künde-kârî workshop at the Islahane Cultural Venue, the Director of the Museum of Byzantine Culture, Dr Agathoniki Tsilipakou, for hosting at the ‘Stefanos Dragoumis’ amphitheatre our roundtable, as well as the Deputy Director of the Ephorate of Antiquities of Chalcidice and Mount Athos, Dr George Skiadaresis, for hosting the project team at the Ephorate’s Conservation Laboratory and for the exchange of know-how on the conservation of the wooden cultural heritage. Also, Mrs. Maria Alexandrou, Associate Professor of the Department of Music Studies, Aristotle University of Thessaloniki and the Ensemble of Classical Eastern Music “Psalter” for the concert “Eastern Sounds and Wood Carvings” staged at the opening of the woodcarving exhibition.

Finally, I would like to thank all the members of the Administrative Board of EKBMM for accepting our proposal to participate in this program and the Director of EKBMM, Dr. Flora Karagianni for her significant contribution to project design and implementation. Also, the team of EKBMM, the archaeologist Mrs Chara Sarrigiannidou, project coordinator, the archaeologist Mr. Konstantinos-Michael Gkanatsas administrative/support staff, Mr. Antonios Drosos, project assistant, as well as Mrs. Efi Ioannidou for her important support.

I hope that this publication, as a culmination of the project, will promote the discussion on the protection of traditional woodcarving art and contribute to its sustainability.

gönderen Kültür ve Spor Bakanlığı Bizans ve Bizans Sonrası Eski Eserler Dairesi Müdürlüğüne ve 23 Eski Eserler Dairesine de ayrıca teşekkür ederiz.

Ayrıca Orta Makedonya Modern Anıtlar ve Teknik İşler Dairesi Müdürü Sn. Sofia Christoforidou’ya sergiye ve Islahane Kültür Merkezi’ndeki ahşap oymacılığı ve künde-kârî atölyesine ev sahipliği yaptığı için, Bizans Kültürü Müzesi Müdürü Dr. Agathoniki Tsilipakou’ya, yuvarlak masamızı ‘Stefanos Dragoumis’ amfi tiyatrosunda ağırladıkları için, Halkidiki ve Athos Dağı Eski Eserler Dairesi Müdür Yardımcısı Dr. George Skiadaresis’e proje ekibini Ephorate Koruma Laboratuvarında ağırladığı ve ahşap kültür mirasının korunmasına ilişkin bilgi alışverişi için teşekkürlerimi sunarım. Selanik Aristo Üniversitesi Müzik Araştırmaları Bölümünden Doç. Dr. Maria Alexandrou ve Klasik Doğu Müzik Topluluğu “Psalter”e de ahşap oyma sergisinin açılışında vermiş oldukları “Doğu Ezgileri ve Ahşap Oyma” konseri için teşekkür etmek istiyorum.

Son olarak, bu programa katılma teklifimizi kabul ettikleri için EKBMM Yönetim Kurulunun tüm üyelerine ve proje tasarımı ve uygulamasına önemli katkılarından dolayı EKBMM Direktörü Dr. Flora Karagianni’ye teşekkür ederim. Ayrıca EKBMM ekibi, proje koordinatörü arkeolog Chara Sarrigiannidou, idari destek personeli arkeolog Bay Konstantinos-Michael Gkanatsas, proje asistanı Antonios Drosos ve önemli destekleri için Efi Ioannidou’ya teşekkürlerimi sunarım.

Projenin sonucu olan bu yayının geleneksel ahşap oyma sanatının korunması konusundaki değerlendirmelere ve bu sanatın sürdürülebilirliğine katkı sağlamasını umuyorum.

YOUNG MASTERS PROJECT / GENÇ USTALAR PROJESİ

Assoc. Prof. / Doç. Dr. Işıl Özsait-Kocabaş, Dr. Taner Güler

Young Masters- Traditional Touch to the Preservation of Wooden Heritage: Master Hands-Young Brains Cooperation Project, was held between April 1, 2022 and June 30, 2022, under the leadership of Istanbul Zincirlikuyu Technical and Construction Vocational High School Graduates and Members Association (YAPIMED), in partnership with Istanbul University Faculty of Letters, Department of Conservation and Restoration of Cultural Assets (IU) and the European Centre for Byzantine and Post-Byzantine Monuments (EKBMM).

Associate partner Zincirlikuyu ISOV Vocational and Technical Anatolian High School was the school of the project's students. Grant support was received within the framework of the "Common Cultural Heritage: Conservation and Dialogue Between Turkey and the European Union-II (CCH-II)" Program, implemented by the Ministry of Culture and Tourism of the Republic of Turkey with the financial support of the European Union. The Contracting Authority of the Program was the Central Finance and Contracts Unit. The overall objective of the sponsored Program was to develop international cooperation, communicate cultural values of Turkey through art and cultural heritage and promote dialogue between NGOs. In this context, the starting point of the Young Masters Project was the gradual obsolescence of traditional arts and professions, which constitutes a general problem of our times.

Genç Ustalar-Ahşap Mirasın Korunmasında Geleneksel Dokunuş: Usta Eller-Genç Beyinler İşbirliği Projesi, 1 Nisan 2021-30 Haziran 2022 arasında, İstanbul Zincirlikuyu İnşaat Teknik ve Yapı Meslek Lisesi Mezunları ve Mensupları Derneği (YAPIMED) liderliğinde, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Bölümü (İÜ) ve Avrupa Bizans ve Bizans sonrası Anıtları Merkezi (EKBMM) ortaklığında sürdürülmüştür. İştirakçi ortak Zincirlikuyu İSOV Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi proje öğrencilerinin okuludur. Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından Avrupa Birliği'nin mali desteği ile hayata geçirilen "Ortak Kültür Mirası: Türkiye ve Avrupa Birliği Arasında Koruma ve Diyalog-II (CCH-II) Hibe Programı" kapsamında hibe desteği almıştır. Programın Sözleşme Makamı, Merkezi Finans ve İhale Birimidir. Hibe Programının genel hedefi, kültürel miras konusunda uluslararası işbirliğinin geliştirilmesi, Türkiye'deki kültürel değerlerin tanıtılması, kültür, sanat ve kültürel miras yoluyla sivil toplum diyalogunun teşvik edilmesidir. Bu bağlamda, Genç Ustalar Projesi'nin çıkış noktası, çağımızın genel sorunu olan geleneksel sanatların ve işçiliklerin unutulması olmuştur. Geleneksel teknikler ve el işçilikleri babadan oğula aktarılacak yüzyıllarca devam etmiştir. Bununla birlikte günümüzde, bu sanatı geleneksel ve kültürel anlamıyla birlikte sürdüren son derecede az sayıda ehil usta kalmıştır. Kültür tarihimizin ve geleneklerimiz-

Traditional techniques and handicrafts have been passed on from father to son and continued to do so for centuries. This father-to-son transmission of knowledge did not leave but very few competent masters who continue this art nowadays, preserving all its traditional and cultural meanings. The art of wood carving and künde-kârî, which is another demonstration of our cultural history and traditions, now faces the danger of extinction since the remaining masters — while already growing old themselves — have not been able to find apprentices to transfer the art of woodworking, due to reasons such as industrialization and low demand. In this context, the overall goal of the project has been to keep the traditional wood carving and künde-kârî arts — which are about to become obsolete — alive and to enhance their recognition on a national and international level. In the project, using the transfer of traditional wood carving and künde-kârî arts from father to son throughout the centuries as an example, the suggested solution is to continue this process — transfer of know-how and arts— from artisans to students of vocational high schools. Nowadays, students of Vocational High Schools, learn woodworking skills, wood preservation techniques, art history and take various cultural courses through different educational fields. However, courses which are taught this way, with no connection between them, provide the students with only partial information. Therefore, students learn why they should protect cultural assets, are taught conservation methods and woodworking skills or only one of the above, which embody our traditional cultural values. This situation must be considered as a significant weakness when it comes to a sustainable preservation of the multiple wooden arts that reflect our cultural heritage and traditional craftsmanship. In this context, the aim now is to develop a new training method through a holistic approach that combines “practice, construction technology, conservation theory and on-site attendance”. Within this project, an educational

in belgesi olan ahşap oyma ve künde-kârî sanatı, makineleşme, sektörel talep azlığı, yaşlanan ustaların ahşap işleme sanatını aktaracağı çırakları bulamaması gibi nedenlerle, sanatlarını icra eden son ustalardan sonra yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştır. Bu bağlamda, projenin genel hedefi kaybolmaya yüz tutmuş geleneksel ahşap oyma ve künde-kârî sanatlarının yaşatılması, ulusal ve uluslararası düzeyde tanınırlığının artırılması olarak belirlenmiştir.

Projede, geleneksel ahşap oyma ve künde-kârî sanatlarının babadan-oğula, ustadan-çırağa yüzyıllar boyunca aktarılması örnek alınarak; bu aktarımın ustalardan-meslek lisesi öğrencilerine yansıtılması ve okullarda devam etmesi bir çözüm önerisi olarak sunulmaktadır. Günümüzde meslek liselerinde farklı alanlar altında farklı öğrenciler, ağaç işçiliği becerisi, ahşap koruma teknikleri, sanat tarihi ve çeşitli kültür dersleri almaktadır. Birbirinden kopuk olarak farklı dallar altında işlenen dersler; öğrencilere bir bütünün sadece bir parçası hakkında bilgi sağlamaktadır. Dolayısıyla öğrenciler, kültür varlıklarını neden koruması gerektiğini, koruma yöntemlerini, ahşap işleme becerisini ya da geleneksel kültür değerlerimizden oluşan konulardan sadece birini branş dalı olarak öğrenmektedir. Bu durum kültürel mirasımızı yansıtan çok sayıda ahşap eserimizin ve bu eserleri ortaya çıkaran geleneksel el işçiliğinin sürdürülebilir korunması kapsamında önemli bir eksiklik olarak ele alınmalıdır. Bu bağlamda, “uygulama, yapım teknolojisi, koruma teorisi ve yerinde görmeyi” birleştiren bütüncül bir yaklaşımla yeni bir eğitim metodu geliştirilmesi amaçlanmıştır. Projede, geleneksel ahşap oyma ve künde-kârî sanatını, ahşap işleme becerisi, tarihsel ve kültürel değerler, koruma bilinci bütünlüğünde aktaracak teori, uygulama ve gezilerle öğrencilerin sıkılmadan farklı aktiviteler ile öğrenmesini teşvik edecek bir eğitim kurgusu oluşturulmuştur. Öğrencilerin ehil ustalardan usta-çırak atölye disiplini ve geleneksel değer bilincini alacağı atölye eğitimleri; uzmanlardan ahşap işleme

setup has been created in order to encourage students to learn without getting bored, via various activities, through theory, practice and excursions, that will convey the traditional art of wood carving and künde-kârî, as well as woodworking skills, historical and cultural values, and conservation awareness. Workshop training from masters to students, master-apprentice workshop discipline and traditional value awareness from competent masters, woodworking techniques, cultural heritage, woodwork preservation techniques and seminars where the students will learn the theory of protection of cultural assets: an educational program was prepared in which awareness and love for historical and cultural values are combined, along with trips to see the works on site. This way, our goal is for students to graduate with the expertise that will allow them to establish the connection of various information and be able to act in the context of cultural awareness, traditional values and practical know-how in every aspect of their work.

In order to explain the works carried out, artistic activities and meetings were held in Istanbul and Thessaloniki, aiming to raise awareness regarding wood arts and wood conservation in both countries. The thought was that, by exhibiting the students' works during the project in an international context, visiting various cities and countries and being part of an academic environment, the students will be encouraged for their future work. An international art exhibition, workshop and roundtable meetings under the title "Young Touch to Traditional Wood Arts-Thessaloniki" were held between 12th - 15th May 2022. During these events, a joint dialogue was developed concerning the sustainability of traditional wood arts and the preservation of wooden heritage. The second part of the exhibition and workshop events was held in Istanbul between May 31st and June 20th, this time under the name of "Young Touch to Traditional Wood Arts-Istanbul". Istanbul and Thessaloniki project teams, along with students and masters

teknikleri, ahşap kültür mirası, ahşap eser koruma teknikleri ve koruma felsefesini teorik olarak alacakları seminerler; eserleri yerinde görmeyi sağlayan teknik geziler eşliğinde tarihsel ve kültürel değer farkındalığı ve sevgisinin bir arada verildiği bir program hazırlanmıştır. Bu sayede öğrencilerin bilgiler arasında bağlantılar kurabilen, kararlarını alırken ve uygulamaları yaparken başından sonuna kadar kültürel bilinç, geleneksel değer ve uygulama bilgisi bağlamında hareket edebilen uzmanlık bilgisine sahip olarak mezun olması hedeflenmiştir. Gerçekleştirilen çalışmaları anlatmak, iki ülkenin ahşap sanatları hakkında farkındalık yaratmak ve ahşap koruma bilinci oluşturmak amacıyla İstanbul ve Selanik'te sanatsal faaliyetler ve toplantılar gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin proje sırasında yaptıkları eserlerin uluslararası ortamda sergilenmesi, farklı şehir ve ülkeleri gezmeleri, akademik ortamlarda bulunmalarının onları gelecekte yapacakları işler için teşvik edeceği düşünülmüştür. 12-15 Mayıs 2022 tarihleri arasında "Geleneksel Ahşap Sanatlarına Genç Dokunuşlar-Selanik" başlıklı uluslararası sanat sergisi, çalıştay ve yuvarlak masa toplantı serisi gerçekleştirilmiştir. Etkinlikte, geleneksel ahşap sanatlarının sürdürülebilirliği ve ahşap mirasının korunması konusunda ortak diyaloglar geliştirilmiştir. Sergi ve çalıştay etkinliğinin ikinci ayağı "Geleneksel Ahşap Sanatlarına Genç Dokunuşlar-İstanbul" adı altında 31 Mayıs-20 Haziran arasında, İstanbul'da düzenlenmiştir. İstanbul etkinliğine projenin İstanbul ve Selanik ekibi, Kalambaka Ahşap Oyma ve Dekoratif Mobilya Meslek Yüksekokulu'ndan öğrenci ve ustalar katılmıştır. Proje faaliyetleri, iki ülke arasında ahşap kültür mirasının korunması bilinci ve tanıtılması; akademisyen, usta, öğretmen ve öğrenciler arasında iletişim ağının oluşturulması, yeni proje fikirlerinin geliştirilmesi, yeni iş imkânlarının oluşması ve kişiler ve kurumların kültürel paylaşımı ve iletişimi açısından önemli katkılar sağlamıştır.

from Kalambaka Wood Carving and Decorative Furniture Vocational School participated in the Istanbul events. Project activities, raising awareness and promoting the conservation of wooden cultural heritage in both countries, have helped establish a communication network between academics, masters, teachers and students, and have contributed in the development of new project ideas, the creation of new job opportunities and the cultural interaction between individuals and institutions.

Target Group of the Project

The target group of the project were the students of Zincirlikuyu ISOV Vocational and Technical Anatolian High School. According to competent masters the required highest age limit for beginners in the traditional wood arts is 16 years of age. Due to this age limit, the education model considered, was at high school level. The initial selection was made among students of the Department of Restoration. Applications were also received from the field of construction technology. At the Anatolian Vocational High School, which provides a 4-year education, courses begin from the second grade. Final grade students attend university preparation courses. For this reason, it was decided that, primarily, the 10th and 11th grades will be selected for training; later on, the 12th grade students who wished to participate were also included in this group.

The selection criteria were based on the students' applications lecture notes, their interest and desire for the subject, their active participation in the application projects, and the choice of an equal number of male and female students. Wood craftsmen were the priority group that would work on the activities carried out.

The gradual decrease of the number of traditional woodworkers creates the risk of loss of traditional craftsmanship and the interruption of cultural transmission. During the meetings that were held, the issues on which wood carving masters mostly focused, were their workshops

Projenin Hedef Kitlesi

Zincirlikuyu ISOV Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencileri projenin hedef kitesidir. Geleneksel ahşap sanatlarında ustalaşmak için başlanması gereken üst yaş sınırı ehil ustalar tarafından 16 yaş olarak ifade edilmektedir. Bu yaş sınırı nedeniyle eğitim modeli lise düzeyinde ele alınmıştır. Başlıca tercihler Restorasyon Bölümü öğrencilerinden yapılmıştır. İnşaat teknolojisi alanından da başvurular kabul edilmiştir. 4 yıllık eğitim veren Anadolu Meslek Lisesi bölümlerinde branş dersleri ikinci sınıftan itibaren başlamaktadır. Son sınıf öğrencileri üniversiteye hazırlık kurslarına gitmektedir. Bu nedenle öncelikli olarak 10. ve 11. sınıfların eğitime alınmasına karar verilmiş; sonrasında isteyen 12. sınıf öğrencileri de bu gruba dahil edilmiştir. Seçim kriterleri, öğrencilerin uygulama ders notları, konuya ilgi ve istekleri, uygulama projelerine aktif katılımları, eşit sayıda kız ve erkek öğrenci tercihi üzerinden oluşturulmuştur.

Ahşap el sanatları ustaları, yürütülen faaliyetlerden etkilenecek öncelikli gruptur. Geleneksel ahşap ustalarının sayılarının giderek azalması, geleneksel işçiliğin kaybolması, kültür aktarımının kesilmesi riskini oluşturmaktadır. Yapılan görüşmelerde, ahşap oyma ustalarının en çok üzerinde durdukları konular, seri üretim ile rekabet edemedikleri ve yeterli iş alamadıkları için atölyelerinin kapanması, çocuklarının onların sanatına ilgi göstermemesi, mesleğe talep olmadığı için çırak bulamamaları ve san-

closing due to lack of demand since they cannot compete with mass production, the lack of interest of their offspring in their art, their inability to find apprentices as there is no demand for this profession and their concerns about the extinction of their craft. The lack of new masters means that the tradition of woodworking will be lost and forgotten. Today, as far as preservation and repair of wooden works are concerned, there is a great need for masters who specialize in traditional woodworking and can transfer the spirit of the past to the future.

Final Beneficiaries and Sectoral Overview

The final beneficiaries of the project are students of vocational faculties, vocational high schools, and universities of related fields; conservation, restoration, architecture, furniture, wooden shipbuilding, tourism, education sectors, cultural and educational institutions. The traditional wooden handicrafts and the issue of their preservation, which is the target of the project, are linked to the cultural heritage, conservation and restoration sectors. In addition, the project's new, proposed training method is closely related to the education sector. Keeping the wood carving and künde-kârî art alive and introducing it at a national and international level means also supporting arts and culture. Training young masters will create new business fields in the furniture, architecture, and cultural industry sectors. Developing consciousness and raising awareness on this issue will positively affect tourism, as it will increase international promotion and the number of domestic and foreign visits to places in Turkey, where wooden works are found and where this art is created.

Territorial and Cooperation Framework

Anatolian woodwork with its characteristic decorative features has an important place in

atlarının yok olacağı hakkındaki endişeleridir. Yeni ustaların yetişmemesi ahşap işleme geleneğinin kaybolarak unutulması anlamını taşımaktadır. Günümüzde, ahşap eserlerin korunması ve onarımı alanında, geleneksel ahşap işçiliğinde uzmanlaşmış ve geçmişin ruhunu geleceğe aktarabilen ustalara büyük ihtiyaç duyulmaktadır.

Nihai Faydalanıcılar ve Sektörel Bakış

Projenin nihai faydalanıcıları, meslek liseleri, meslek yüksekokulları ve ilgili branşlardaki üniversitelerin öğrencileri; konservasyon, restorasyon, mimarlık, mobilya, ahşap gemi inşaatı, turizm, eğitim sektörleri, kültür ve eğitim kurumlarıdır. Proje hedefinde olan geleneksel ahşap el sanatları ve korunması konusu özellikle kültürel miras, koruma ve restorasyon sektörleri ile uyumaktadır. Buna ilaveten, projenin yeni eğitim metodu önerisi eğitim sektörünü yakından ilgilendirmektedir. Ahşap oymacılığı ve künde-kârî sanatının yaşatılması, bu sanatın ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtılması kültürel ve yaratıcı sektörün desteklenmesi anlamına gelmektedir. Genç ustaların yetiştirilmesi, mobilya, mimarlık, kültür ve yaratıcı endüstri sektörlerinde yeni iş alanları oluşturacaktır. Bu konudaki bilincin geliştirilmesi ve farkındalığın artırılması, uluslararası tanıtımlar, Türkiye'deki ahşap eserlerin bulunduğu ve bu sanatın yapıldığı yörelere yurtiçi ve yurtdışından ziyaretlerin artmasını sağlayacağı için turizm sektörünü olumlu etkileyecektir.

Bölge ve İşbirliği Çerçevesi

Anadolu ahşap işçiliği, karakteristik süsleme özellikleriyle Türk sanatında önemli bir yere sa-

Turkish art. Wood carving and künde-kârî techniques are used as an art for architecture and for auxiliary items such as doors, shutters, pulpits, pillars, column capitals, beams and ceilings. It has also been applied as an art on various usage items such as chests, lecterns and furniture. Istanbul, the project area, hosts uniquely beautiful examples of this heritage. However, the rhythm of life in the city is preventing the awareness of valuing and protecting cultural assets. Technological productions have reduced cost by reducing production and labor time. As a result to fast and cheap production of woodwork due to mass production, woodworking workshops began to close and the masters had to face leaving the cycle of production. In this case, wooden works and traditional woodworking lose their quality proof and become practices copied by various people for visual, touristic and hobby purposes. The same situation is true for Thessaloniki, as for many other regions. One of the projects steps, is to seek sustainable solutions for the conservation problems of woodworking in Turkey and Greece, via these two cities which have cultural relations. Common activities have been organized to raise awareness towards this direction.

Project Outcomes

Keeping the wood carving and künde-kârî arts alive; continuing the tradition by training young masters; establishing a traditional woodcarving training method; raising awareness for wooden heritage and preservation of traditional woodworking; promoting arts of traditional wood carving and künde-kârî in an international level: these have been so far the effects of our project. Its main outcome is, however, the creation of a sustainable system for the protection of wooden cultural heritage in Turkey and Greece. In addition to these, side activities have also begun. At the Young Masters Workshop held in Heritage Istanbul 2022, the exhibition visitors and official participants received woodcarving and künde-kârî

hiptir. Ahşap oyma ve künde-kârî teknikleri kapı, pencere kapağı, minber, sütun, sütun başlığı, kiriş, tavan gibi mimarının taşıyıcı veya yardımcı öğelerinde; sandık, rahle ve mobilya gibi farklı kullanım eşyalarında bir sanat olarak uygulanmıştır. Proje bölgesi olan İstanbul bu mirasın eşsiz güzellikteki örneklerine ev sahipliği yapmaktadır. Bununla birlikte, kentin yaşam temposu kültür varlıklarına değer verme ve koruma bilincinin önüne geçmiş durumdadır. Teknolojik üretimler, zaman ve işçilik tasarrufu sağlayarak maliyetleri düşürmüştür. Ahşap işlerinin seri üretimler ile ucuza hızlı şekilde yapılması sonucunda, ahşap atölyeleri kapanmaya başlamış ve ustalar üretim devresinden çıkmakla karşı karşıya kalmıştır. Bu durumda, ahşap eserler ve geleneksel ahşap işçiliği belge niteliğini kaybetmekte, görsel, turistik ve hobi amaçlı farklı kişilerce kopyalanan temrinler halini almaktadır. Benzer durum, pek çok bölgede olduğu gibi, Selanik için de geçerlidir. Projenin bir basamağı, kültürel ilişkiler içinde olan bu iki kent üzerinden, Türkiye ve Yunanistan'da ahşap el işçiliğinin koruma sorunlarına sürdürülebilir çözüm önerileri aranmasıdır. Buna yönelik farkındalığı artıracak ortak faaliyetler düzenlenmiştir.

Proje Çıktıları

Ahşap oymacılığı ve künde-kârî sanatının yaşatılması; genç ustaların yetiştirilmesi ile geleceğin sürdürülmesi; geleneksel ahşap oyma işçiliği eğitim metodunun oluşturulması; ahşap mirası ve geleneksel ahşap işçiliğini koruma bilincinin oluşturulması; geleneksel ahşap oymacılık ve künde-kârî sanatının uluslararası düzeyde tanıtılması; Türkiye ve Yunanistan'daki ahşap kültür mirasının korunması konusunda sürdürülebilir bir sistemin oluşturulması başlıca proje çıktılarıdır. Bunların yanı sıra çarpan etkisi faaliyetler sırasında başlamıştır. Heritage İstanbul 2022'de düzenlenen Genç Ustalar Çalıştay'ında fuar ziyaretçileri ve katılımcı sektörlerden atölye çalışması için kayıt yaptırarak proje ustalarımız

training from our project masters and students by signing up at the workshop in order to learn. Our project students transferred the experience received to others, and, for the first time, the second link in the chain was formed. During the exhibitions and events we attended, numerous internship and post-graduation job offers were made to our project students by professionals of relevant sectors. Some of our project students began working in the workshops where they were educated. Associations and cultural and educational institutions applied to Project partners and to Anatolian Vocational High School, which is an associate partner of the program, with new project proposals. The Expert Coaches Association voluntarily provided coaching training to the students of our project. Students taking part in the project said that they will continue to work on wood for professional or hobby purposes in the future. Ties of friendship and love have been established between all project participants.

ve öğrencilerimizden ahşap oyma ve künde-kârî eğitimi almıştır. Proje öğrencilerimiz edindikleri tecrübeyi ilk defa başka kişilere göstermiş ve aktarımın ikinci halkası oluşmuştur. Katıldığımız fuar ve etkinlikler sırasında ilgili sektörlerden proje öğrencilerimize staj ve mezuniyet sonrası pek çok iş teklifi yapılmıştır. Proje öğrencilerimizden bazıları eğitim aldıkları atölyelerde çalışmaya başlamıştır. Dernekler, kültür ve eğitim kurumları, Proje ortaklarına ve iştirakçi ortak olan Anadolu Meslek Lisesine yeni proje teklifleriyle başvuru yapmıştır. Uzman Koçlar derneği gönüllü olarak proje öğrencilerimize koçluk eğitimi vermiştir. Proje öğrencileri ileride meslek ya da hobi amaçlı ahşap işlemeye devam edeceklerini söylemişlerdir. Tüm proje katılımcıları arasında dostluk ve sevgi bağları kurulmuştur.

PROJECT ACTIVITIES / PROJE FAALİYETLERİ

*Assoc. Prof. / Doç. Dr. Işıl Özsait-Kocabaş,
Dr. Taner Güler, Chara Sarrigiannidou*

2.1 WORKSHOP TRAININGS

The main activity of the project involved workshop trainings. During the preparation of the project detailed meetings with woodworkers were held. Selection criteria were determined as follows: the masters' workshops had to be located in Istanbul; masters themselves should have learned the profession via father-son training or master-apprentice training; they needed to still be active in traditional wood carving and künde-kârî arts, as well as successful at their profession; last, but not least, the masters had to have students training experience and be willing to transfer their knowledge. Finally, two masters and their workshops were selected, as they practiced the arts of künde-kârî and carving in Istanbul and had worked on important projects in which these artworks are found. As far as the wood carving training was concerned, an agreement was made between Art Time Furniture in Çağlayan Istanbul and Carving and Design Workshop and as for künde-kârî training, one between Sedef Furniture and künde-kârî Restoration Workshop in Sultangazi, Istanbul. Competent masters working in these workshops also voluntarily supported the training process.

In addition to the training they received in the master workshops, the project students were given the opportunity to practice at the Zincirlikuyu ISOV Vocational and Technical Anatolian High School Restoration workshop. The project's students had the chance to train beside Mustafa Bakan, the restoration workshop teacher, if they

2.1 ATÖLYE EĞİTİMLERİ

Projenin ana faaliyeti atölye eğitimleridir. Proje hazırlıkları sırasında ahşap ustaları ile detaylı görüşmeler yapılmıştır. Atölyelerin İstanbul'da olması; ustaların mesleklerini baba-oğul/usta-çırak ilişkisi ile öğrenmiş olmaları; geleneksel ahşap oyma ve künde-kârî sanatlarını aktif şekilde icra ediyor olmaları; mesleklerinde başarılı olmaları, daha önce öğrencilere eğitim vermiş ve bilgilerini aktarmada istekli olmaları seçim kriterleri olarak belirlenmiştir. Sonuçta, İstanbul'da künde-kârî ve oyma sanatlarını icra eden ve bu eserlerin bulunduğu önemli projelerde çalışmış olan iki usta ve atölyesi seçilmiştir. İstanbul Çağlayan'da Art Time Mobilya, Oyma ve Tasarım Atölyesi ile ahşap oyma eğitimi ve İstanbul Sultangazi'de Sedef Mobilya ve Künde-kârî Restorasyon Atölyesi ile künde-kârî eğitimi için anlaşılmıştır. Bu atölyelerde çalışan konusunda yetkin ustalar da gönüllü olarak eğitimlere destek vermiştir.

Usta atölyelerinde aldıkları eğitime ilaveten, proje öğrencilerine Zincirlikuyu İSOV Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Restorasyon atölyesinde uygulama yapma imkânı tanınmıştır. İsteyen proje öğrencileri, lisenin Restorasyon atölyesi öğretmenini Mustafa Bakan eşliğinde hafta içinde de uygulama şansı bulmuştur. Bu şekilde, projeye katılan öğrencilerin, okul dışında usta atölyelerinde aldıkları eğitimlerin yanı sıra kendi okullarındaki bir atölyede öğrendiklerini tekrar etmeleri, el becerilerini geliştirme ve öğrendiklerini pekiştirmeleri amaçlanmıştır. Eğitimlerine destek

wished to. The aim was, for the students participating in the project, to repeat what they had learned in their own school's workshops, improve their manual skills and consolidate their knowledge, adding to the training they had already received in master workshops outside school. Furthermore, project students would be able to show their schoolmates and teachers the training they had received, and share their experience concerning the project, within their own high school workshops. In addition to assisting the recognition of the project itself, it was thought that this would also raise awareness on the significance and the protection of traditional wood arts among the students and would boost their desire to participate in studies on this subject. As the 2021-2022 academic year began, Zincirlikuyu ISOV Vocational and Technical Anatolian High School Directorate carried out the selection and evaluation of the project students and obtained the necessary permits. After providing us with the student's name list, the workshop training began on Saturday, 09.11.2021. Students were divided into wood carving and kundekari workshops. The plan from the beginning of the project was that the workshop trainings would be held on Saturdays for twenty-two weeks, the daily training duration would be four hours and twenty project students were to be selected. But, as the workshop trainings evolved, due to the active participation of the substitute students, the participants' number rose to twenty-five. Upon request of our students and masters, the training period was extended to twenty-six weeks. Fourteen of our project students continued with wood carving and eleven out of them with kundekâri workshops. Every Saturday morning, the students took the bus from the high school yard to the workshops and, after the training, returned by bus back to the school. Managers from Yapimed and Istanbul University project team also attended the trainings. Wooden material, workshop equipment and carving benches, where students would work with bulky pieces of wood were provided by craftsmen. Gear such as chisels, emery and goniometers, to be used in the applications during the project, was provided

olmanın yanı sıra lise atölyesindeki çalışmalar sayesinde, proje öğrencileri aldıkları proje eğitimini okul arkadaşlarına ve öğretmenlerine gösterebilecekler, proje hakkında paylaşımlarda bulunabileceklerdir. Bunun, projenin tanınırlığının artmasına ilaveten geleneksel ahşap sanatlarının önemi ve korunması konusundaki farkındalığın öğrenciler arasında başlamasını ve bu konudaki çalışmalara katılma isteğinin oluşmasını sağlayacağı düşünülmüştür.

2021-2022 eğitim-öğretim yılı başlangıcıyla birlikte, Zincirlikuyu ISOV Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Müdürlüğü, proje öğrencilerinin seçimi, değerlendirilmesi ve gerekli izinlerin alınmasını gerçekleştirmiştir. Öğrenci isim listesinin bize verilmesinin ardından atölye eğitimleri 09.11.2021, Cumartesi günü başlamıştır. Öğrenciler, ahşap oyma ve kündekâri atölyelerine paylaştırılmıştır. Proje başında, atölye eğitimlerinin 22 hafta boyunca Cumartesi günleri yapılması, günlük eğitim süresinin 4 saat olması ve 20 proje öğrencisi seçilmesi planlanmıştır. Bununla birlikte, ilerleyen atölye eğitimleri sırasında yedek öğrencilerin de aktif olarak eğitimlere katılmasıyla öğrenci sayımız 25; öğrenci ve ustalarımızın isteği üzerine eğitim süresi 26 haftaya yükselmiştir. Proje öğrencilerimizin 14'ü ahşap oyma ve 11'i kündekâri atölyesine devam etmiştir. Öğrenciler her Cumartesi sabahı lise bahçesinden servise binerek atölyelere gitmiş ve eğitim sonrası atölyelerden servisle lise bahçesine dönmüştür. Yapimed ve İstanbul Üniversitesi proje ekibinden görevliler eğitimlere eşlik etmiştir. Öğrencilerin çalışacağı ahşap malzeme, atölye gereçleri, oyma tezgahı vb. büyük boyutlu malzemeler ustalar tarafından sağlanmıştır. Uygulamalarda kullanılacak iskarpela, zımpara, gönye gibi malzemeler proje tarafından sağlanarak öğrencilere dağıtılmıştır. Eğitim başında her iki atölye için öğrenci yoklama listeleri ve eğitim programı oluşturulmuştur. İlk haftalar, ustalar kendilerini, atölyelerini, yaptıkları işleri anlatmış; atölyede kullanılacak alet ve gereçleri tanıtmış ve atölyede çalışma sırasında dikkat edilmesi hususlar ve kurallar konusunda öğrencileri bilgilendirmiştir.

ed by the program and distributed to the students. At the beginning of the training, the students' attendance lists and training schedules were created for both workshops. During the first weeks, the masters talked about themselves, their workshops and the work they perform, introduced the tools and equipment to be used in the workshops and informed the students on the issues and rules to be considered while working in the workshops.

Kündekâri Workshop

The Kündekâri technique is called authentic or imitation kündekâri, depending on the way it is applied. While authentic kündekâri is performed using the framework method, the imitation kündekâri which is easier to apply, displays variations and can be hammered or/and embossed, or glued and fully embossed. Imitation kündekâri merely copies in appearance the decoration style of the authentic kündekâri, without following its construction method and different stages. Kündekâri is a construction technique and a three-dimensional decoration art that is performed by joining and combining geometric pieces in different shapes such as squares, rectangles, polygons, stars, butterflies, slices of baklava. In authentic kündekâri, a large number of pieces are joined together through sockets, grooves and channels in order to form the complete piece of art, without using nails and glue. Authentic kündekâri is created in two main forms, which are: regular kündekâri and Ottoman star. Regular kündekâri consists of laths connected vertically to each other around rectangular and square planks. Star kündekâri is shaped with laths clamped around polygonal and star planks at an appropriate angle. In both techniques, the outer frame of the crate system, comprised of laths, is fastened around the planks. Kündekâri technique can be used in plain and simple forms and embellished with very delicate workmanship. The upper surfaces of the planks can be decorated with mother-of-pearl, tortoiseshell, ivory, bone, precious stones, inlays and carvings made from various woods. Planks can be chamfered and reglets can be opened.

Kündekâri Atölyesi

Kündekâri tekniği uygulanış şekline göre hakiki ve taklit kündekâri olarak isimlendirilir. Hakiki kündekâri çatma yöntemi ile gerçekleştirilirken, uygulaması daha kolay olan taklit kündekâri çakma ve kabartmalı, çakma ve yapıştırmalı ve tamamen kabartmalı olmak üzere kendi içinde farklılıklar gösterir. Taklit kündekâri, hakiki kündekârinin yapım amacı ve konstrüksiyon aşamaları dahil edilmeden sadece süsleme tarzının görsel olarak taklit edilmiş halidir.

Kündekâri kare, dikdörtgen, çokgen, yıldız, kelebek, baklava dilimi gibi değişik biçimlerdeki geometrik parçaların birbirine geçmelerle birleştirilmesi ve kompozisyonlar oluşturulması ile gerçekleştirilen bir yapım tekniği ve üç boyutlu süsleme sanatıdır. Hakiki kündekâride, çivi ve tutkal kullanılmadan, çok fazla sayıda parçalar zıvana, kınış ve kanallar ile birbirine eklenerek bütünü oluştururlar. Hakiki kündekâri, düz kündekâri ve Osmanlı yıldızı olarak başlıca iki formda yapılmaktadır. Düz kündekâri dikdörtgen ve kare tablaların çevresindeki birbirlerine dik şekilde birleştirilmiş çıtalardan oluşur. Yıldız kündekâri, çokgen ve yıldız tablalar ve çevresinde bunlara uygun açıda kenetlenmiş çıtalarla biçimlendirilir. İki tarzda da tablaların çevresinde çıtalardan oluşan kafes sistemi dış çerçeveyle kilitlenir. Kündekâri tekniği sade ve basit formlarda kullanıldığı gibi, üzerinde çok incelikli işçilikler ile süslenebilir. Tablaların üst yüzeyleri sedef, bağa, fildişi, kemik, değerli taşlar, farklı ahşaplarla kakmalar ve oymalar ile süslenir.

1

1-3 Kündekâri Workshop / Kündekâri Atölyesi

2

Reglets are opened on the thin laths surrounding the planks; By creating channels on their upper surfaces, fillets can be forged into them.

Besides the construction and decoration technique, Kündekâri also includes a composition that will extend the life of the material used. In authentic kündekâri, the moving parts, since they are assembled without gluing or fixing, are not affected by the expansion and contraction of the tree tissue due to the wetting-drying cycle, humidity and changes in temperature, to which they will be exposed once in use, and they do not undergo cracks and deformations. This way, the kündekâri artifacts have remained intact for centuries.

In this craftsmanship, in order to construct the patterns and structure correctly, a wide knowledge of geometry, patience, attention and care are required. Since even the slightest errors in its construction will cause the center of the main composition to shift, it is important that the cuts, insertions and joints are error-free.

In the Kündekâri workshop, the students were first taught about different wood types and their

bilir. Tablalara pah kırılabilir ve kordon açılabilir. Tablaları çevreleyen ince çıtalara kordon açılıp; üst yüzeylerine kanallar yapılarak bunların içine filetolar çakılabilir.

Kündekâri, yapım ve süsleme tekniği olmasının yanı sıra, kullanıldığı elemanın ömrünü uzatacak formülasyonu da bünyesinde barındırır. Hakiki kündekâride, yapıştırmadan ve sabitlenmeden birleştirildiği için kendi arasında hareketli olan parçalar, kullanım yerinde maruz kalacakları ıslanma-kuruma döngüsü, nem ve sıcaklık nedeniyle ağaç dokusunda oluşacak genleşme ve daralmalardan etkilenmezler, çatlak ve biçimsel bozulmalara uğramazlar. Bu sayede kündekâri eserler yüzyıllar boyunca bozulmadan kalmıştır.

Bu işçilikte desenleri ve yapıyı doğru kurgulamak için geniş bir geometri bilgisi; sabır, dikkat ve özen gereklidir. Yapımındaki milimetrik hatalar ana kompozisyonun merkezinin kaymasına neden olacağı için kesim, geçme ve birleşimlerin hatasız olması önemlidir.

Kündekâri atölyesinde öğrenciler, önce-

3

properties, along with colors and textures used in künde-kârî. They got to know tortoiseshell, mother-of-pearl, ivory and bone materials used in the decoration of the planks in Künde-kârî, and the natural glues used for binding them. They learned about the creation of Künde-kârî compositions, drawing motifs, and drawing methods. Instead of star künde-kârî, which is very difficult to create and requires mastery and experience, it was decided to work on the regular künde-kârî form, which is more suitable for introductory training.

The applications began with patterns according to the cutting standards provided by the personal archive of project master, Jenkins Besiktas. Students learned how to operate hardware such as band saws, planers, gouges, drawstrings, sanders, drills, grinders, and tools including chisels, hand saws, hammers and sandpaper. They were taught how to measure with a goniometer and transfer the measurements to the wood, how to connect the wooden segments, cut the pieces of wood and prepare the process. They downsized the timbers on the band saw in order to make square laths. The planks cut with the band saw were smoothened with the planer. Soon after, they were cut into nar-

likle künde-kârîde kullanılan ahşap türleri ve özelliklerini, renk ve dokularını öğrendiler. Künde-kârîde tablaların süslenmesinde kullanılan bağa, sedef, fildişi, kemik materyallerini, bunların yapıştırılmasında kullanılan doğal tutkalları tanıdılar. Künde-kârî kompozisyonlarının oluşturulması, motif çizimi, çizim yöntemleri hakkında bilgi edindiler. Yapımı çok zor, ustalık ve tecrübe gerektiren yıldız künde-kârî yerine, başlangıç eğitimine daha uygun olan hakiki düz künde-kârî formuna karar verildi. Proje ustası Cengiz Beşiktaş'ın kendi arşivinden sağladığı motifler ve kesim şablonları doğrultusunda uygulamalar başladı.

Öğrenciler, şerit testere, planya, kalınlık, kordon çekme, zımpara, freze, taş motoru gibi makinaların; iskarpela, el testeresi, çekiç ve zımpara gibi gereçlerin kullanımını; gönye ile ölçme ve ahşaba ölçü taşımayı; ahşap elemanları birleştirme türlerini; ahşap parçaların kesilmesi ve işleme hazırlanmasını öğrendiler. Keresteleri şerit testerede küçülterek kare çıtalara dönüştürdüler. Şerit testerede kesilen tahtalar planyada düzleştirildi. Sonrasında dar ve ince ahşaplar halinde kesildi. Ahşap çıtalara kordon açması; kordonlu ahşap çıtalara fileto kakması öğrenildi. Filetolu çıtalar zımparalandı. Hassas kesimler için kılavuz yolları hazırlandı. Filetolu çıtalar künde-kârî modeline ve ölçülere göre biçimli olarak el testereleriyle kesildi. Küçük parçalar halinde kesilen filetolu çıtalara, zıvana delikleri, yan kanallar açıldı. Dikdörtgen ve kare tablaların boyutları ayarlandı. Tablalar kesildi; kenarlarına dişler açıldı. Bütün parçalar zımparalandı. Tabla ve çıtalar birbirler ile eşleştirildi, ek yerleri alıştırıldı, zımparalandı ve birleştirildi. Her öğrenci bir düz künde-kârî modeli ortaya çıkardı.

row and thin strips of wood. Reglet opening on wooden slats and carving fillets on wooden laths was also taught. The slat fillets were smoothened. A guide was prepared for precise cutting. The fillet slats were cut with hand saws according to the künde-kârî shape model and dimensions. Sockets and side channels were drilled into the fillet laths, which were cut into small parts. Pieces of rectangular and square planks were adjusted. The planks were cut; protrusions (“teeth”) were created. All parts were smoothened. The planks and laths were matched together and the additional parts were lapped, smoothened and connected. Each student created a regular künde-kârî model.

Wood Carving Workshop

Carving is the art of revealing patterns by reducing the exterior surface of the wood, inwards, using various chisels or knives. This technique is divided into three main groups. Surface carving, decoupage carving and three-dimensional carving. Three-dimensional carving is when the

Ahşap Oyma Atölyesi

Oyma, ahşap zeminden içeri doğru çeşitli iskarpela ya da bıçaklarla ağaç yüzeyinin alçaltılması ile motifleri ortaya çıkarma sanatıdır. Bu teknik yüzey oymacılığı, dekupe (kesme) oyma ve üç boyutlu oyma olarak başlıca üç grupta ele alınmaktadır. Üç boyutlu oyma heykeltıraşın

4-6 Wood Carving Workshop / Ahşap Oyma Atölyesi

5

6

sculptor creates a three-dimensional structure by directly carving the wood. Decoupage carving is the process of cutting gaps between the shapes on the wood with the help of a little saw and then processing the remaining motif by carving within it. Surface carving is the shaping of patterns by carving the same extent of wood surface at different depths. Surface carving presents various construction techniques. These techniques are the following: low surface engraving, flat and round surface deep engraving, double layer relief and curved cut.

Low surface carving consists of creating patterns that remain at the same level, by carving the wooden surface without exceeding three-four mm in depth. Deep carving consists of deeper and more elaborate forms compared to low surface carving. In flat surface deep carving, the wood surface remains the same. Pattern sides go straight down. In round surface deep carving, the patterns appear as round, complex, tall reliefs. The double-layered relief technique is created by using the flat and round surface deep engraving techniques together. In this technique, two-layer patterns are seen on the wooden surface, one on top of the other. Deep engravings with rounded surfaces are embroidered into the pattern which is created by deep carvings with flat surfaces in the background. In the curved cutting technique, the patterns' sides are cut at an angle and connected at a certain level beneath the wooden surface. Herbal patterns are seen as grooves on the sides.

Carving is the most commonly used technique in traditional woodworking arts. In addition to carving techniques, patterns and motifs also present a rich variety. In the wood carving workshop, students were first taught about the different types of wood used for wood carving and their properties, colors and textures. They tried to think of patterns, create them and transfer them to wood. They learned how to shape wood on a lathe, how to use chisels and sharpen them on a grinder and an oil stone, how to

ahşabı doğrudan oyarak üç boyutlu bir form oluşturmaktır. Dekupe oyma, ahşap üzerindeki motif aralarının kıl testere yardımıyla kesilerek boşaltılması ve geriye kalan motifin kendi içinde oyularak işlenmesidir. Yüzey oymacılığı, aynı seviyede kalan ahşap yüzeyinin farklı derinliklerde oyularak motiflerin şekillendirilmesidir. Yüzey oymacılığı farklı yapım teknikleriyle karşımıza çıkmaktadır. Bunlar alçak yüzey oyma, düz satırlı ve yuvarlak satırlı derin oyma, çift katlı rölyef, eğri (mail) kesim olarak isimlendirilmiştir.

Alçak yüzey oymacılığı, ahşap yüzeyin derinliği 3-4 mm'yi geçmeyecek şekilde yontulması ile aynı seviyede kalan motiflerin ortaya çıkartılmasıdır. Derin oyma, alçak yüzeye göre daha derin ve hareketli formlardan oluşur. Düz satırlı derin oymada ahşap yüzeyi aynı kalır. Motif yanları düz olarak aşağı iner. Yuvarlak satırlı derin oymada motifler yuvarlak, girintili çıkıntılı, yüksek kabartmalar olarak karşımıza çıkmaktadır. Çift katlı rölyef tekniği düz ve yuvarlak satırlı derin oyma tekniklerinin birlikte kullanılması ile oluşturulur. Bu teknikte, ahşap yüzeyde altı üstü iki kat motif görülür. Arka planda düz satırlı derin oymalarla meydana getirilen motif üzerine yuvarlak satırlı derin oymalar işlenir. Eğri kesim tekniğinde motif yanları açılı kesilerek ahşap yüzeyin belli bir seviye altında çakıştırılır. Bitkisel motiflerin yanlarında yivler halinde izlenir.

Geleneksel ahşap sanatlarında oyma en sık kullanılan tekniktir. Oyma tekniklerine ilaveten, desenler ve motifler büyük zenginliğe sahiptir. Ahşap oyma atölyesinde öğrenciler, öncelikle ahşap oyma için kullanılan ahşap türleri ve özelliklerini, renk ve dokuları hakkında bilgi edindiler. Desen bulma, oluşturma, ahşaba aktarmayı çalıştılar. Torna makinesinde ahşap şekillendirmesini, iskarpela kullanımını, taş motoru ve yağ taşında iskarpela bilemesini, zımparalamanın inceliklerini, gomalak cila yapımını öğrendiler. Proje ustası Gürsel Karaçimen'in kendi arşivinden sağladığı ya da çizerek oluşturduğu motifler doğrultusunda ve ıhlamur ağacından ahşapların hazırlanmasıyla uygulamalar başladı. İlk haftalarda, motifsiz

sand, and how to make shellac polish. Applications started with the preparation of linden tree wood, using the motifs that the project master Gürsel Karaçimen provided from his own archive or created by drawing them. During the first weeks, projects that master Gürsel describes as “wrist-breaking” were carried out with small chisel movements on wood without patterns. Later on, with the right tool selection, chisel and mallet carving techniques were studied on the motif’s edges. The low surface carving practices, which began with plain and simple patterns, continued with more detailed, rounded patterns and deep carvings. The students practiced in scalloping around the motifs, using wrist movements on rounded lines, and sandblasting wooden surfaces. As the training evolved, mixed pattern carvings and 3D works were also attempted by creating compositions. Shellac polish was applied on selected works.

2.2 SEMINARS

Practical training was supported by seminars on construction technologies, preservation and repair of wooden artifacts. The aim was that the students combine this knowledge with workshop training and succeed to raise awareness on this issue. Therefore, after the seminars, the young masters will have learned how the artifacts that they will be restoring in the future are actually made and thus, also how to protect them. In this direction, six three-hour seminars were planned concerning wooden artifacts and construction techniques on the one hand, and conservation and restoration of wooden artifacts on the other: “Wood Anatomy and Definition”, “Wood Carving Art” and “Kündekâri Art” regarding wooden artifacts and construction techniques; and “IU Cultural Heritage Conservation and Restoration Department: Wooden Ships Conservation”, “Conservation and Repair of Kündekâri and Wooden Carved Artifacts”, and “Important

ahşaplarda küçük iskarpela hareketleri ile Gürsel ustanın “bilek kırma” olarak ifade ettiği çalışmalar gerçekleştirildi. Sonra, motif kenarlarına düzgün iskarpela seçimi, iskarpela ve tokmakla oyma tekniği çalışıldı. Düz ve basit desenlerle başlayan alçak yüzey oyma uygulamaları, daha ayrıntılı, yuvarlak hatlı desenler ve derin oymalarla devam etti. Motiflerin çevresinde iskarpela kaydırma, yuvarlak hatlarda bilek hareketleri, zeminde yüzey kumlama becerileri geliştirildi. Sonraki aşamalarda, kompozisyon oluşturarak karışık desenli oymalar ve 3 boyutlu çalışmalara geçildi. Seçilen işlerde gomalak cila uygulaması yapıldı.

2.2 SEMİNERLER

Uygulamalı eğitimler, ahşap eserlerin yapım teknolojileri, korunması ve onarımı konularındaki seminerler ile desteklenmiştir. Öğrencilerin seminer bilgilerini atölye eğitimleri ile ilişkilendirmeleri ve bu konuda farkındalık oluşturmaları amaçlanmıştır. Seminerler sonrasında, genç ustaların ileride restorasyonunu gerçekleştirecekleri eserlerin nasıl yapıldığını, hangi emekler ile ortaya konduğunu, değerini ve nasıl korunması gerektiğini de öğrenmeleri hedeflenmiştir. Bu doğrultuda, “ahşap eserler ve yapım teknikleri” ve “ahşap eserlerde koruma ve onarım” başlıkları altında, üçer saatlik altı seminer planlanmıştır. Ahşap eserler ve yapım teknikleri serisinde “Ahşap Anatomisi ve Tanımı”, “Ahşap Oyma Sanatı” ve “Kündekâri Sanatı”; “ahşap eserlerde koruma ve onarım” serisinde “İÜ Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Bölüm, Ahşap Gemi Konservasyonu”, “Kündekâri ve Ahşap Oyma Eserlerde Koruma

Issues on the Restoration of Wooden Artifacts”, as far as conservation and restoration are concerned. The seminars that were coordinated by Istanbul University Faculty Member Assoc. Prof. Işıl Özsait-Kocabaş, were attended by project students, masters, Zincirlikuyu ISOV Vocational and Technical Anatolian High School teachers and Istanbul University Cultural Heritage Preservation Department students.

2.2.1 Wooden Works and Construction Methods Seminars

Wood Anatomy and Definition Seminar: Istanbul University – Cerrahpaşa, Faculty of Forestry Member, Prof. Ünal Akkemik: The macroscopic and microscopic structure of wood, various tree types properties. Dr. Akkemik explained the importance of identifying wood varieties and determining the age of wood in historical buildings. **Wood Carving Art Seminar:** Wood carving expert Gürsel Karaçimen, described his professional experience of almost fifty years and the art of wood carving, using detailed images of creations he has constructed and artifacts he

ve Onarım”, “Ahşap Sanat Eserlerinin Restorasyonunda Önemli Hususlar” başlıklı konuşmalar gerçekleştirilmiştir. Moderatörlüğünü İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç.Dr. Işıl Özsait-Kocabaş’ın yaptığı seminerlere, proje öğrencileri, ustaları, Zincirlikuyu ISOV Mesleki ve Teknik Anadolu lisesi öğretmenleri, İstanbul Üniversitesi Kültür Varlıklarını Koruma Bölümü öğrencileri katılmıştır.

2.2.1 Ahşap Eserler ve Yapım Yöntemleri Seminerleri

Ahşap Anatomisi ve Tanımı Semineri: İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Orman Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ünal Akkemik, odunun makroskobik ve mikroskobik yapısı, farklı cinslerdeki ağaçların özellikleri; tarihi yapılardaki ahşap cins/tür teşhisinin ve ahşap yaşının belirlenmesinin önemini anlatmıştır.

Ahşap Oyma Sanatı Semineri: Ahşap oyma ustası Gürsel Karaçimen, ürettiği işlerin ve restorasyonunu gerçekleştirdiği eserlerin zengin görselleri eşliğinde, 50 yıla yaklaşan mesleki tecrübesini ve ahşap oyma sanatını anlatmıştır. Semineri

7 Wood Anatomy and Definition Seminar / Yöntemleri Seminerleri

8 Wood Carving Art Seminar / Ahşap Oyma Sanatı Semineri

has restored. He also discussed the professional prospects that can occur as a result of the wood carving skills, acquired by the young masters in the project. Kündekâri Art Seminar: Kündekâri master Cengiz Beşiktaş talked in detail about the works he has created, the kündekâri technique, the properties of different materials used in the decoration of kündekâri works, such as mother-of-pearl, tortoiseshell and bone. He discussed matters of delicate workmanship such as hatemi and fillet, and elaborated on his overall professional experience and art.

2.2.2 Wooden Artifacts Preservation and Restoration Seminars

IU Cultural Heritage Conservation and Restoration Department, Wooden Ships Conservation Seminar: Istanbul University Faculty Member Prof. Dr. Ufuk Kocabaş, described the courses taught in the Department of Conservation and Restoration of Cultural Heritage of IU, which provides a four-year education, combined with practice and training. Extensive information on wooden shipwrecks, and the sustainable preservation of these shipwrecks and of wooden artifacts in general, was also provided.

erde, genç ustaların projede edindikleri ahşap oyma becerisinin temel oluşturacağı mesleki olasılıklardan bahsedilmiştir.

Kündekâri Sanatı Semineri: Kündekâri ustası Cengiz Beşiktaş, ürettiği işleri, kündekâri tekniğini, kündekâri eserlerin süslenmesinde kullanılan sedef, bağa, kemik gibi malzemelerin özelliklerini; hatemi ve fileto gibi incelikli işçilikleri, mesleki tecrübesi ve sanatını anlatmıştır.

2.2.2 Ahşap Eserlerde Koruma ve Onarım Seminerleri

İÜ Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Bölümü, Ahşap Gemi Konservasyonu Semineri: İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ufuk Kocabaş, dört yıllık eğitim veren İÜ Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım bölümünde verilen dersleri, yapılan uygulamaları, proje öğrencilerinin aldığı eğitimler ile ilişkilendirerek anlatmıştır. Ahşap gemi batıkları, bunların korunması ve ahşap eserlerde sürdürülebilir koruma hakkında geniş bilgiler sunmuştur.

Kündekâri ve Ahşap Oyma Eserlerde Koruma ve Onarım Semineri: Uzman restoratör Azmi Köprücü tarafından yapılan sunumda, ahşap oyma ve kündekâri tekniklerinin kullanıldığı eserler ve tarihi yapılar, bu teknikle işlenmiş ahşap eserlerdeki bozulma nedenleri anlatılmıştır. Sonrasında, ahşap eserlerdeki koruma ve onarımlar, gerçekleştirilen uygulamalar üzerinden geniş kapsamlı açıklanmıştır.

- 9 IU Cultural Heritage Conservation and Restoration Department, Wooden Ship Conservation Seminar / İÜ Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Bölümü, Ahşap Gemi Konservasyonu Semineri

Conservation and Repair Seminar in Kündekâri and Wood Carvings: In his lecture, expert restorer Azmi Köprücü, presented artifacts and historical buildings in which wood carving and kündekâri techniques were used and the reasons for the decay in the condition of wooden works processed with this techniques. Later on, through the applications carried out, the protection and repair of wooden creations were explained in detail.

Important issues on the Restoration of Wooden Artifacts Seminar: Expert restorer Feride Yılmaz performed wood scraping, as well as gilded woods and Edirnekâri restoration. He indicated the points to be considered during restoration practice and talked about his own work on the restoration of artifacts in the Güzelce Kasımpaşa Mosque, the Algerian Gazi Hasan Pasha barrack and mosque, on Edirnekapi, on the Topkapı Palace Sultan's Table and on Saint George's church.

2.3 TECHNICAL TRIPS

Young Masters Project tours were held in Istanbul, Bursa in Turkey and Thessaloniki, Kavala and Alexandroupoli in Greece. The goal was to see the Kündekâri and wood carving arts on site, to acknowledge the wooden cultural heritage, to observe the urban habitat in different cities, to enhance the students' knowledge, their awareness on the subject and to inspire them to love this art by creating stories in their minds.

2.3.1 Technical Trip to Istanbul

The Istanbul educational (technical) trip took place on Saturday, February 19, 2022. The tour route started from the Şehzade Mosque and continued in the direction of Sultanahmet. The tour included visits to Şehzade Mosque, Şehzade Mahmut Tomb, Beyazıt Mosque, Süleymaniye Mosque, Kalenderhane Mosque, Suleyman the Magnificent and Hurrem Sultan tombs, and

Ahşap Sanat Eserlerinin Restorasyonunda Önemli Hususlar Semineri: Uzman restoratör Feride Yılmaz, Ahşap raspası, varaklı ahşaplar ve Edirnekâri restorasyonunu ve koruma uygulamaları sırasında dikkat edilmesi gereken hususları Güzelce Kasımpaşa Camisi, Cezayirli Gazi Hasan Paşa kışlası ve camisi, Edirnekapi, Topkapı Sarayı Hünkar Sofrası ve Aya Yorgi Kilisesi'nde gerçekleştirdiği koruma ve onarım uygulamaları üzerinden anlatmıştır.

2.3 TEKNİK GEZİLER

Genç Ustalar Projesi gezileri, Türkiye'de İstanbul, Bursa ve Yunanistan'da Selanik, Kavala ve Alexandroupoli şehirlerinde yapılmıştır. Kündekâri ve ahşap oyma sanatlarını yerinde görmeyi, ahşap kültür mirasını tanımayı, farklı şehirlerdeki kent dokusunu izlemeyi, öğrencilerin bilgi ve görgüsünü, konuya olan farkındalıklarını arttıracak ve akıllarında hikayeler oluşturarak konuyu sevmelerini sağlamak amaçlanmıştır.

2.3.1 İstanbul Teknik Gezisi

İstanbul teknik gezisi 19 Şubat 2022, Cumartesi günü gerçekleştirilmiştir. Gezi rotası Şehzade Camisi'nden başlayarak Sultanahmet istikametinde devam etmiştir. Şehzade Cami, Şehzade Mahmut Türbesi, Beyazıt Camisi, Süleymaniye Camisi, Kalenderhane Camisi, Kanuni Sultan Süleyman ve Hürrem Sultan türbeleri, Türk ve İslam Eserleri Müzesi gezilmiştir. Ayrıca, 1 Ha-

10

11

10 - 11 Şehzade Mosque / Şehzade Camisi

Turkish and Islamic Arts Museum. Moreover, during the project's final activities on Wednesday, June 1, 2022, Adrianoples' Saint George's Church was also visited. The tour focused on the historical meaning of these places, the structural features of wooden elements and the restorations they had undergone.

İSTANBUL

Istanbul, the capital of empires, is a port city built on seven hills, uniting continents and preserving its significance throughout centuries with its unique geographical and strategic location, overseeing different seas. All through its history, which dates back to the Neolithic age, it has hosted Greek, Roman, Byzantine and Ottoman civilizations and has been a trade and cultural center. In our days, the urban habitat that reflects this cultural history continues to fascinate with its architecture and artworks of rare beauty.

Şehzade Mosque

The Şehzade building complex, which was built by Kanuni Sultan Süleyman in the 16th century, is located at Şehzadebaşı within the Eminonu district. The complex, which is the first monumental structure of Mimar Sinan, consists of a mosque, a seminary, a tabhane, a stable, a school, a poorhouse and the tomb of Şehzade Mehmed. In Şehzade Mosque, the building of the mosque and the courtyard sections which are constructed in equal sizes, maintain a symmetrical and completely geometrical structure. It consists of a central dome supported by four dominant semi-domes in a square plan. The corners of the square are enclosed by independent domes. Prostyles were used in the exterior architecture. The courtyard of the Şehzade Mosque is considered one of the most balanced and beautiful courtyards of the Ottoman architecture. Malakârî technique, hand-drawn ornaments and the craftsmanship of wooden materials in the mosque are among the rarest examples of classi-

ziran 2022, Çarşamba günü proje kapanış etkinlikleri sırasında Edirnekapı Aya Yorgi Kilisesi ziyaret edilmiştir. Bu yerlerin tarihsel hikayesi, ahşap elemanların yapısal özellikleri ve restorasyonları anlatılmıştır.

İSTANBUL

İmparatorluklar başkenti İstanbul, yedi tepe üzerine kurulmuş, kıtaları birleştiren, denizlere hakim eşsiz coğrafi ve stratejik konumu ile her dönemde önemini korumuş bir liman şehridir. Neolitik çağa uzanan tarihinde, Yunan, Roma, Bizans, Osmanlı medeniyetlerine ev sahipliği yapmış; tarih boyunca ticaret ve kültürün merkezi olmuştur. Günümüzde de, bu kültürel tarihi yansıtan kent dokusu, mimarisi ve eşsiz güzellikteki eserleriyle büyülemeye devam etmektedir.

Şehzade Camisi

16. yüzyılda Kanûnî Sultan Süleyman tarafından yaptırılan, Şehzade Külliyesi, Eminönü ilçesinde Şehzadebaşı'ndadır. Mimar Sinan'ın ilk anıtsal yapısı olan külliye cami, medrese, tabhane, ahır, mektep, imaret ve Şehzade Mehmed'in türbesinden oluşmaktadır. Şehzade Camisi, eş büyüklüklerde tutulan cami kütsesi ve avlu bölümleri mutlak geometri ile simetrik bir plana sahiptir. Hâkim dört yarım kubbe ile desteklen bir merkezi kubbenin kare plan içine yerleştirilmesi ile oluşturulmuştur. Plan karesinin köşeleri bağımsız kubbeler ile örtülüdür. Dış mimaride revaklar kullanılmıştır. Şehzade camisinin avlusu Osmanlı mimarisinin en dengeli ve en güzel avlularından biri olarak kabul edilir. Camideki, malakârî ve kalem işi süslemeler, ahşap malzemelerin işçiliği klasik Osmanlı süsleme sanatlarının nâdide örnekleri arasındadır. Camideki ahşap kapılar hakiki künde-kârî tekniği ile ceviz ağacından yapılmıştır. Kapı panolarının çevresi meander kompozisyonu ile çevrilmiştir. Üst

12 Şehzade Mehmed Tomb / Şehzade Mehmed Türbesi

cal Ottoman decorative arts. The wooden doors in the mosque are made of walnut wood with the genuine künde-kârî technique. The perimeter of the door panels is embellished by a composition of meanders. The upper panel is decorated with meanders, the middle panel is decorated with ten-pointed stars and embossed medallions, and the lower panel is decorated with ten-pointed stars. Shutters are two-winged and symmetrical. They are made out of walnut wood with ten-pointed künde-kârî stars. As in the Süleymaniye mosque, the surfaces of the geometric pieces on the wings of the mihrab wall bear floral ornaments, made with palmette-rumi carving.

Şehzade Mehmed's tomb

The tomb, which was built after the death of Şehzade Mehmed, is the earliest completed structure of the Şehzade Complex. It is one of the most beautiful tomb structures of Ottoman architecture, and has an octagonal structure built under a single dome, with a flat eave and a portico entrance. Tiles of vibrant yellow and green, created with the technique of color glaze, have been placed on both sides of the door. Multicolored tiles cover the walls up to the dome's edge inside the tomb. On the second floor, stained glass windows in plaster frames are found. Inside the tomb, there is a wooden throne with ivory legs, on the Şehzade Mehmed sarcophagus. The wooden door wings are decorated with ivory inlays, of high quality craftsmanship.

Beyazıt Mosque

At the beginning of the 16th century, Sultan II. Beyazıt Mosque, which was built by Bayezid, was one of the first creations of the Ottoman classical architecture period. The mosque's architect is not known with certainty: it is believed that either Hayreddin, Kemaleddin or Yakupşah bin Sultanşah could be the one. The central space of the mosque is covered by a main dome supported

pano meander, orta panoda onlu yıldızlar ve kabartmalı madalyonlar, alt pano onlu yıldızlar halinde bezenmiştir. Pencere kapakları iki kanatlı ve simetrik. Onlu yıldız künde-kâr ile ceviz ağacından yapılmıştır. Süleymaniye camisindeki gibi, mihrap duvarındaki pencere kanatlarında geometrik parçaların satırları oyma tekniğinde palmet-rumî kompozisyonlu bitkisel süslemelerle dolgulanmıştır.

Şehzade Mehmed Türbesi

Şehzade Mehmed'in ölümünden sonra inşa edilen türbe, Şehzade Külliyesinin en erken tamamlanan yapısıdır. Osmanlı mimarisinin en güzel mezar yapılarından biri olan türbe, düz saçaklı, revaklı bir girişe, tek kubbeyle örtülü sekizgen bir plana sahiptir. Kapısının iki yanına renkli sır tekniği ile yapılmış olan, hakim rengin sarı ve elma yeşilli çini panolar yerleştirilmiştir. Türbe içinde kubbe eteğine kadar çok renkli çiniler duvarları kaplamaktadır. İkinci kat pencereleri alçı çerçeveler içinde vitraydır. Türbe içerisindeki Şehzade Mehmed sandukası üzerinde ayakları fildişi kakmalarla bezeli ahşap taht bulunmaktadır. Ahşap kapı kanatları fildişi kakmalar ile süslenmiş ince bir işçiliktedir.

Beyazıt Camisi

16. yüzyıl başlarında Sultan II. Bayezid tarafından inşa ettirilmiş olan Beyazıt Camisi Osmanlı klasik dönem mimarisinin erken dönem eserleri arasında yer alır. Mimarı kesin olarak belli değildir. Mimar Hayreddin, Mimar Kemaleddin veya Yakupşah bin Sultanşah olduğu düşünülmektedir. Caminin ana mekânı kuzey ve güneyde iki yarım kubbenin desteklediği bir ana kubbe

13 *Kalenderhane Mosque / Kalenderhane Camisi*

by two semi-domes on the north and south ends. The spaces on both sides are divided in four sections, each of which is built under a small dome. There is also a door that opens outwards on each section. The square shaped congregation courtyard is surrounded by twenty-four dome porticoes. The main gateway to the mosque's inaccessible sanctuary has a door niche (nişi) divided by reglets made of stone, and a kavsara makarnash.

The main gate wings are decorated with detailed gilded cabochons. The Mahvil (portico) has a mesh railing. The wooden ceiling under the mahvil is gilded and embroidered. Door and window wings are among the most beautiful woodworking examples of the period.

Kalenderhane Mosque

Kalenderhane Mosque, located in the Vezneciler district of Istanbul, has served as a place of worship by both Muslims and Christians for a long period. It is considered to be the most important example of a cruciform type church among the Byzantine religious structures in Istanbul. Today's church is a 12th century structure that was built by incorporating architectural elements such as the foundation and wall of the remains of a late Roman period palace bath. Throughout history it served as a church and monastery, then as a zaviyah, and eventually as a mosque during the 18th century. Kalenderhane mosque is the first Mevlevihane in Istanbul. The mosque's dome lies on a ring, formed by writhen arches in four corners. Among the most remarkable details are the marble coatings on the interior walls of the building. The wooden pulpit of the mosque is of imperial style. In the courtyard, the remains of the walls, which were included in the structure in the early days of the church, can still be found, but are now in ruins.

ile örtülüdür. İki yandaki mekânlar dörder bölüm halindedir ve bunların her biri küçük birer kubbe ile örtülüdür. Bu yan bölümlerden de dışarı açılan birer kapı vardır. Kare biçimli son cemaat avlusu 24 kubbeli revaklarla çevrilmiştir. Caminin harimine giriş sağlayan cümle kapısı, taştan işlenmiş kordonlarla bölünen kapı nişi ve mukarnaslı bir kavsaraya sahiptir. Cümle kapısı kanatları zengin işlenmiş altın yaldızlı kaboşonlar ile süslenmiştir. Mahvil, şebekeli bir korkuluğa sahiptir. Mahvilin altındaki ahşap tavan altın yaldızlı ve nakışlıdır. Kapı ve pencere kanatları dönemin ahşap işçiliğinin en güzel örnekleri arasındadır.

Kalenderhane Camisi

İstanbul'un Vezneciler semtinde yer alan Kalenderhane Camii hem Müslümanlar hem de hristiyanlar tarafından uzun süre ibadet merkezi olarak kullanılmıştır. İstanbul'daki Bizans dini yapıları arasında haç planlı kilise tipolojisinin en önemli örneği olarak görülmektedir. Bugünkü kilise geç roma dönemi saray hamamı kalıntısına ait temel ve duvar gibi yapı öğeleri kendi bünyesine alarak inşa edilmiş 12. yüzyıl yapısıdır. Kullanım tarihinde, kilise ve manastır, ardından zaviyeye sonrasında 18. yüzyılda cami olarak işlev kazanmıştır. Kalenderhane camii İstanbul'daki ilk Mevlevihanedir. Caminin kubbesi dört köşeden örülen kemelerle oluşturulan dairenin üstüne oturtulmuştur. Yapı iç duvarlarındaki mermer kaplamalar kayda değer ayrıntılar arasındadır. Caminin ahşap minberi ampir üslubundadır. Caminin avlusunda kilisenin ilk zamanlarında yapıya dahil olan ancak şimdi yıkılıp harabe halini alan duvar kalıntıları bulunmaktadır.

Süleymaniye Mosque

The Süleymaniye complex, located on the 3rd Hill, one of the most magnificent hills of Istanbul, integrates into the urban surroundings with the madrasas, the hospital, the darüzziyafes (soup kitchens), the tabhane, the tombs, the hammam baths and the streets connecting them. It is included in the UNESCO's World Heritage list. Evliya Çelebi said that this complex, along with the rest of the buildings, was covered by "a thousand domes". The Süleymaniye Mosque is located in the center of the buildings which form a U pattern. The mosque, which was built at the request of Suleiman the Magnificent in the 16th century, is the work of master builder Mimar Sinan. It consists of four minarets and ten balconies (minaret) and is considered one of the greatest examples of Classical Ottoman architecture. The main structure was designed within a rectangular frame, which is similar to a square, slightly elongated in the southeast-northwest axis. In the quadrilateral area the main dome is held by a pulley consisting of four large elephant feet⁹ and four large arches enfolding them. It consists of a semi-dome, a quarter dome, two

Süleymaniye Camisi

Süleymaniye'de İstanbul'un en görkemli tepelerinin biri olan 3. Tepede bulunan Süleymaniye külliyesi, medreseler, darüşşifa, darüzziyafe, tabhane, türbeler, hamam ve bunları birbirine bağlayan sokaklarla şehir dokusuyla bütünleşmektedir. UNESCO Dünya Miras listesinde. Evliya Çelebi bütün yapılarla birlikte bu külliyenin "bin kubbe" ile örtülü olduğunu söylemiştir. "U" plan düzenine yerleştirilen yapıların ortasında Süleymaniye Camisi yer alır. 16. yüzyılda Kanuni Sultan Süleyman'ın isteğiyle inşa edilen Cami Mimar Sinan'ın kalfalık eseridir. Dört minareli, on şerefeli Süleymaniye Camisi Klasik Osmanlı mimarisinin en önemli örneklerinden biridir. Ana kütesinin planı kareye yakın, güneydoğu-kuzeybatı ekseninde hafifçe uzayan bir dikdörtgen çerçeve içinde tasarlanmıştır. Dörtgen hacim alanında ana kubbe, dört büyük filayağı ve bunların üzerine atılan dört büyük kemerlerden meydana gelen kasnak ile taşınır. Mihrap ve avlu yönünde birer yarım kubbe, çeyrek kubbesi iki çeyrek kubbesi ve on küçük kubbesi vardır. Avlusu yirmi sekiz kubbe ile örtülü revaklarla çevrilidir. Caminin ana yapısında beş

14 Bosphorus view from Süleymaniye / Süleymaniye'den İstanbul Boğaz'ı manzarası

15

16

15 - 17 Süleymaniye Mosque / Süleymaniye Camisi

18 A detail of a wooden door with inlaid and carved decoration, Süleymaniye Mosque /
Kakma ve oymalı ahşap kapı detayı, Süleymaniye Camisi

quarter domes and ten small domes towards the direction of the mihrab and the courtyard. The courtyard itself, is surrounded by porticoes built under twenty-eight domes. There are five doors in the main structure of the mosque. These are the central gate, the sultan and the muezzin gates and the sanctuary gates. The composition of walnut wood doors made with the authentic künde-kâri technique bears ten-armed star and protrusive medallion decorations. Thin wood fillets are engraved on the back of the laths that create a geometric cage. It is embellished with walnut, ebony, ivory and mother-of-pearl inlays. The regular and authentic künde-kâri technique has also been applied on the shutters. The surfaces of the geometric pieces on the wings of the mihrab wall are decorated with palmette-rumi floral ornaments.

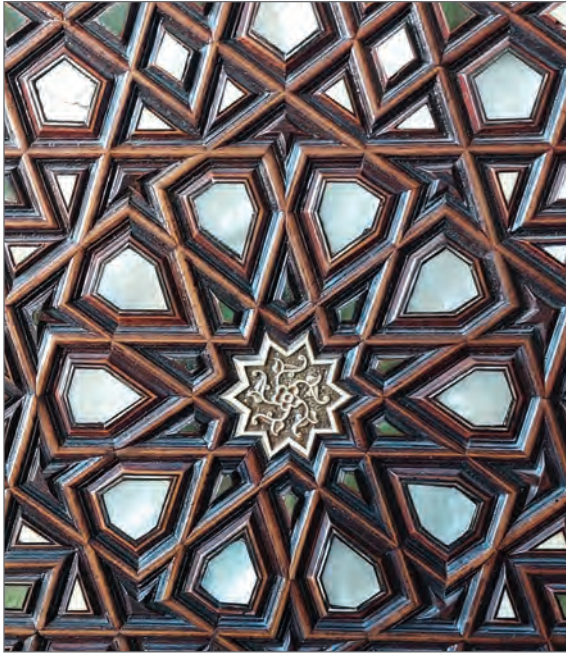
adet kapı bulunur. Bunlar cümle kapısı; hünkar ve müezzın kapıları ve harım kapılarıdır. Hakiki künde-kâri tekniğiyle yapılmış olan ceviz kapılar, kompozisyonu on kollu yıldız ve çıkıntılı madalyon kompozisyonlardan oluşmaktadır. Geometrik kafesi oluşturan çıtaların sırtlarına ince ahşap filetolar kakılmıştır. Ceviz, abanoz, fildişi ve sedef kakmalar ile süslenmiştir. Pencere kapaklarında sade hakiki künde-kâri tekniği uygulanmıştır. Mihrap duvarındaki pencere kanatlarında geometrik parçaların satırları oyma tekniğinde palmet-rumi kompozisyonlu bitkisel süslemelerle bezenmiştir.

Kanuni Sultan Süleyman Tomb

The Tomb of Suleiman the Magnificent is located at the burial area in front of the mihrab of the Süleymaniye Mosque. The tomb structure, surrounded by porticoes, has an octagonal form and is covered by two nested domes. The inner pendentive dome is formed by pointed arches connecting the eight columns. On the right and left of the tomb's door, there are porcelain tile panels, remarkable examples of this period. The inside of the arch mirror on these panels and the door bear inscriptions. There is a double-winged door opening into the niche at the entrance of the tomb. The double-winged door, made with the authentic künde-kâri technique, is decorated with mother-of-pearl and ivory bone inlays. On the shutters, regular and authentic künde-kâri technique has been applied. A series of windows between doors and niches is also covered with porcelain tiles. The sarcophagi of the three sultans are enclosed in wooden railings decorated with mother-of-pearl and tortoiseshell inlays.

Kanuni Sultan Süleyman Türbesi

Kanuni Sultan Süleyman Türbesi, Süleymaniye Camisinin mihrabı önünde hazire alanı içinde yer alır. Etrafı revaklarla çevrelenmiş olan türbe yapısı sekizgen planlıdır ve iç içe iki kubbe ile örtülüdür. İçteki pandantifli kubbe sekiz sütünü birbirine bağlayan sivri kemerler ile oluşturulmuştur. Türbenin kapısının sağında ve solunda devrinin önemli örnekleri olan çini panolar, bu panoların ve kapının üzerinde kemer aynası içinde yazıtlar vardır. Türbe girişinde niş içine açılan çift kanatlı kapı bulunmaktadır. Hakiki künde-kâri tekniğiyle yapılmış olan çift kanatlı kapı sedef, fildişi kemik kakmalar ile süslenmiştir. Pencere kapaklarında sade hakiki künde-kâri tekniğindedir. İç kısım pencere dizileri, kapı ve nişler araları çinilerle kaplıdır. Üç sultana ait sandukalar ahşap parmaklık içine alınmış ve bu parmaklıklar sedef ve bağa kakmalar ile süslenmiştir.

19

19 Ivory and nacre inlaid wooden door detail, Kanuni Sultan Süleyman Tomb / Fildişi ve sedef kakmalı ahşap kapı detayı, Kanuni Sultan Süleyman Türbesi.

20

20 Kanuni Sultan Süleyman Tomb / Kanuni Sultan Süleyman Türbesi.

21

22

21 Kanuni Sultan Süleyman Tomb / Kanuni Sultan Süleyman Türbesi

22 A detail of the wooden fence with nacre and baga inlaid, Kanuni Sultan Süleyman Tomb /
Sedef ve бага kakmalı ahşap parmaklık detayı, Kanuni Sultan Süleyman Türbesi

Hürrem Sultan Tomb

The tomb built for Hürrem Sultan in the 16th century lies next to the Tomb of Suleiman the Magnificent in the graveyard of the Süleymaniye Mosque. The octagonal tomb with a portico entrance is covered by a round modular dome. The tiles on both sides of the entrance, as well as those inside the tomb, are considered to be among the most elegant Nicaea tiles of the time. The tiles, made with the engobe and colored glaze technique, are in coral red, dark blue and turquoise and bear floral motifs. The door and the window wings have been created with the künde-kâri technique.

Hürrem Sultan Türbesi

Hürrem Sultan için 16. yüzyılda yaptırılan türbe Süleymaniye Camisi haziresinde Kanuni Sultan Süleyman Türbesi'nin yanındadır. Revaklı girişli, sekizgen planlı türbe yuvarlak kasanaklı bir kubbe ile örtülüdür. Girişin iki yanındaki çini panolar ve türbe içindeki çiniler devrin en güzel İznik çinileri arasında sayılmaktadır. Sır altı ve renkli sır tekniğindeki çiniler bitkisel motifli mercan kırmızısı, lacivert ve firuze renklerde-dir. Kapı ve pencere kanatları künde-kâri tekniğinde yapılmıştır.

Museum of Turkish and Islamic Art

The Turkish and Islamic Arts Museum is one of the few museums in the world owning a rich collection of forty-five thousand artifacts from

Türk ve İslam Eserleri Müzesi

Türk ve İslam Eserleri Müzesi, Türk ve İslam kültür ve sanatının çeşitli dönemlerine ait 45 bin eserden oluşan zengin koleksiyonu

23 Museum of Turkish and Islamic Art / Türk ve İslam Eserleri Müzesi

24 Cizre Ulu Mosque door handle, Museum of Turkish and Islamic Art /
Cizre Ulu Cami kapı tokmağı, Türk ve İslam Eserleri Müzesi

various periods of Turkish and Islamic culture and art. The museum's building, which dates back to the 16th century, is the İbrahim Pasha Palace, one of the most significant structures of Ottoman civil architecture, near Istanbul Sultan Ahmet Square. The building has been erected upon arches which surround the terrace and are built in the center of each of the three sides. The first section of the museum can be reached from this terrace by stairs. The collection of the museum is exhibited in the palace's rooms and parlor. Carpets, manuscripts, wood, stone and glass-mineral-ceramic artifacts, Sacred Relics and articles of ethnographic interest comprise its collection. The museum hosts a rich selection of works from the Umayyad, Abbasid, North African, Andalusian, Fatimid, Seljuk, Ayyubid, İlhanlı, Mamluk (Mameluke), Timurid, Safavid states as well as from various Caucasian countries and principalities, and Ottoman artworks from the earliest period of Islamic art to the 20th century. Many of its sections are capable of supporting a museum on their own. A 13th century Artuqid period Cizre Ulu Mosque door, 13th century Eyyubi period wooden columns, early 14th century İlhanlı period juz books, 15th century Timurid period miniatures, 15th century Karamanogulları wooden door wings, Seljuk period carpets and kilims, Byzantine period hippodrome ruins and a holy relics section items are among its most unique works of art.

The Saint George Church in Edirnekapı

Saint George Church is a Greek Orthodox church located in Edirnekapı, Istanbul, next to the Land Walls, a UNESCO World Heritage Site. The present building of the Saint George Church, whose existence has been known with certainty since the 9th century, was built in the 19th century by architect Haji Nikolas. Extended over a wide area, the church has a Greek school on the eastern end of its courtyard, the Priest's House north of the church and a bell tower on the north-eastern part of the complex. In addition to these,

barındıran dünyanın sayılı müzelerindendir. Müze yapısı, İstanbul Sultan Ahmet Meydanı yakınında, 16. Yüzyıla tarihlenen Osmanlı sivil mimarisinin önemli yapılarından İbrahim Paşa Sarayıdır. Kemerler üzerine yükseltilmiş yapı üç taraftan ortadaki terası çevreler. Müzenin ilk bölümüne de merdivenlerle bu terastan ulaşılır. Müze koleksiyonu sarayın oda ve salonlarında sergilenmektedir. Müzede halı, el yazmaları, ahşap, taş, cam-maden-seramik eserler, Mukaddes Emanetler ve etnografya bölümleri bulunmaktadır. İslam sanatının en erken döneminden 20'nci yüzyıla uzanan zaman diliminde Emevi, Abbasi, Kuzey Afrika, Endülüs, Fatımi, Selçuklu, Eyyubi, İlhanlı, Memlük, Timurlu, Safavi devletleriyle çeşitli Kafkas Ülkeleri, beylikler ve Osmanlı Dönemi eserlerini bakımından zengin bir koleksiyona sahip müzede birçok bölüm kendi başına müze olabilecek niteliktedir. Maden sanatının en ünik örneklerini sunan 13. yüzyıl Artuklu dönemi Cizre Ulu Camisi kapısı, 13. Yüzyıl Eyyübi dönemi ahşap sütunlar, 14. yüzyıl başları İlhanlı dönemi cüz kitapları, 15. yüzyıl Timurlu dönemine ait minyatürler, 15. Yüzyıl Karamanoğulları ahşap kapı kanatları, Selçuklu dönemi halı ve kilimleri, Bizans dönemi hipodrom kalıntıları, kutsal emanetler bölümündeki eşyalar en ünik eserler arasındadır.

Edirnekapı Aya Yorgi Kilisesi

Aya Yorgi Kilisesi İstanbul Edirnekapı'da UNESCO Dünya Miras Alanlarından biri olan Karasurlarının bitişiğinde bulunan bir Rum Ortodoks kilisesidir. 9. yüzyıldan itibaren varlığı kesin olarak bilinmekte olan Aya Yorgi Kilisesi'nin bugünkü binası 19. Yüzyılda mimar Haçı Nikolas tarafından inşa edilmiştir. Geniş bir alana yayılan Kilise, avlusunun doğu ucunda bir Rum okulu, kilisenin kuzeyinde Papaz Evi ve kuzeydoğuda bir çan kulesi bulunmaktadır. Bunlara ek olarak güney doğusunda Ayios Vasilios'a ait ayazma su haznesi

25 - 26 The Saint George Church in Edirnekapı / Edirnekapı Aya Yorgi Kilisesi

26

Saint Vasilios small monastery complex, with the holy spring water reservoir, can be distinguished in the southeast. Saint George Church was built according to a three-nave basilica structure extending in the west-east direction. The eastern end of the middle nave ends with an apse that protrudes outwards in a semicircular shape, which we can call the sanctuary. The naves are separated by six wooden columns lined up in the west-east direction. The ceiling is wooden. There is a narthex adjoining the church on its western side and a porch in front of it, which was added in the process. The floors are made of marble. On the eastern side there is a wooden templon decorated with scenes depicting various passages from the Bible. There are carvings on the templon and on wooden icons. Wooden pieces such as benches, cathedra, pulpits and stairs are mostly made out of beech and linden trees. Mihrimah Sultan Mosque was restored between 2014 and 2017 by the 1st Regional Directorate of Foundations of Istanbul, with the slogan of “a city wall, a mosque and a church”.

ile birlikte küçük bir manastır kompleksi olarak tanımlanabilir. Aya Yorgi Kilisesi, batı-doğu doğrultusunda uzanan, üç nefli bazilikal plana göre inşa edilmiştir. Ortadaki nefin doğu ucu, dışarı doğru yarım daire şeklinde çıkma yapan ve mihrap adıyla karşılanan bir apsisle son bulur. Nefleri, batı-doğu doğrultusunda sıralanan altışar adet ahşap sütun ayırır. Tavanı ahşaptır. Kiliseye batıdan bitişen bir narteks ve onun önünde sonraki süreçte eklenen bir sundurma vardır. Kilisenin döşemeleri mermerdendir. Doğusunda ahşaptan bir templon ve üzerinde İncil’den çeşitli bölümleri içeren sahneler sıralanır. Templon ve ahşap ikonalar üzerinde oymalar bulunur. Ahşap oturma sıraları, cathedra, ambon, merdivenler gibi ahşap elemanların genelde kayın ve ıhlamur ağaçlarından yapılmışlardır. Mihrimah Sultan Camisi restorasyonundan hemen sonra, İstanbul 1. Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından, “bir sur, bir cami ve bir kilise” sloganıyla 2014-2017 yılları arasında restore edilmiştir.

2.3.2 Technical Trip to Anatolia-Bursa

The Anatolian educational trip, took place on Saturday, March 26, 2022 and the goal was to see on site the künde-kârî and wood carving arts which were taught during the project trainings. Bursa, the first capital of the Ottoman Empire, was chosen for the daily excursion route. First, we went to Cumalıkızık by sailing from Eski-hisar to Topçular; We visited Cumalıkızık houses, as well as the Ethnography Museum and observed the city's urban fabric. In downtown Bursa, we visited Bursa Ulu Mosque, Yesil (Green) Tomb, Yesil (Green) Mosque, Irgandı Bridge and various workshops.

BURSA

Bursa, a city that has hosted Bithynian, Roman, Byzantine and Ottoman states, has proven to be one of the most viable cities in the world due to its green nature, multicultural structure and geography, a location where different civilizations meet. As the first capital of the Ottoman Empire, Bursa hosts countless historical buildings and artifacts from that period. Bursa and Cumalıkızık were included in the UNESCO World Heritage List in 2014.

Cumalıkızık

Cumalıkızık, one of the regions where the Ottomans first settled in Bursa, brings the civil architecture of the Ottoman Period to our days. Cumalıkızık was established as a foundation village, and this feature has been reflected in the city texture, residential architecture and lifestyle. Cumalıkızık houses, which were built using rubble stones, bricks, clay and wood, and whose original design and construction techniques have been preserved, have usually three floors. The exterior of the houses - the ground and first floors and the courtyards - was built with rubble stones and wooden beam walls, compatible to the street's pavement. The upper floor was

2.3.2 Anadolu Teknik Gezisi-Bursa

Proje eğitimlerinde öğrenilen künde-kârî ve ahşap oyma sanatlarını yerinde görmeyi hedefleyen Anadolu teknik gezisi 26 Mart 2022, Cumartesi günü gerçekleştirilmiştir. Gününbirlik gezi rotası için Osmanlı'nın ilk başkenti Bursa seçilmiştir. İlk olarak, Eski-hisar'dan feribotla Topçulara geçilerek Cumalıkızık'a gidilmiş; Cumalıkızık evleri, kent dokusu ve Etnografya Müzesi gezilmiştir. Bursa Merkez'de, Bursa Ulu Cami, Yeşil Türbe, Yeşil Camii; Irgandı Köprüsü ve atölyeler ziyaret edilmiştir.

BURSA

Bitinya, Roma, Bizans, Osmanlı devletlerine ev sahipliği yapan medeniyetlerin buluştuğu bir coğrafyası, çok kültürlü yapısı ve yeşil doğası ile Bursa Dünya yaşanabilir şehirler listesinde yerini almıştır. Osmanlı Devleti'nin ilk başkenti Bursa o dönemden kalma sayısız tarihi yapı ve esere ev sahipliği yapmaktadır. Bursa ve Cumalıkızık 2014 yılında Unesco Dünya Mirası Listesine alınmıştır.

Cumalıkızık

Osmanlılar'ın Bursa'da ilk yerleştikleri bölgelerden olan Cumalıkızık, Osmanlı Dönemi sivil mimarisini günümüze taşımaktadır. Cumalıkızık vakıf köyü olarak kurulmuş, bu özelliğini yerleşim dokusu, konut mimarisi ve yaşam biçimine yansıtmıştır. Orijinal planları ve yapım teknikleri korunmuş olan Moloz taş, tuğla, kerpiç ve ahşap kullanılarak inşa edilmiş olan Cumalıkızık evleri genelde üç katlıdır. Evlerin dış kısımlarında zemin ve birinci katlar ile avlular, sokak döşemesine uygun moloz taş ve ahşap hatıllı duvarlarla örülmüştür. Üst kat ahşap taşıyıcı hımış dolgu, üstü alaturka kiremitli kırma çatıdır. Evler cumbalı, pencereler kafeslidir. Kapılar genel-

27

28

29

27 & 29 Cumalıkızık

28 Cumalıkızık Ethnography Museum / Cumalıkızık Etnografya Müzesi

made of a wooden framework with straw filling, with a Turkish style tiled hipped roof. The houses have bay and lattice windows. The doors are mostly double-winged and made of walnut wood. The community, which lies on the Uludağ foothill, has been acknowledged as a Heritage Site of Outstanding Universal Value with its yellow, white, blue and purple colored houses, its narrow stone-paved streets, street fountains, monumental plane trees and nature.

Bursa Ulu Mosque

Bursa Ulu Mosque, a historical symbol of Bursa, was built by Bayezid I, towards the end of the 14th century. It is believed that its architect was Ali Neccar or Hacı İvaz. The Ulu Mosque was listed 5th among the holy places of Islam religion, (following Mecca, Medina, Jerusalem and Damascus), by the scholars of the time. The rectangular planned mosque is covered by twenty domes of equal size. The mosque, whose main entrance is at the northern end, has three gates. The door wings are made of walnut wood with the authentic künde-kârî technique and are decorated with carved and interlaced geometric motifs. The sultan's mahfil, designed as an independent unit within the sanctuary, has a rectangular design and lies on grooved wooden columns. An arrangement of wooden laths, between the columns, divides the lower part of the mahfil, giving it the form of a window. The balustrade and the wooden lattice on wooden pillars were made with the carving and the "plate through hole" techniques. All parts of the muezzin mahfil - which is held by nine elegant wooden poles - columns and pillars (except the zocco pillars) are made of walnut wood. The lower/ground floor of the mahfil matroneum and the mezzanine floor are surrounded by wooden railings decorated using the vertical cut carving technique. Rococo woodwork is featured on the corners. The mosque's pulpit, made of walnut wood with the authentic künde-kârî technique, is considered one of the most significant examples of the transition from the Seljuk carving art to the Ottoman wood carving art. It is decorated with

de iki kanatlı ve ceviz ağacındandır. Uludağ'ın eteklerinde kurulu yerleşim, sarı, beyaz, mavi ve mor renklerde boyalı evleri, taş döşeli dar sokakları, sokak çeşmeleri, anıtsal çınarları ve doğası ile üstün Evrensel Değere Sahip Miras Alanı olarak kabul edilmiştir.

Bursa Ulu Cami

Bursa'nın tarihi sembollerinden biri olan Bursa Ulu Cami, I. Bayezid tarafından 14. yüzyıl sonunda yaptırılmıştır. Mimarının Ali Neccar veya Hacı İvaz olduğu sanılmaktadır. Ulu Cami, İslam dinindeki kutsal mekânlar içinde, dönemin âlimleri tarafından 5. makam (Mekke, Medine, Kudüs ve Şam'dan sonra) olarak kabul edilmektedir. Dikdörtgen planlı cami eş büyüklükte 20 kubbe ile örtülüdür. Ana kapısı kuzeyde olan caminin üç kapısı vardır. Ceviz ağacından hakiki künde-kârî tekniğindeki kapı kanatları oyma ve geçmeli geometrik motiflerle süslüdür. Harim içerisinde bağımsız bir birim olarak tasarlanan hünkâr mahfili dikdörtgen planlıdır ve yivli ahşap direkler üzerine oturmaktadır. Alt bölümde direkler arası ahşap çıtalarla yardımıyla bölünmüş; camekân yapılarak sınırlandırılmıştır. Ahşap direkler üzerindeki korkuluk ve ahşap kafes, oyma ve delik işi tekniğiyle yapılmıştır. Dokuz zarif ahşap direğin taşıdığı müezzin mahfilin, direk kaideleri hariç bütün aksamı ceviz ağacından yapılmıştır. Mahfilin alt kat maksuresi ile asma katın etrafı dik kesim oyma tekniğinde süslenmiş ahşap korkuluklarla çevrilidir. Köşelerde rokoko ahşap işçiliği yer almıştır. Caminin hakiki künde-kârî tekniği ile yapılmış ceviz ağacından minberi Selçuklu oyma sanatından Osmanlı ahşap oymacılığı sanatına geçişin en önemli örneklerinden biri kabul edilmektedir. Sekizli ve on ikili gibi farklı sayıdaki kollara sahip yıldız künde-kârî kompozisyonlara sahiptir. On dört kollu yıldızın göbeğindeki sedef kakmalar ile oluşturulmuş yedi kollu yıldız örneği dikkat çekicidir. Yıldız kolları arasında kalan altıgen yüzey-

30

31

32

30 Bursa Ulu Mosque / Bursa Ulu Cami

31 Minbar of the Bursa Ulu Mosque / Bursa Ulu Cami minberi

32 Muezzin mahfili of the Bursa Ulu Mosque / Bursa Ulu Cami Müezzîn mahfili

kündekâri star compositions of various numbers of vertices such as eight and twelve. The example of such a seven-pointed star created with mother-of-pearl inlays in the core of a fourteen-armed star is remarkable. The hexagonal surfaces between the star vertices are decorated with rumi-palmette motifs and floral arrangements made with the low surface carving technique. The pulpit is mostly decorated with carving, lattice carving and inlay techniques. The geometric composition on the eastern side of the pulpit symbolizes the sun and the planets around it. The distances between them are proportional to their true dimensions; It is presumed that the composition on the western side depicts the galaxy system. The twelve cabinet doors on both sides of the minbar are believed to represent the Turkish tribes.

Green Mosque

The Yesil (Green) mosque was built upon Çelebi Sultan Mehmed's request by architect Hacı İvaz at the beginning of the 15th century. The mosque, which is among the most remarkable works of early Ottoman architecture, serves as an important symbol of Bursa along with the Yeşil tomb. In the mosque, which has an inverted T design, there are two completely tiled sections on the right and left of the hall, which hosts a fountain and is covered by a dome laid on Turkish triangles; these sections serve today as muezzin mahfils. There are two large iwans on both sides of the main hall of the mosque and small tabhanes on its right and left corners. In addition to its architectural features, the tile decorations are also of great importance. One of the most exquisite examples of tile work in the mosque can be seen on its Mihrab, which is more than ten meters tall. Evliya Çelebi explained that the reason the mosque was named green, is because of its minarets and domes which are covered with green tiles. Yesil Mosque's main door and shutters, decorated with wood carved ornaments are good examples of the woodwork of the period. The window wings, made with deep carving Kündekâri technique and rounded surfaces are geometrically ornamented, and Thuluth scripts are

ler alçak yüzey oyma tekniği ile rumi-palmet motifleriyle, bitkisel düzenlemelerle bezenmiştir. Minber genelde, oyma, kafes oyma, kakma teknikleriyle süslenmiştir. Minberin doğu yönündeki geometrik kompozisyonun güneş ve etrafındaki gezegenlere simgelediği; aralarındaki uzaklıkların gerçek uzantıları ile orantılı olduğu; batı yönündeki kompozisyonun ise galaksi sistemini tasvir ettiği öngörülmektedir. Minberin alt kısmında, her iki yüzünde yer alan 3'lü ve 12'li dolap kapaklarının Türk boylarını temsil ettiği düşünülmektedir.

Yeşil Cami

Yeşil cami, 15. yüzyıl başında, Çelebi Sultan Mehmed tarafından mimar Hacı İvaz Paşa'ya yaptırılmıştır. İlk dönem Osmanlı mimarisinin önemli örnekleri arasında yer alan cami, Yeşil türbe ile birlikte Bursa'nın simgelerinden biridir. Ters T planlı olan camide, havuzlu ve Türk üçgenlerine oturan bir kubbeyle örtülü ana mekânına geçit veren holün sağında ve solunda tamamen çini kaplı, günümüzde müezzin mahfili olarak kullanılan iki bölüm, ana mekânın iki tarafında iki büyük eyvan, yine ana mekânın sağ ve sol köşelerinde birer küçük tabhâne mevcuttur. Mimari özellikleri yanı sıra çini süslemeleri ile büyük bir öneme sahiptir. Camideki çini işçiliğinin en mükemmel örneklerinden biri on metreden yüksek olan mihrabıdır. Evliya Çelebi, camiye yeşil adının verilme nedenini, yeşil renkli çinilerle örtülmüş olan minareleri ve kubbeleri olarak göstermiştir. Yeşil Cami'nin oyma süslemeli cümle kapısı ve pencere kapakları, devrin ahşap işçiliğinin güzel örneklerindendir. Kündekâri ve yuvarlak satırlı derin oyma tekniğindeki Pencere kanatları geometrik süslemelidir ve aynaların da rûmiler arasında sülüs yazılar işlenmiştir. Mihrabın batısında bulunan, iki tarafında korkulukları bulunan, dar bir merdivenle çıkılan, tepe-

33 Green Mosque / Yeşil Cami

engraved on their mirrors. The pulpit at the western side of the mihrab, with balustrades on both sides, accessed by a narrow staircase and covered by a hexagonal cone at the top, is an exquisite piece of woodworking.

Green Tomb

The Yesil (Green) Tomb, built for Çelebi Mehmed, right across the mosque of Çelebi Sultan Mehmed, is a landmark of Bursa with its green and turquoise relief tiles that adorn its facades. The octagonal planned structure is the tallest among the Ottoman tombs with its high module and dome resting on Turkish triangles. All facades and window pediments on the exterior are blue and white tiled and have inscriptions of hadiths on them. Its interior walls are covered with tiles up to the upper level of the windows. Walnut door wings, following the authentic künde-kârî technique, are embroidered like lace with rumis, palmettes, rosette motifs and are considered to be masterpieces of art.

si altıgen külâhla örtülü minber ahşap işçiliğinin güzel örneklerindendir.

Yeşil Türbe

Çelebi Sultan Mehmed'in caminin tam karşısında, Çelebi Mehmed için yaptırılan ve cephelerini süsleyen yeşil ve turkuaz kabartma çinilerin rengiyle anılan Yeşil Türbe çinileriyle Bursa'nın sembolüdür. Sekizgen planlı yapı, yüksek kasnaklı ve Türk üçgenlerine oturan kubbesiyle Osmanlı türbelerinin en yükseğidir. Dıştan bütün cepheleri ve pencere alınlıkları mavi beyaz çinili olup üzerlerinde hadisler yer alır. İç duvarları pencerelerinin üst seviyesine kadar çinilerle kaplıdır. Rumiler, palmetler, rozet motifleri ile oya gibi işlenen khakiki ündekari tekniğindeki ceviz kapı kanatları sanat şahasesi kabul edilmektedir.

34

34 Green Tomb / Yeşil Türbe

35

35 Window detail of Green Tomb / Yeşil Türbe'de pencere detayı

36 Door wings of The Green Tomb / Yeşil Türbe kapı kanatları

37

38

37 A detail of a wooden door in kündekâri technique with carved decoration, Green Tomb / Oyma bezemeli kündekâri tekniğinde ahşap kapı detayı, Yeşil Türbe

38 Wooden door detail of the Green Tomb / Yeşil Türbe Ahşap Kapı detayı

39 Irgandı Bridge / Irgandı Köprüsü

Irgandı Bridge

The bridge, which was built within the scope of zoning activities that helped Bursa become an important trade center in the 15th century, constitutes one of the most influential architectural works of the Early Ottoman period. The bazaar bridge, one of four such examples in the world, was originally built of stone and completely covered. In the second half of the 19th century, an open bazaar was launched on the bridge where wooden shops were stretching out on the stone main exterior wall, lined up side by side, supported by wooden buttresses. Irgandı Bridge is a pointed arched structure with piers built on the rocks on both sides of the Gökdere Valley, with a span of about fifteen meters and a width of eleven meters. Today, there are eighteen shops in the bazaar built with the same wooden frame system used in traditional handicrafts.

Irgandı Köprüsü

Bursa'nın 15. yüzyılda önemli bir ticaret merkezi olması sürecinde rol oynayan imar faaliyetleri kapsamında inşa ettirilmiş olan köprü Erken Osmanlı dönemi mimari eserlerinin en önemlilerinden biridir. Dünyadaki dört örneği olan çarşılı köprü ilk başta taştan ve tamamen üzeri kapalı olarak inşa edilmiştir. 19. yüzyılın ikinci yarısında köprünün üstünde, kâgir beden duvarına ağaç payandalar ile desteklenen çıkmalar uzanan, ahşap dükkanların yan yana dizildiği üstü açık bir çarşı haline gelmiştir. Irgandı Köprüsü, Gökdere vadisinin iki tarafındaki kayalıklarda inşa edilen ayaklar, yaklaşık 15 m açıklığa ve 11 metre genişliğinde bir sivri kemerli bir yapıdır. Günümüzde çarşıda geleneksel el sanatları için kullanılan ahşap iskelet sistemle yapılmış 18 dükkan bulunmaktadır.

2.3.3 Technical Trip to Greece

The educational (technical) trip to Greece took place on 12-15 April 2022 with the partic-

2.3.3 Yunanistan Teknik Gezisi

Yunanistan'daki ahşap kültürel mirasın tanıtılmasının, anı sıra ahşap sanatlarında uzmanlar

ipation of academics, woodwork conservators, archaeologists, craftsmen and young woodcarving students, with the aim of acquainting them with the wooden cultural heritage of Greece and fostering dialogue, interaction and exchange of know-how between woodworking experts. During its stay in Thessaloniki, the project team had the opportunity to tour monuments and museums of the city and get to know aspects of its cultural identity. Other than Thessaloniki, the stop points of the trip were Kavala and Alexandroupolis.

Kavala

Kavala is one of the most significant cities of the Balkan peninsula. Its oldest settlement remains date back to the 7th century BC, then known as Neapolis. In the 8th century AD it was renamed Christoupolis, while from the beginning of the 9th century it became an important Byzantine castle - the last line of defence of the

arasında diyalog yaratılması, etkileşim ve bilgi alışverişinin teşvik edilmesi amacıyla akademisyenler, ahşap eserkonservatörleri, arkeologlar, ustalar ve ahşap oyma öğrencilerinin katılımıyla 12-15 Nisan tarihlerinde üç gün süreçle Yunanistan'a eğitici (Teknik) gezi gerçekleştirildi. Proje ekibi Selanik'te kaldığı sürece şehrin anıtlarını ve müzelerini gezme ve kentin kültürel kimliğinin özelliklerini tanıma fırsatı buldu. Selanik'te kalma dışında gezinin durakları Kavala ve Alexandroupolis'ti.

Kavala

Kavala, Balkan yarımadasının en önemli şehirlerinden biridir. En eski yerleşim kalıntıları, Neapolis olarak adlandırıldığı zamanında MÖ 7. yüzyıla kadar uzanmaktadır. MS 8. yüzyılda, Christoupolis olarak yeniden adlandırılmış; 9. yüzyılın başından itibaren ise, İmparatorluğun son savunma hattı olan önemli bir Bizans kalesi

40 The dershane in Kavala İmaret complex /Kavala İmaret kompleksindeki dershane

41 Kavala Aqueduct /Kavala Su Kemerı

Empire. Christoupolis remained under Byzantine administration until about 1380. The recent name of the city “Kavala” appeared during the early period of Ottoman rule. After its conquest by the Ottomans, the city maintained its prominent role in the Empire. The fortification, the aqueduct and the İmaret complex are some of the most noteworthy monuments of its long history.

Thessaloniki

Thessaloniki was founded in the gulf of Thermaikos in 315 BC by the Macedonian King Kassandros. During the Byzantine period, it was the second largest and important city of the Empire, which, due to its geopolitical position, spear-headed intellectual and artistic production and was the root of political developments. During the Ottoman period it remained a spiritual and cultural centre, preserving its multicultural character. The walls of Thessaloniki are among

olmuştur. Hristoupoli, yaklaşık 1380 yılına kadar Bizans egemenliğinde kalmıştır. Şehrin yeni adı olan “Kavala”, Osmanlı egemenliğinin ilk döneminde ortaya çıkıyor. Şehir, Osmanlılar tarafından fethedildikten sonra, İmparatorlukta önemli mevkisini tutmuştur. Sur, su kemeri ve İmaret kompleksi, uzun tarihinin en önemli anıtlarından bazılarıdır.

Selanik

Selanik, MÖ 315 yılında Makedon kralı Kassander tarafından Thermaikos körfezinin ağzında kurulmuştur. Bizans döneminde, jeopolitik mevkisi nedeniyle entelektüel ve sanatsal üretime önderlik eden ve siyasi gelişmeleri belirleyen imparatorluğun ikinci büyük ve en önemli şehriydi. Osmanlı döneminde çok kültürlü karakterini koruyarak entelektüel ve kültürel bir merkez olarak kaldı. Selanik surları, en iyi korunmuş şehir surları arasındadır ve kültürel kimliğiyle

42 The White Tower / Beyaz Kule

43

44

43 *The Rotunda / Rotunda*

44 *The Church of Hagia Sophia / Ayasofya Kilisesi*

45

46

45 The Church of Holy Apostles / Aziz Havariler (Apostol) Kilisesi

46 The Ancient Forum / Antik Forum

47 Cultural Venue of Islahane, Former School of Arts and Crafts Hamidie / İslahane Kültür Merkezi
Eski Hamidiye Sanat ve El Sanatları Okulu

the most well-preserved fortifications of cities and are connected to its cultural identity, while numerous monuments of great artistic value from all historical periods representing some of the most important artistic trends are also preserved. In 1988, several of the Early Christian and Byzantine monuments of Thessaloniki were inscribed in the UNESCO World Heritage List with cultural value for all humanity. Many ecclesiastical wood carvings of the post-Byzantine period are also preserved in Thessaloniki, predominantly assimilating the artistic means of expression of the baroque style, but also with classicistic elements.

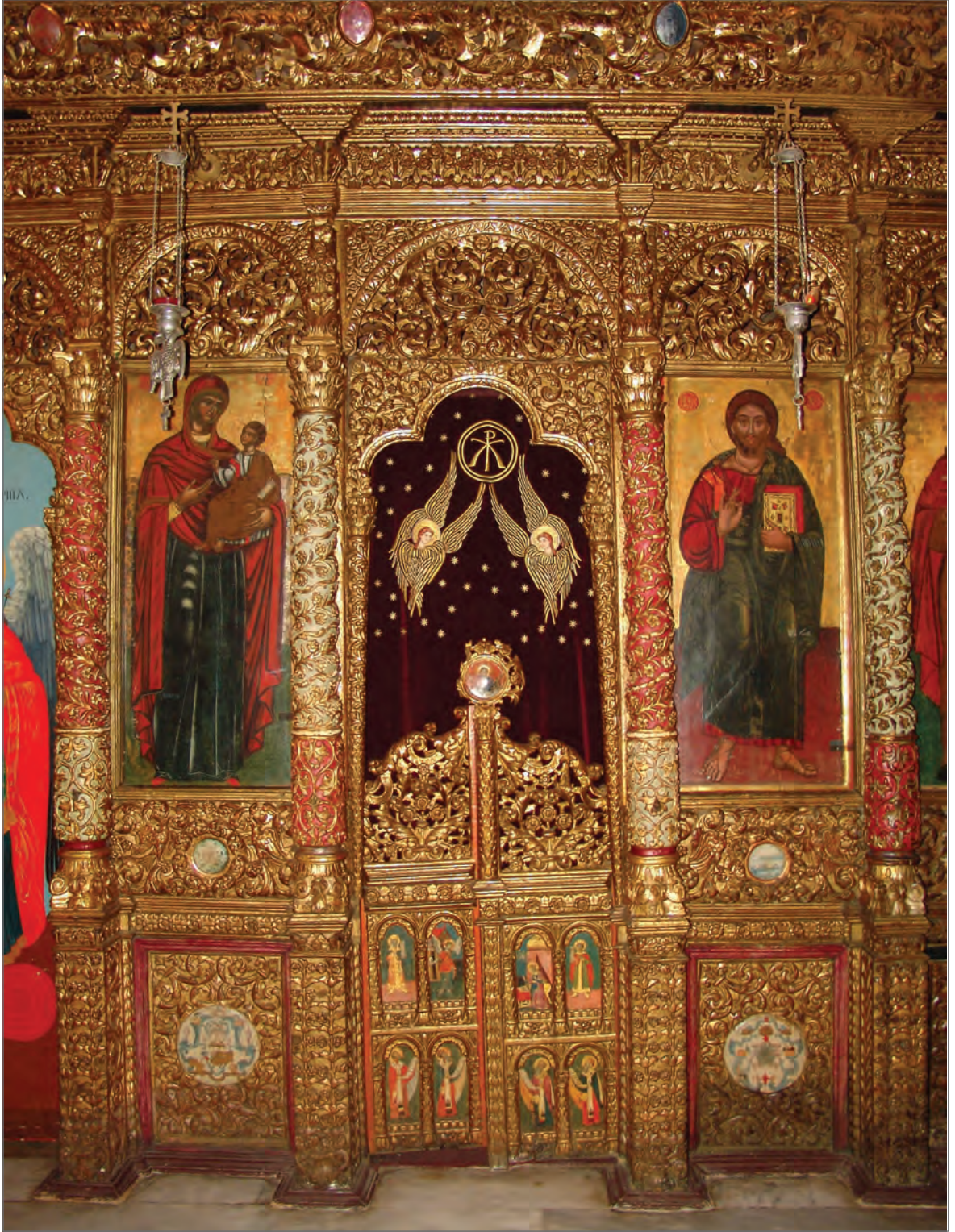
bağlantılıdır; en önemli sanatsal trendlerden bazılarını temsil eden, tüm tarihi dönemlerden büyük sanatsal değere sahip olan bir sürü anıtları korunmaktadır. Tüm insanlık için kültürel değeri olan Selanik'teki birçok erken Hristiyan ve Bizans anıtları, 1988 yılında UNESCO Dünya Mirası siteleri listesine kaydedilmiştir. Selanik'te, Barok akımının sanatsal ifade araçlarını ve aynı zamanda Klasisizm unsurlarının asimilasyonuna egemen bir eğilimle, Bizans sonrası dönemin birçok dini ahşap oyma eserleri de korunmaktadır.

48 The iconostasis of the northern chapel of the Vlatadon Monastery, end of the 18th century- beginning of the 19th century © Hellenic Ministry of Culture and Sports, Ephorate of Antiquities of Thessaloniki City / Vlatadon Manastırı'nın kuzey şapelinin ikonostasisi, 18. yüzyılın sonu - 19. yüzyılın başı © Yunan Kültür ve Spor Bakanlığı, Selanik Şehrinin Eski Eserler Dairesi

49 The iconostasis of Church of Nea Panagia (detail of the upper part), © Hellenic Ministry of Culture and Sports, Ephorate of Antiquities of Thessaloniki City / Nea Panaya (Yeni Meryem) Kilisesi'nin ikonostasisi (üst kısmın detayı), © Yunanistan Kültür ve Spor Bakanlığı, Selanik Şehrinin Eski Eserler Dairesi.

50 The iconostasis of Church of Nea Panagia (detail), 18th century, © Hellenic Ministry of Culture and Sports, Ephorate of Antiquities of Thessaloniki City / Nea Panaya (Yeni Meryem) Kilisesi'nin ikonostasisi (detay), 18. yüzyıl, Yunanistan Kültür ve Spor Bakanlığı, © Selanik Şehrinin Eski Eserler Dairesi.

51 Bema Doors. The iconostasis of Church of Nea Panagia, © Hellenic Ministry of Culture and Sports, Ephorate of Antiquities of Thessaloniki City / Bema Kapıları. Nea Panaya (Yeni Meryem) Kilisesi'nin ikonostasisi, Yunanistan Kültür ve Spor Bakanlığı, © Selanik Şehrinin Eski Eserler Dairesi.

52 *The iconostasis of Ypapanti Church, 19th century, © Hellenic Ministry of Culture and Sports, Ephorate of Antiquities of Thessaloniki City / İpapanti Kilisesi'nin ikonostasisi, 19. yüzyıl, © Yunanistan Kültür ve Spor Bakanlığı, Selanik Şehrinin Eski Eserler Dairesi*

Alexandroupolis

Alexandroupolis is probably identified with the ancient city of Tempira, which is first mentioned by Tito Livio and Strabo. During the Byzantine period, the wider region of Evros acquired an important geostrategic position and its fortification became the object of protection for Byzantine emperors. Today Alexandroupolis is an important port of north-eastern Greece. Its emblematic landmark is the Lighthouse, which was built on the western side of the port in 1850 and started operating in 1880 with the aim of facilitating seafarers' coastal shipping.

Alexandroupolis

Alexandroupolis, muhtemelen ilk kez Titus Livius ve Strabon tarafından bahsedilen Tempyra antik şehri ile özdeşleşmektedir. Bizans döneminde, Evros'un daha geniş bölgesi önemli bir jeostratejik mevki kazandı ve tahkimatı Bizans imparatorlarının endişesi haline geldi. Alexandroupolis bugün kuzeydoğu Yunanistan'ın önemli bir limanıdır. Sembolik dönüm noktası, 1850 yılında limanın batı tarafında inşa edilen ve denizcilerin seyrini kolaylaştırmak için 1880'de faaliyete geçen deniz feneridir.

53 Alexandroupolis / Alexandroupolis

2.4 ART EXHIBITIONS

2.4.1 Young Touch to Traditional Wood Arts - Thessaloniki

The exhibition “Young Touch to Traditional Wood Arts” was hosted at the Islahane Cultural Venue, which is a monument under the responsibility of the Service of Modern Monuments and Technical Works of Central Macedonia. On April 13, the opening took place in a festive atmosphere, in the presence of the Consul General of Turkey in Thessaloniki, Mr. Efe Ceylan and a crowd of people. The ceremony was accompanied by a short concert by the Traditional Music Ensemble “Psalter” of the Aristotle University of Thessaloniki under the direction of Maria Alexandrou, entitled “Eastern sounds and carvings”, and a reception. The exhibition was open to the public from 13 April to 8 June 2022.

The exhibition highlighted aspects of wood-carving in the Byzantine - Post-Byzantine and Ottoman traditions and promoted the dynamics of this tradition in modern times. The educational material used was provided by the Hellenic Ministry of Culture and Sports and in particular

2.4 SANAT SERGİLERİ

2.4.1 Geleneksel Ahşap Sanatlarına Genç Dokunuşlar-Selanik

Orta Makedonya Yeni Anıtlar ve Teknik İşler Servisi'nin sorumluluğunda olan Islahane Kültür Merkezi'nde düzenlenen “Geleneksel Ahşap Sanatlarına Genç Dokunuşlar” adlı serginin açılışı 13 Nisan'da Türkiye'nin Selanik Başkonsolosu Sayın Efe Ceylan Bey'in ve kalabalığın katıldığı şenlikli bir atmosferde gerçekleştirildi. Törene, Maria Alexandrou yönetiminde A.Ü. MEB'in geleneksel müzik topluluğu “Psaltira”nın “Doğu Sesleri ve Ahşap verilmesi “ başlıklı kısa bir konseri ve aynı zamanda bir resepsiyon verilmesi eşlik etti. Sergi, 13 Nisan'dan 8 Haziran 2022'ye kadar halka açık kaldı.

Sergi, Bizans-Bizans-Sonrası ve Osmanlı geleneğindeki ahşap oyma sanatının özelliklerini sergilerken, aynı zamanda bu geleneğin dinamiklerini de çağdaş döneme sunmaktadır. Denetim materyali Kültür ve Spor Bakanlığı'ndan ve özellikle Grevene, Drama, Evia (Eğriboz), Zakynthos Adası, İmathia, Selanik, Ioannina, Kastoria, Kefalonia Adası, Kilikis, Kozani, Korinthos, La-

54

54 - 55 Opening of the Young Touch to Traditional Wood Arts – Thessaloniki Exhibition / Geleneksel Ahşap Sanatlarına Genç Dokunuşlar - Selanik Sergisi Açılışı

from the Ephorates of Antiquities of Grevena, Drama, Evia, Zakynthos, Imathia, Thessaloniki City, Ioannina, Kastoria, Kefallinia, Kilkis, Kozani, Corinth, Laconia, Lesvos, Magnesia, Messinia, Pella, Pieria, Preveza, Trikala, Fthiotida & Evritania, Chalcidice & Mount Athos and Chania, as well as from the Faltaits Museum in Skyros. The short documentary was made by the Ephorate of Antiquities of Chalcidice and Mount Athos. On behalf of Turkey, the educational and audio-visual material used came from “YAPIMED, Graduates and Members Society of Istanbul Zincirlikuyu Technical and Constructional Vocational High School”, and Assoc. Prof. Işıl Kocabaş, Project Coordinator on behalf of the University of Istanbul. Apart from the rich educational and audio-visual material from the two countries, the exhibition presented contemporary works of students of traditional woodcarving of Kalam-baka Woodcarving and Decorative Furniture Vocational School. Similar works have also been produced on the part of Turkey by students of the Zincirlikuyu SOV Vocational and Technical Anatolian High School, some examples of which, were also presented in the educational material.

conia, Mytilene Adası, Magnesia, Messinia, Pella, Pieria, Preveza, Trikala, Fthiotis & Evrytania, Khalkidhiki ve & Aynoroz ve Hania'nın Eski Eserler Dairesi'nin yanı sıra Skyros'taki Faltaits Müzesi'nden kaynaklanmaktadır. Kısa belgesel, Khalkidhiki ve Aynoroz Eski Eserler Dairesi'nin bir yapımıdır. Türkiye tarafından denetim ve görsel-işitsel materyaller YAPIMED İstanbul Zincirlikuyu İnşaat Teknik ve Yapı Meslek Lisesi Mezunları ve Mensupları Derneği'nden ve İstanbul Üniversitesi olan Doç. Dr. H. Işıl Kocabaş'tan gelmektedir. Sergi, iki ülkeden gelen zengin denetim ve görsel-işitsel materyallerin dışında, Kalam-baka “Ahşap Oyma ve Dekoratif Mobilya” Meslek Yüksek Okulu'nun öğrencilerinin geleneksel ahşap oyma çağdaş eserlerini sunmuştur. Benzer eserler Türk tarafında, Zincirlikuyu ISOV Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencileri tarafından üretilmiştir ve bu eserlerin örnekleri görsel materyal de sergilenmiştir.

56

57

56 - 57 Young Touch to Traditional Wood Arts – Thessaloniki Exhibition /
Geleneksel Ahşap Oyma Sanatlarına Genç Dokunuşlar - Selanik Sergisi

58

58 - 59 Wood Work. Kalambaka Wood Carving and Decorative Furniture Vocational School /
Ahşap Eseri. Kalambaka Ahşap Oyma ve Dekoratif Mobilya Meslek Yüksekokulu

Educational actions - Group guided tours

In the framework of the exhibition, an educational program entitled “The secrets of the wood carvers” was designed and implemented for primary and secondary school groups. The aim of the program was to introduce the art of wood-carving to the students through pleasant and creative activities, and to raise their awareness on issues of conservation and protection of the wooden cultural heritage. The implementation of the action was based on the perceptions and methods of modern museo- pedagogical practice. In any case, we attempted to engage actively the students and to acquaint them with the contents of the program hands-on. Also, organized guided tours were held for the general public, upon reservation, aiming at the development of close relations with the local community. The participants recorded their positive impressions in the visitors’ book.

Eğitim faaliyetleri - Toplu halka açık turlar

Sergi süresince, ilkokul ve ortaokul grupları için “Taliadoros’un Sırları” başlıklı bir eğitim programı hazırlandı ve gerçekleştirdi. Programın amacı, keyifli ve yaratıcı etkinliklerle öğrencileri ahşap oyma sanatı ile tanıştırmak ve ahşap kültür mirasını koruma meselesinde farkındalık oluşturmaktır. Faaliyetin gerçekleştirilmesi, çağdaş müze eğitim uygulamasının kavramı ve yöntemlerini takip etti. Her halükârda, öğrencilerin aktif katılımı için programın içeriğinde deneyimsel bir yaklaşım getirmeye çalışıldı. Ayrıca, yerel toplumla yakın ilişkiler geliştirilmesini amaçlayan, halk için rezervasyonlu turlar düzenlendi. Katılımcılar izlenimlerini çok olumlu yorumlarla ziyaretçi defterine kaydettiler.

60- 62 Educational Activities. Young Touch to Traditional Wood Arts – Thessaloniki Exhibition / Eğitim Faaliyetleri. Geleneksel Ahşap Sanatlarına Genç Dokunuşlar – Selanik Sergisi

61

62

Exhibition: “Glances at traditional woodcarving art: from the past to the future”

After the end of the project “Young Masters”, the European Centre for Byzantine and Post-Byzantine Monuments, having gained knowledge and experience in the management and promotion of the wooden cultural heritage, presented, in collaboration with the Ephorate of Antiquities of Thessaloniki City, a new exhibition entitled “Glances at traditional woodcarving art: from the past to the future”, which was hosted from June 30 to August 9, 2022 at the Yeni Mosque. It is an exhibition that utilizes the ed-

Sergi “Geleneksel Ahşap Oyma Sanatına Genç Bakışlar: Geçmişten Geleceğe”

Avrupa Bizans ve Bizans Sonrası Anıtlar Merkezi, “Genç Ustalar” projesinin bitiminden sonra, ahşap kültür mirasının yönetimi ve tanıtılması konusunda bilgi ve deneyim kazanmış; bu doğrultuda, 30 Haziran-9 Ağustos 2022 tarihleri arasında, Selanik Şehri Eski Eserleri Eforatı işbirliğiyle, Yeni Cami’de “Geleneksel oyma sanatına bakış: Geçmişten geleceğe” isimli yeni bir sergi düzenlemiştir. Kültür ve Spor Bakanlığı’ndaki yirmi üç Eski Eserler Dairesi’nin topladığı denetim materyallerinden

63 The Exhibition at the Yeni Mosque: Glances at traditional woodcarving art: from the past to the future / Yeni Cami’de Sergi: Geleneksel Ahşap Oyma Sanatına Bakışlar: Geçmişten Geleceğe

educational material collected by the twenty-three Ephorates of Antiquities of the Ministry of Culture and Sports and presents authentic wood-carved works from various parts of Greece. The exhibits are representative examples of urban wood carving of post-Byzantine and modern Greek culture from Western Macedonia, Thrace and Skyros and tell us their stories, traveling us through time and space. They are part of the collections of the Music and Literature Association "Harmonia" Kastoria (Folklore Museum Nerantzis Aivazi Mansion and Costume Museum Emmanuel Brothers Mansion), the Kozani Folklore Museum, the Traditional Residence Christos Tsiotsiou and Tatiana Derou in Siatista, the Democritus University of Thrace, as well as the Faltaitis Museum in Skyros. The exhibition also includes contemporary works by students of Kalambaka Woodcarving and Decorative Furniture Vocational School, which bridge the past with the future.

2.4.2 Young Touch to Traditional Wood Arts - Istanbul

The Young Touch to Traditional Wood Arts - Istanbul Exhibition featured the woodworks of our project students and their workshops, as well as the woodworks of Kalambaka Wood Carving and Decorative Furniture Vocational School students, photos from Thessaloniki activities, Turkish and Greek wood art. The curators of the exhibition, organized by YAPIMED and Istanbul University, were Associate Professor Işıl Özşait-Kocabaş and Dr. Taner Güler. The exhibition, which reflected the fifteen-month training of the Young Masters Project, consisted of thirty-eight photographic panels, fifty-five wooden carvings and künde-kâri artifacts, as well as information panels. The exhibition began during the project closing events. Both the exhibition and closing reception were held in the Hall of Honor of the Faculty of Letters of Istanbul University. The following participated: Istanbul University rector Prof. Mahmut Ak, Dean of IU Faculty of Letters Prof. Korkut Tuna, Head of IU Department of Conservation and Res-

ve aynı zamanda Yunanistan'ın çeşitli köşelerinden otantik ahşap oyma eserler sergilendi. Batı Makedonya, Trakya ve Skyros Adası'ndan gelen ve bizi başka zamana ve mekana yolculuk ettiren, hikayelerini anlatan sergideki eserler, Bizans sonrası ve modern Yunan kültürünün kentsel ahşap oymacılığının temsili örnekleridir. Bunlar, Kastoria Müzik ve Edebiyat Derneği "Armonia" (Nerantzi Aivazi Konağı Folklor Müzesi ve Emmanouil kardeşlerin Konutu Kostüm Müzesi), Kozan Folklor Müzesi, Siatista'daki Christos Tsiotsiou ve Tatiana Derou'nun Geleneksel Konutu, Trakya Demokritio Üniversitesi ve Skyros'taki Faltaitis Müzesi koleksiyonlarından gelmektedir. Sergide ayrıca Kalambaka Ahşap Oyma ve Dekoratif Mobilya Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinin geçmişle gelecek arasında köprü kuran çağdaş eserleri de yer almıştır.

2.4.2 Geleneksel Ahşap Sanatlarına Genç Dokunuşlar-İstanbul

Geleneksel Ahşap Sanatlarına Genç Dokunuşlar-İstanbul Sergisi, proje öğrencilerimizin atölye çalışmaları, atölye eğitimlerinde ortaya çıkardıkları ahşap işleri ile Kalambaka Ahşap Oyma ve Dekoratif Mobilya Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinin ahşap işlerinden, Selanik etkinliklerinden, Türk ve Yunan ahşap sanatından fotoğraflar yer almıştır. YAPIMED ve İstanbul Üniversitesi organizasyonu ile gerçekleştirilen serginin küratörlüğü Doç. Dr. Işıl Özşait-Kocabaş ve Dr. Taner Güler tarafından yapılmıştır. Genç Ustalar Projesinin 15 ay süren eğitimlerini yansıtan sergi, 38 adet fotoğraf panosu, 55 adet ahşap oyma ve künde-kâri eser ve bilgi panolarından oluşmuştur. Sergi proje kapanış etkinlikleri sırasında açılmıştır. Sergi ve kapanış resepsiyonu İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Şeref Holünde gerçekleştirilmiştir. Etkinliklere İstanbul Üniversitesi rektörü Prof. Dr. Mahmut Ak, İÜ Edebiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Korkut Tuna, İÜ Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Bölümü başkanı

toration of Cultural Assets Prof. Ufuk Kocabaş and other faculty members of the Department; Assistant coordinators of Istanbul University International Projects Office Prof. Gürel Çetin and Evren Türkmenoğlu and office staff; İlkey İvgin and Ahmet Yakup Erkılıç representing the Ministry of Culture and Tourism; EKBMM director Dr. Flora Karagianni, Chara Sarrianni, project coordinator of EKBMM, Konstantinos Gkanatsas, administrative/support staff of EKBMM, Angelos Patsiatzis, master of Kalambaka Wood Carving and Decorative Furniture Vocational School, and his students; Members of YAPIMED association, Istanbul Project team, Istanbul University and YAPIMED volunteers, project masters Gürsel Karaçimen, Turan Çakır, Alişan Sağır, Cengiz Beşiktaş, Tuncay Ağdemir; Project students and their families, Zincirlikuyu ISOV Vocational and Technical Anatolian High School Director Arkin Polat, assistant principals and workshop teachers, museum directors and many other significant visitors working in architecture, restoration and museology.

Prof. Dr. Ufuk Kocabaş ve Bölüm öğretim üyeleri, İstanbul Üniversitesi Uluslararası Projeler Ofisi koordinatör yardımcıları Prof. Dr. Gürel Çetin ve Evren Türkmenoğlu ve ofis personeli, Kültür ve Turizm Bakanlığını temsilen İlkey İvgin ve Ahmet Yakup Erkılıç; EKBMM direktörü Dr. Flora Karagianni, EKBMM proje ekibinden Chara Sarrianni, Konstantinos Gkanatsas; Kalambaka Ahşap Oyma ve Dekoratif Mobilya Meslek Yüksek Okulu ustası Angelos Patsiatzis ve öğrencileri; YAPIMED derneği üyeleri, İstanbul Proje ekibi, İstanbul Üniversitesi ve YAPIMED gönüllüleri, proje ustaları Gürsel Karaçimen, Turan Çakır, Alişan Sağır, Cengiz Beşiktaş, Tuncay Ağdemir; proje öğrencileri ve aileleri, Zincirlikuyu İSOV Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Müdürü Arkin Polat, Müdür yardımcıları ve atölye öğretmenleri, müze müdürleri, mimarlık, restorasyon ve müzecilik sektörlerinden pek çok değerli ziyaretçi katılmıştır.

64 - 70 Young Touch to Traditional Wood Arts - Istanbul Exhibition / Geleneksel Ahşap Sanatlarına Genç Dokunuşlar - İstanbul Sergisi

65

66

67

68

69

70

2.5 WORKSHOPS

2.5.1 Thessaloniki Workshops

On April 13, 2022, an experiential woodcarving workshop was held in an excellent climate of cooperation at the Islahane Cultural Venue, where experienced woodcarving teachers from Greece and Turkey spoke and interacted with young students of the “Zincirlikuyu ISOV Vocational and Technical Anatolian High School” of Istanbul and the EPAS (Vocational School) of Kalambaka “Woodcarving and Furniture Decoration”, while at the same time they initiated the general public into the secrets of their art. In particular, the workshop was held under the direction of the woodmasters Angelos Patsiatzis and Gürsel Karaçimen and the künde-kârî master Cengiz Beşiktaş.

On April 15, 2022, a wood preservation workshop was held at the workshop of the Ephorate

2.5 ÇALIŞTAYLAR

2.5.1 Selanik Çalıştayı

13 Nisan’da, Islahane Kültür Merkezi’nde mükemmel bir işbirliği ortamında, Yunanistan ve Türkiye’den deneyimli ahşap oyma öğretmenlerinin İstanbul Zincirlikuyu İSOV Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ve Kalambaka Ahşap Oyma ve Dekoratif Mobilya Meslek Yüksek Okulu’nun genç öğrencileriyle sohbet edip etkileşimde bulundukları ve aynı zamanda sanatlarının sırlarını seyircilere tanıttıkları, deneysel bir ahşap oyma atölyesi gerçekleştirildi. Çalıştay özellikle ahşap oyma ustaları, Angelos Patsiatzis, Gürsel Karaçimen’in ve künde-kârî ustası Cengiz Beşiktaş’ın rehberliğinde gerçekleşti.

Proje ekibi, 15 Nisan ayında Khalkidhiki ve Aynoroz Eski Eserler Dairesi’nin atölyesinde düzenlenen ahşap konservasyon çalıştayı süresince, ahşap kültür mirasının eserlerinin ve

71

71 - 73 Thessaloniki Workshop at Cultural Venue of Islahane, Former School of Arts and Crafts Hamidie / Islahane Kültür Merkezinde Eski Hamidiye Sanat ve El Sanatları Okulu, Selanik Çalıştayı

72

73

74

75

74 - 76 Thessaloniki Workshop at the Ephorate of Antiquities of Chalcidice and Mount Athos Conservation Laboratory / Khalkidhiki ve Aynoroz Eski Eserler Dairesi'nin atölyesinde Selanik Çalıştayı

76

of Antiquities of Chalcidice and Mount Athos; during the workshop, the project team had the opportunity to attend preservation works of wooden cultural heritage works and in particular two wooden lecterns with inlaid decoration. An exchange of views and know-how took place during the visit. The action was held under the supervision of the Deputy Director of the Ephorate of Antiquities of Chalcidice and Mount Athos, Dr. George Skiadaresis and under the guidance of the art and antiquities conservators Giannis Liontos and Lefteris Kalliotzis.

2.5.2 Istanbul Workshop

The Istanbul Workshop was held on May 31, 2022 at the Istanbul Zincirlikuyu ISOV Vocational and Technical Anatolian High School Restoration Department Workshop. The workshop, which started after School Principal Arkın Polat,

özellikle kakma bezemeli iki ahşap rahlesinin konservasyon çalışmalarını inceleme fırsatı buldu. Ziyaret sırasında fikir ve teknik bilgi alışverişinde bulunuldu. Faaliyet, Khalkidhiki ve Aynoroz Eski Eserler Dairesi yönetici Dr. Georgios Skiadaresis'in gözetiminde, sanat ve eski eserlerinin konservatörleri Yiannis Liontos ile Lefteris Kalliotzis'in rehberliğinde gerçekleştirildi.

2.5.2 İstanbul Çalıştayı

İstanbul Çalıştayı 31 Mayıs 2022 tarihinde, İstanbul Zincirlikuyu İSOV Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Restorasyon Bölümü Atölyesi'nde gerçekleştirilmiştir. Okul Müdürü Arkın Polat ve YAPIMED yönetim kurulu başkanı

77

78

77 - 80 İstanbul Workshop / İstanbul Çalıştayı

79

80

YAPIMED chairman of the administrative board Aydın Aykanat, kündeîari master Cengiz Beşiktaş, and wood carving masters Gürsel Karaçimen and Turan Çakır gave their speeches, featured the performance of woodworker Angelos Patsiatzis, along with young masters and Kalambaka Wood Carving and Decorative Furniture Vocational School students. Students and teachers from the Architectural Restoration and Architectural Building Designing Departments of the Zincirlikuyu school attended the workshop as audience.

2.5.3 Heritage İstanbul 2022 Workshop

Istanbul Heritage Conservation, Restoration, Archeology, Museum Technologies Fair and Conference, whose mission is to raise awareness on the protection of cultural heritage in Turkey, is an international platform inviting national and international companies of relevant sectors to participate with stands. Conferences, talks and workshops play a significant part. Young Masters

Aydın Aykanat'ın konuşmalarının ardından başlayan çalıştay, kündeîari ustası Cengiz Beşiktaş, ahşap oyma ustaları Gürsel Karaçimen ve Turan Çakır; ahşap ustası Angelos Patsiatzis, genç ustalar ve Kalambaka Ahşap Oyma ve Dekoratif Mobilya Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin performansları ile yapılmıştır. Çalıştaya, lisedeki Mimari Restorasyon ve Mimari Yapı Teknik Resamlığı bölümlerinden öğrenci ve öğretmenler izleyici olarak katılmıştır.

2.5.3 Heritage İstanbul 2022 Çalıştayı

Türkiye'de kültürel mirasın farkındalığının artırılması ve korunması konularını toplumsal bir misyon olarak ele alan Heritage İstanbul Korumu, Restorasyon, Arkeoloji, Müze Teknolojileri Fuar ve Konferansı, ilgili sektörlerdeki önde gelen ulusal ve uluslararası firmaların stantlarla katıldığı uluslararası bir platformdur. Konferanslar, miras sohbetleri ve çalıştaylar önemli bir yer tutmak-

81

82

81 - 83 İstanbul Heritage 2022 Workshop / Heritage İstanbul 2022 Çalıştayı

83

Program participated both through Istanbul University and through YAPIMED with two stands at Istanbul Heritage in years 2021 and 2022 under the slogan «Ensure the Future in the Past», aiming to promote the project and its mission. In addition, a workshop named “Wood carving and künde-kârî” was held in Istanbul Heritage 2022 with the participation of our project masters and young masters.

tadır. Genç Ustalar Projesi ekibi, projeyi tanıtmak ve konu hakkında farkındalık artırmak amacıyla, Geçmişe Geleceği Sağla sloganı ile açılan 2021 ve 2022 yıllarındaki Heritage İstanbul’a İstanbul Üniversitesi ve YAPIMED olarak iki stant ile katılmıştır. Ayrıca Heritage İstanbul 2022’de proje ustalarımız ve genç ustaların katılımı ile “Ahşap oyma ve künde-kârî” isimli atölye çalışması gerçekleştirilmiştir.

ROUNDTABLE MEETING / YUVARLAK MASA TOPLANTISI

On April 14, 2022 a round table was organized at the Museum of Byzantine Culture, where experts from Greece and Turkey presented issues related to the artistic trends and techniques of decoration of wood-carved works of the two countries and their modern methods of conservation.

14 Nisan'da Bizans Kültürü Müzesi'nde Yunanistan ve Türkiye'den uzmanların iki ülkedeki ahşap oyma eserlerinin sanatsal eğilimleri ve süsleme teknikleri yanı sıra bunların çağdaş koruma yöntemleri ile ilgili konuları sundukları bir yuvarlak masa toplantısı düzenlendi.

ABSTRACTS

*Assoc. Prof. Işıl Özsait-Kocabaş & Dr. Taner Güler,
Istanbul University*

Young Masters Project

Young Masters Project, within the scope of the “Common Cultural Heritage: Conservation and Dialogue Between Turkey and the European Union-II (CCH-II) funded Program” implemented by the Ministry of Culture and Tourism of the Republic of Turkey on April 1, 2021, with the financial support of the European Union, received a substantial grant support. The Contracting Authority of the Program was the Central Finance and Contracts Unit. The overall objective was to develop international cooperation on cultural heritage, to promote Turkey's cultural values, and to boost social dialogue through culture, art and cultural heritage. In this context, our starting point has been the gradual extinction of traditional arts and craftsmanship, a common sign of modern times. The aim was to keep the arts of wood carving and künde-kârî alive, enhance their recognition, establish na-

ÖZETLER

*Doç.Dr. Işıl Özsait-Kocabaş ve Dr. Taner Güler,
İstanbul Üniversitesi*

Genç Ustalar Projesi

Genç Ustalar Projesi, 1 Nisan 2021'de, Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından Avrupa Birliği'nin mali desteği ile hayata geçirilen “Ortak Kültür Mirası: Türkiye ve Avrupa Birliği Arasında Koruma ve Diyalog-II (CCH-II) Hibe Programı” kapsamında hibe desteği almıştır. Programın Sözleşme Makamı, Merkezi Finans ve İhale Birimidir. Programının genel hedefi, kültürel miras konusunda uluslararası işbirliğinin geliştirilmesi, Türkiye'deki kültürel değerlerin tanıtılması, kültür, sanat ve kültürel miras yoluyla sivil toplum diyalogunun teşvik edilmesidir. Bu bağlamda, çıkış noktamız, çağımızın genel sorunu olan geleneksel sanatların ve işçiliklerin yok olması olmuştur. Projede, ahşap oyma ve künde-kârî sanatlarının yaşatılması; tanınırlığının arttırılması; ulusal ve uluslararası bağlantıların oluşturulması ve bunun da meslek lisesi öğrencilerinin eğiti-

tional and international connections and support the education of vocational high school students. The project's suggestion is to continue the art of wooden handicraft, which has survived until now by passing from master to apprentice, by transferring it – this time - from masters to vocational high school students. Project leaders were Zincirlikuyu Construction Technical and Construction Vocational High School Graduates and Members Association, and Istanbul University and European Centre for Byzantine and Post-Byzantine Monuments served as Project partners. Associate partner Zincirlikuyu ISOV Vocational and Technical Anatolian High School was the school of our project students. The main activity of the project consisted of workshop trainings. Practical training on construction technologies in wooden artifacts was supported by seminars on the issues of preservation and repair. The aim here was, for our young masters to learn how the works that they will be called to restore in the future, are actually constructed, the efforts this construction takes, the value they have and the ways to protect them. The work done in workshops and seminars, was backed up by educational trips. The different techniques practiced by our project students and the knowledge acquired through seminars and on-site visits to historical buildings were intended to develop love for wood and awareness of its preservation. Artistic activities and meetings were held in Istanbul and Thessaloniki in order to explain the works carried out, to promote wood arts in the two countries, and to point out the significance of wood preservation. Close friendships have been established between Turkish and Greek masters, students and teachers of Kalambaka Wood Carving and Decorative Furniture Vocational School, the only wood carving educational institution in Greece, and Zincirlikuyu ISOV Vocational and Technical Anatolian High School and project officers.

mine destek olmak yoluyla yapılması amaçlanmıştır. Projede önerilen model; ustadan-çırağa geçerek günümüze kadar ulaşmış olan ahşap el işçiliğinin, ustalardan-meslek lisesi öğrencilerine aktarılmasıyla devam ettirilmesidir. Proje lideri Zincirlikuyu İnşaat Teknik ve Yapı Meslek Lisesi Mezunları ve Mensupları Derneği, Proje ortakları, İstanbul Üniversitesi ve Avrupa Bizans ve Bizans sonrası Anıtları Merkezidir. İştirakçi ortak Zincirlikuyu ISOV Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi proje öğrencilerimizin okuludur. Projenin ana faaliyeti atölye eğitimleridir. Uygulamalı eğitimler, ahşap eserlerin yapım teknolojileri, korunması ve onarımı konularındaki seminerler ile desteklenmiştir. Buradaki amaç, genç ustalarımızın uygulama becerisi yanında ileride restorasyonunu gerçekleştirecekleri eserlerin nasıl yapıldığını, hangi emekler ile ortaya konduğunu, değerini ve nasıl korunması gerektiğini de öğrenmeleridir. Atölye ve seminerlerin yanı sıra, teknik geziler yapılmıştır. Proje öğrencilerimizin, deneyimledikleri teknikleri, seminerlerde anlatılanları; yerinde, tarihi yapılar üzerinde görmeleri, hikayelerini öğrenmeleri; ahşap sevgisi ve koruma bilincinin gelişmesi düşünülmüştür. Gerçekleştirilen çalışmaları anlatmak, iki ülkenin ahşap sanatları hakkında farkındalık yaratmak ve ahşap koruma bilinci oluşturmak amacıyla İstanbul ve Selanik'te sanatsal faaliyetler ve toplantılar gerçekleştirilmiştir. Türk ve Yunan ustalar, Yunanistan'daki tek ahşap oyma eğitimi veren Kalambaka Ahşap Oyma ve Dekoratif Mobilya Meslek Yüksekokulu ve Zincirlikuyu ISOV Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nin öğrencileri ve öğretmenleri ve proje görevlileri arasında sıkı dostluklar kurulmuştur.

Balı Deniz, Zincirlikuyu Isov Vocational and Technical Anatolian High School

Wood Education in Vocational High School in Turkey: Problems-Solution Suggestions

Anatolian Vocational High Schools are high schools that train qualified technical staff for various professional fields and also provide students with basic knowledge and skills related to the department they will eventually choose at university; their goal is to help the students adapt to life after school by acquiring the skills that will pave the way to a profession. There are Vocational and Technical Anatolian High Schools aimed at many different professions in most provinces of Turkey. As far as processing wood as a material and woodcarving arts, there are several different modules in Vocational High Schools that provide applied education all over Turkey: Wood Construction Systems and Restoration departments concerning construction technology, Wood Joinery Technology, Furniture Frame and Upholstery regarding furniture and interior design, and Furniture Decoration Arts departments. Among the numerous problems that Vocational High Schools face around the world nowadays are the lack of interest and demand in various professional fields, the relatively low level of success in vocational education, the incompatibility of the theoretical knowledge acquired in schools with the actual practice at workplace, the inadequacy of taught practical skills and the inability of graduates to work in the profession they have been trained for due to unemployment. Vocational education is of great importance in the industrial and economic development of countries. In almost all the development plans prepared in Turkey, the significance of vocational training has been constantly emphasized and great importance has been attributed to its support and promotion. The Ministry of National Education has carried out several projects to upgrade vocational education: an effort has been made including the

Balı Deniz, Zincirlikuyu İnşaat Teknik ve Yapı Meslek Lisesi Mezunları ve Mensupları Derneği

Türkiye’de Meslek Liselerinde Ahşap Eğitimi: Sorunlar-Çözüm Önerileri

Anadolu Meslek Liseleri çeşitli iş kollarına kalifiye teknik eleman yetiştiren, aynı zamanda öğrencilere üniversitede tercih edecekleri bölümlerle alakalı temel bilgi ve beceri kazandıran, öğrencileri iş hayatına adapte etmeyi ve meslek edindirmeyi amaçlayan liselerdir. Türkiye’nin çoğu ilinde birçok farklı meslek dalına ilişkin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi bulunur. Türkiye çapında, uygulamalı eğitim veren Meslek Liselerindeki ahşap malzeme konusunda birkaç alan dalı bulunmaktadır. Bunlar, İnşaat Teknolojisi alanında, Ahşap Yapı Sistemleri ve Restorasyon dalları; Mobilya ve İç mekân Tasarımı Alanında, Ahşap Doğrama Teknolojisi, Mobilya İskeleti ve Döşemesi, Mobilya Süsleme Sanatları dallardır. Günümüzde dünya çapında Meslek Liselerinin karşılaştığı sorunlar, ilgi ve talep azlığı, mesleki eğitime başarı düzeyi nispeten düşük öğrencilerin gitmesi, okullardaki kuramsal eğitimin işyerlerindeki uygulamalar ile uyuşmaması, öğrencilerin yeterli uygulama becerilerine sahip olamaması, mezun olduktan sonra okulda eğitim aldıkları meslek dalında çalışamamaları ve yeterli istihdamın yapılamaması sayılabilir. Mesleki eğitim, ülkelerin sanayileşme ve ekonomik kalkınmasında büyük öneme sahiptir. Türkiye’de hazırlanan hemen tüm kalkınma planlarında mesleki eğitimin önemi sürekli vurgulanmış, güçlendirilmesi ve teşvik edilmesine büyük önem verilmiş; Millî Eğitim Bakanlığı mesleki eğitimi güçlendirmek için çok sayıda projeyi uygulamaya geçirmiştir. Mesleki ve teknik eğitime bağlı okullarda döner sermaye kapsamında yapılan üretimin kapasitesinin artırılması yönünde çalışma başlatılmıştır. Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde ilgili sektörler ile iş birliğinin güçlendirilmesi; istihdam kolaylığı sağlanması, stajların ve bazı uygulamaların ilgili sektörlerdeki gerçek iş ortamında yapılması; sektördeki uzmanların alan ve dal derslerine

use of revolving funds in schools affiliated with vocational and technical education. Alternative solutions have been attempted by promoting co-operation among relevant sectors in Vocational and Technical Anatolian High Schools, providing opportunities of employment by internships or practice in actual work places, inviting experts to participate in the educational process and finally, by supporting student scholarships.

Gürsel Karaçimen, Art-Time Furniture & Design Company

Art-Time Wood Carving Workshop

In my workshop, I make wooden molds and casting patterns used in wood restoration and reconstruction of classical furniture, also found in palaces, mosques and churches. Today, with the help of pictures, I will talk to you about the restoration of the Saint George Church in Edirneçapi woods, the missing buttresses in the Yıldız Palace Auxiliary Mansion and the refilling of ceiling carvings in the Sultanahmet guest house. In the restoration of carved woods, it is very important to work patiently according to the original as it is, not to correct the old faulty curves and not to add new figures. The shellac varnish on the works should not be completely removed, but should be repaired by making additions. First of all, I would like to say a few words about the Young Masters Project: I was more than happy to see young people approaching this art through the Project, an art which is fading as there are no young people in my workshop or around me anymore. At the beginning of the project, I said that even if one out of ten youngsters came to love this art and had talent and desire, it would be enough. But I was wrong. Ten young diamonds, with an unending desire to learn, showed up. First of all, we placed their hands on wooden sets. Then we taught them how to shape wood. I made patterns such as daisies, leaves and butterflies, according to their learning requests. What mattered to me was that they were creating their own handicrafts

katılımları ve öğrenci burslarının desteklenmesi bu çalışmalar arasındadır.

Gürsel Karaçimen, Art-Time Mobilya ve Tasarım Şirketi

Art-Time Ahşap Oyma Atölyesi

Atölyemde ahşap restorasyonu, rekonstrüksiyonu, klasik mobilya imalatı ve saray, cami, kiliseler için ahşap kalıplardan modeller ve döküm modeller yapıyorum. Bugün sizlere görseller eşliğinde Edirne kapı Aya Yorgi Kilisesi ahşaplarının onarımlarından, Yıldız Sarayı Yaveran Köşkünde eksik payandaları, Sultanahmet konuk evinde tavan oymalarındaki eksiklerin yeniden tamamlanması çalışmalarını anlatacağım. Oymalı ahşapların restorasyonunda, özellikle eskiden hatalı yapılmış kıvrımların düzeltilmemesi, yeni figürler eklenmemesi eserin olduğu şekliyle, orijinale sadık kalarak çalışılması çok önemlidir. Eserlerdeki gomalak cila tamamen sökülmemeli üzerine eklemeler yapılarak onarılmalıdır. Öncelikle, Genç Ustalar Projesi'nden bahsetmek isterim. Artık gerek kendi atölyemde gerek çevremde gençlerin olmadığı, bitmek üzere olan bu sanata Genç Ustalar projesi ile gençler geldiğinde içimde küçük bir sevinç oluşmuştu. Proje başında 10 gençten bir tanesi dahi bu sanatı sevse yeteneği ve isteği olsa yeter demiştim. Fakat yanlışmışım. 10 pırlanta gibi istekleri bitmeyen öğrenme arzusu ile dolu genç geldi. Öncelikle ahşap takımlarıyla ellerini bütünleştirdik. Sonrasında ahşaba şekil vermeyi öğrettik. Öğrenme istekleri doğrultusunda papatya, yaprak, kelebek gibi desenler yaptırıldım. Bunların mükemmel olmasına değil kendi el emekleri olmasına önem verdim. Bir usta olarak dokunuşlar yaparak mükemmel olması yerine

and not whether they were perfect or not. As a master, I wanted them to do it themselves instead of me making it perfect by interfering. The Young Masters also proved that I was right. You can see the path they took in such a short time through their works. By completing the works that began with this project, along with further projects, and continuing their education, these golden young people will shine.

Dr. Dimitris Liakos, Ephorate of Antiquities of Chalkidice and Mount Athos, Hellenic Ministry of Culture and Sports

An Introduction to Byzantine and Early Post-Byzantine Woodcarving in Mt Athos, 13th-16th c.

The starting point for the discussion of Byzantine woodcarving on Mt Athos is the thirteenth-fourteenth century. The available material does not permit any general remarks on the extent of production. Moreover, no texts reveal insights for any artistic activity, the craftsmen and the patrons who initiated it. What is clear, is the close link between woodcarving and sculpture both in terms of technique and ornaments. The principles determining the decoration of the Palaiologan woodcarvings are also valid on the contemporary sculpture. The two-winged door of St Prokopios in Vatopedi, reflect the Byzantine tradition in the terms of motifs and technique. Another piece, the sixteenth century epistyle section incorporated in the seventeenth century iconostasis in the church of the cell of Molyvokklisia also reveals a tendency towards a rendition of the technique applied to Palaiologan woodcarvings. Its schematized vegetal ornaments executed by champlevé technique display a marked tendency towards imitations of Byzantine tradition. Moreover, as far as the sixteenth century material, some works originated from Serbian workshops, yet it is well attested that the majority of the surviving pieces are related to the high quality artistic expression emanated from Crete.

kendilerinin yapmasını arzu ettim. Genç Ustalar da bunda haklı olduğumu gösterdiler. Bu kadar kısa zamanda aldıkları yolu yaptıkları eserlerde görebilirsiniz. Bu proje ile başlayan çalışmaları başka bir proje ile pekiştirilmesi, eğitimlerinin devam etmesi sayesinde, bizlerin yerini bu altın gençlerle dolduracaktır.

Dr. Dimitris Liakos, Khalkidhiki ve Aynoroz Antik Eserleri Ephorate, Yunanistan Kültür ve Spor Bakanlığı

Athos Dağı'nda Bizans ve Erken Bizans Sonrası Ahşap Oymacılığına Giriş, 13.-16. yüzyıllar

Aynoroz'daki Bizans ahşap oymacılığı tartışmalarının başlangıç noktası 13.-14. yüzyıldır. Mevcut materyal, üretimin kapsamı hakkında herhangi bir genel yoruma izin vermemektedir. Ayrıca, hiçbir metin, herhangi bir sanatsal faaliyet, zanaatkarlar ve onu başlatan patronlar hakkında bilgi vermez. Açık olan, hem teknik hem de süsleme açısından oymacılık ve heykeltıraşlık arasında yakın bağlantı vardır. Palaiologoslar dönemindeki ağaç oymacılığının dekorasyonunu belirleyen ilkeler çağdaş heykeltıraşlık için geçerlidir. Vatopedi'deki Aziz Prokopios'un iki kanatlı kapısı, motif ve teknik bakımından Bizans geleneğini yansıtmaktadır. Diğer bir parça, Molyvokklisia keşiş odasının kilisesindeki on yedinci yüzyıl ikonostasisine dahil edilen on altıncı yüzyıl epistil bölümü de Paleologoslar dönemindeki uygulanan ahşap oymalarına ortaya çıkmaktadır. Champlevé tekniğiyle şematik bitkisel süslemeler, Bizans geleneğinin taklitlerine karşı belirgin bir eğilim göstermektedir. Ayrıca, on altıncı yüzyıl materyallerine gelince, bazı eserler Sırp kökenli atölyeler dendir; ancak hayatta kalan parçaların çoğunun Girit'ten kaynaklanan yüksek kaliteli sanatsal ifadeyle ilgili olduğu iyi bir şekilde kanıtlanmıştır.

Dr. Paraskevi Papadimitriou, Department of Worship, Archaeology and Art, School of Social Theology and Christian Culture, Centre for Byzantine Research, AUTH

Revealing the Unseen: History and Symbolism of Wood Carved Iconostasis

In Orthodox Christian Churches iconostasis is called the construction, which separates the nave from the holy bema. Iconostasis is the connecting link between the two worlds, the eternal, heavenly world, which is the holy bema, and the ephemeral, earthly world, which is the nave, which are both united by Christ. In the stylization of the iconostasis, we can distinguish three basic stages: Since early Christianity in the churches, a low fence made of pillars and panels, the known as early Christian parclose of the holy bema, was considered necessary, to define the uniqueness and abaton of this space. During the mid-Byzantine period, we have the second stage of iconostasis formation, with the appearance of representations of the Great Deesis and the Dodecaorto in the epistyle. Gradually, the in between gaps of the iconostasis are covered with the despotic icons. At that time, the first wooden bema doors appear, that close the entrance to the sanctuary. During the late Byzantine and post-Byzantine period, the iconostasis passed to the third stage with its evolutionary height formation. During the Palaiologan years the replacement of the marble parts of the iconostasis with wooden ones brought the flourishing of wood carving. From the 16th to the 17th century, we have the integration of baroque motifs in the already established motifs that draw their origin from the Byzantine tradition. The repetition of the wooden themes and their rendering by the artists in specific parts of the iconostasis suggests that they conceal deeper symbolisms. Iconostasis symbolizes the union of heaven and earth and connects us with the place where the Divine Mysteries are performed, and with the offer of the High Priest, Christ. It is therefore the most suitable place for the depiction of representations, which conceal symbolic and allegorical content.

Dr. Paraskevi Papadimitriou, İbadet, Arkeoloji ve Sanat Bölümü, Sosyal İlahiyat ve Hristiyan Kültürü Okulu, Bizans Araştırmaları Merkezi, AUTH

Görünmeyi Ortaya Çıkarmak: Ahşap Oyma İkonostasisin Tarihi ve Sembolizmi

Ortodoks Hristiyan Kiliselerinde nefi kutsal bemadan ayıran yapı ikonostasis olarak adlandırılır. İkonostasis, her ikisi de Mesih tarafından birleştirilen iki dünya, kutsal bema olan ebedi, göksel dünya ve fani olan geçici, dünyevi dünya arasındaki bağlantıdır. İkonostasisin stilizasyonunda üç temel aşamayı ayırtabiliriz: Kiliselerde erken Hristiyanlıktan beri, bu mekanın benzersizliğini ve girme yasağını (avato) tanımlamak için, parclose olarak bilinen erken Hristiyan kutsal beması, sütunlardan ve panellerden yapılmış alçak bir çit gerekli görülmüştür. Orta Bizans döneminde, epistilde Büyük Deesis (Dua) ve Dodecaorto'nun tasvirinin ortaya çıkmasıyla ikonostasis oluşumunun ikinci aşamasına geçeriz. Yavaş yavaş, ikonostasisin arasındaki boşluklar despot ikonalarla kaplanır. O zaman, kutsal alanın girişini kapatan ilk ahşap bema kapıları ortaya çıkmaktadır. Geç Bizans ve Bizans sonrası döneminde ikonostasis, evrimsel yükselme oluşumu ile üçüncü aşamaya geçmiştir. Paleologlar döneminde ikonostasisin mermer kısımlarının ahşap olanlar ile değiştirilmesi ahşap oymacılığın gelişmesini sağlamıştır. 16. yüzyıldan 17. yüzyıla kadar, Bizans geleneğinden kökenini alan halihazırda yerleşik motiflerde barok motiflerin entegrasyonuna geçilmektedir. Ahşap temaların tekrarlanması ve ikonostasisin belirli bölümlerinde sanatçılar tarafından işlenmesi, daha derin sembolizmleri gizlediğini göstermektedir. İkonostasis, göğün ve yeryüzünün birleşmesini sembolize eder ve bizi Dinsel Ayınlar icra edildiği yer ve Baş Rahip İsa Mesih'in takdimi ile birleştirir. Bu nedenle, sembolik ve alegorik içeriği gizleyen temsillerin tasviri için en uygun yerdir.

Chara Sarrigiannidou, European Centre for Byzantine and Post-Byzantine Monuments

Aspects of Urban Woodcarving in Western Macedonia. The case of Tsiatsiapa Mansion in Kastoria

In the 18th century, the cities of Western Macedonia experienced an economic growth that resulted in the construction of mansions, which are part of a large group of buildings of the wider cultural area of the Ottoman Empire with Byzantine origin, oriental influences and local specificities. The mansions are richly decorated with paintings and woodcarvings which reflect the financial robustness and cosmopolitanism of their owners. Their decoration blends elements from the post-Byzantine artistic tradition and the Western European art, dominated in particular by the Baroque, the Rococo style and the Ottoman art. The Tsiatsiapa mansion is an exceptional example of 18th century urban architecture of Kastoria and attests to the wealth of the commercial class that flourished, due to new social, economic and cultural conditions. A relief inscription of the building inscribes the year 1754. The decoration with wooden carves and paintings is present in every corner, especially in the upper floor of the mansion. The wooden construction of the ceilings is lined with slats that form geometric shapes, such as hexagonal, asteroids and floral, sign of the inspiration of the carpenters of the time. The middle of the ceiling is covered by the "tavlas" with rossete like motifs, which is very typical for this period, and concentric hexagons. These compositions patterns originate mainly from the decoration of the urban centers of the Ottoman Empire. The painted decoration of the ceilings consists of flowers, garlands, cypresses and other decorative themes of Rococo and Baroque style. The traditional cupboards (mesandra) form a wooden front on the entire wall of the entrance of the rooms. They are made of small boards and the decoration consists of a surface fragmented into simple geometric patterns. The decoration on the boards representing

Chara Sarrigiannidou, Avrupa Bizans ve Bizans Sonrası Anıtlar Merkezi

Batı Makedonya'da Kentsel Ahşap Oymacılığına Bakışlar. Kastoriadaki Tsiatsiapa Konağı örneği

18. yüzyılda, Batı Makedonya şehirleri, Osmanlı İmparatorluğu'nun daha geniş kültürel alanındaki büyük bir bina grubuna dahil olan ve Bizans kökenlerini ve oryantal etkilerinin yanı sıra yerel özellikler de içeren konakların inşasına izin veren ekonomik refah yaşadı. Konaklar, sahiplerinin mali gücünü ve kozmopolitanizmini temsil eden tablolar ve ahşap oymalarla zengin bir şekilde dekore edilmiştir. Dekorasyonları, Bizans sonrası sanat geleneğinden, Batı Avrupa sanatından Osmanlı sanatından yanı sıra Barok ve Rokoko'nun hakim bir ifadesi ile unsurları birleştirir. Tsiatsiapa konağı, Kastoria'nın 18. yüzyıl kentsel mimarisinin olağanüstü bir örneği olmaktadır ve yeni sosyal, ekonomik ve kültürel koşullar nedeniyle gelişen ticari sınıfın zenginliğini kanıtlar. Yapının kabartma yazıtında 1754 yılı yazılıdır. Ahşap oymalar ve tablolarla bezeme her köşede, özellikle konağın üst katında mevcuttur. Tavanların ahşap yapılışı, altıgen, asteroit ve çiçek gibi geometrik şekiller oluşturan çıtalarla kaplanmıştır ve o zamanın marangozlarının tüm ilhamını sergilemektedir. Tavanın ortasında, bu dönem için çok tipik olan rozet benzeri motifler ve eşmerkezli altıgenler ile "tavlas" doldurulmuştur. Bu kompozisyonların desenleri esas olarak Osmanlı İmparatorluğu'nun şehir merkezlerinin dekorasyonundan kaynaklanmaktadır. Tavanların boyalı dekorasyonu çiçekler, şeritler, selviler ile Rokoko ve Barok kökenli diğer dekoratif temalardan oluşturulmaktadır. Geleneksel dolaplar (mesandra) odaların girişinin tüm duvarında ahşap bir cephe oluşturmaktadır. Küçük tahtalardan yapılmıştır ve dekorasyon, yüzeyin parçalanmasından ve basit geometrik desenlerin yaratılmasından oluşur. Çeşitli bitkisel kompozisyonları, birçok varyasyonda çiçekler, vazolar ve meyveler gibi popüler temaları ile panolardaki boyanmış süslemeler ve Osmanlı, Barok ve Bi-

popular themes, i.e. herbal compositions, flowers in many variations, vases and fruits with the dominance of intense colors and influence from the Ottoman, Baroque and Post-Byzantine tradition is impressive. The doors with the arched lintels were made in the same way. Similar decorative patterns are found in other 18th century mansions of Kastoria that preserve their decoration such as Natzi and Nerantzis-Aivazi mansions, as well as in several buildings of Western Macedonia. Many post-Byzantine churches of the area are adorned in a similar way. All these old wooden constructions are a valuable part of the Greek cultural heritage and evidence the traditional skills of craftworkers and woodcarvers of the past.

Azmi Köprücü, Foundation Construction Restoration Trade Inc

Wooden Art in Anatolian Turkish Architecture

Woodworking holds an important place in our cultural heritage and among century-old traditional arts which have survived to this day. The Turks, who used wooden materials almost everywhere throughout history, brought this art with them to Anatolia. Anatolian Seljuk art emerged as a style in the 13th century, with abundant and rich examples, after a preparation period with Saltuklu, Artuklu and Danişmentli arts in the 12th century. When looking at the wooden works belonging to the Anatolian Seljuk State, in addition to geometric patterns and plant motifs, transcripts and slightly different figures are encountered. The curved branches formed by lines in floral motifs serve as the basis of the decoration. Rumi style was also used as full or half palmettes. The geometric and Rumi decorative style of the Seljuks was evolved with the use of floral motifs by the Ottomans. Craftsmen, who chose the place and the most appropriate materials of the technique they use, usually favored boxwood, linden, oak, walnut, apple, pear, cedar,

zans sonrası geleneğinin etkileriyle çarpıcı renklerin hakimiyeti etkileyicidir. Kemerli lentolu kapılar da aynı şekilde yapılmıştır. Natzi ve Nerantzi-Aivazi konaklarında olduğu gibi, dekorasyonlarını koruyan benzer dekoratif sistemler, Kastoria'nın 18. yüzyıl konaklarında da bulunur. Batı Makedonya'nın çeşitli binalarında olduğu gibi. Bölgenin Bizans sonrası birçok kilisesi de benzer şekilde süslenmiştir. Tüm bu eski ahşap yapılar, geçmişteki zanaatkarların ve oymacıların geleneksel becerilerinin kanıtını sağlayan Yunan kültürel mirasının değerli bir parçasıdır.

Azmi Köprücü, Vakıf İnşaat Restorasyon Ticaret A.Ş.

Anadolu Türk Mimarisinde Ahşap Sanatı

Ahşap işçiliğinin, tarihten günümüze ulaşan kültür miraslarımız ve geleneksel sanatlarımız içindeki önemi büyüktür. Tarih boyunca ahşap malzemeyi hemen her yerde kullanan Türkler, bu sanatı Anadolu'ya da beraberlerinde getirmişlerdir. Anadolu Selçuklu sanatı XII. yüzyılda Saltuklu, Artuklu, Danişmentli sanatları ile bir hazırlık dönemi geçirdikten sonra, 13. yüzyılda bir üslup olarak belirmiş bol ve zengin verilerle ortaya çıkmıştır. Anadolu Selçuklu Devleti'ne ait ahşap eserlerine bakıldığında geometrik desenlerin yanı sıra bitkisel motifler, yazı ve çok az da olsa farklı figürlere rastlanmaktadır. Bitkisel motiflerde çizgilerin meydana getirdiği kıvrık dallar bezemenin esasını oluşturmaktadır. Rumiler tam ve yarım palmetler olarak kullanılmıştır. Selçukluların geometrik ve Rumi süsleme şekli, Osmanlılarda çiçekli motiflerle geliştirilmiştir. Kullandıkları yer ve tekniklere en uygun malzemeyi seçen ustalar genellikle şimşir, ıhlamur, meşe, ceviz, elma, armut, sedir, abanoz, gül ağacı, ıhlamur ağaçlarından yararlanmıştır. Osmanlılar

ebony, and rosewood trees. The Ottomans used different colors and types of trees for woodcarving, especially inlaid with precious stones such as tortoiseshell, mother-of-pearl, ivory, gold and silver. Woodworking as an art rose from the decoration of buildings with architectural elements. In structures such as Mosques, Palaces, Pavilions, Kiosks and Tombs that have survived until the present day, doors and window wings, mahfil latticework and pulpits, altar missal stands, Quran cases, lecterns and wooden muqarnas with wooden column heads which are complementary elements of the interior architecture of a mosque, are among the most prominent examples of Turkish woodworking art. The remaining examples of wooden artifacts belonging to the Anatolian Seljuk State are relatively few, and they were moved to museums in order to protect them from decay. The Istanbul Topkapı Palace, the Istanbul Turkish and Islamic Artifacts and Naval Museums and the Ankara Ethnography Museum are sites where distinguished examples of wooden works belonging to the Ottoman period and Turkish wooden artworks are preserved and exhibited. Today, the mastery of wood carving is fading day by day. In some parts of Anatolia, a few master craftsmen in big cities try to keep it alive and make young generations learn about our wood art and love it all over again. Our Kündekâri art and our carving art are valuable, complement each other and cannot be considered separately.

Melpomeni Fotopoulou, Directorate of Conservation of Ancient and Modern Monuments, Hellenic Ministry of Culture and Sports

Horse Carriages of the Former Royal Family: Location, First Aid, Documentation and Conservation Proposal

The collection of the former Greek royal family includes 12 horse carriages, which were used not only in official events but mainly to cover the daily transportation. In 1973, after the expulsion

oyma sanatında ağaç üzerine değişik renk ve cins ağaçlarla; özellikle bağa, sedef, fildişi, altın, gümüş gibi kıymetli taşlarla kakmalar yapmıştır. Ağaç işçiliğinin sanat olarak tanımlanması, yapıların mimari elamanlarla süslenmesinden doğmuştur. Tarihten günümüze kadar gelmiş Cami, Saray, Kasır, Köşk, Türbe gibi yapılarda bazen taşıyıcı, bazen kaplama olarak, iç mekânlarındaki kapı ve pencere kanatları, mahfil şebekeleri ve cami iç mimarisinin tamamlayıcı unsuru olan minberler, vaaz kürsüleri, Kur'an mahfazaları, rahleler ve ahşap sütun başları ile ahşap mukarnaslar, Türk ahşap işleme sanatının öne çıkan örnekleri arasındadır. Anadolu Selçuklu Devleti'ne ait ahşap eserlerden yerinde kalan örnekler nispeten az olup, yok olmalarını veya harap olmalarını önlemek amacıyla müzelere taşınmıştır. Osmanlı dönemine ait ahşap eserlerde, İstanbul Topkapı Sarayı, İstanbul Türk ve İslam Eserleri ve Deniz Müzeleri, Ankara Etnografya Müzesi gibi müzelerimizde, Türk ahşap sanatının seçkin örneklerinin korunup sergilendiği mekânlardır. Günümüzde, ahşap oyma ustalığı gün geçtikçe azalmıştır. Anadolu'nun bazı yerlerinde çok az sayıda kalmış ustaların emeği ile büyük şehirlerimizdeki sanatkar ustalarımız tarafından yaşatılmaya çalışılmakta, yeniden genç kuşaklara ahşap sanatımız öğretilmeye ve sevdirmeye çalışılmaktadır. Kündekârî sanatımızla oyma sanatımız birbirini tamamlayan ve birbirinde ayrı düşünülmeyecek kadar değerli sanatlarımızdır.

Melpomeni Fotopoulou, Eski ve Modern Anıtları Koruma Müdürlüğü, Yunanistan Kültür ve Spor Bakanlığı

Eski Kraliyet Ailesinin At Arabaları: Konum, İlk Yardım, Dokümantasyon ve Koruma Önerisi

Eski Yunan kraliyet ailesinin koleksiyonunda bulunan 12 at arabası yalnızca resmi etkinliklerde kullanılmamakta, daha çok günlük ulaşımı gerçekleştirmektedir. 1973 yılında, eski kral İkinci Konstantin'in

of the former king Constantine II, the entire movable royal property was recorded and stored inside the summer palace in Tatoi Estate and the buildings located in it. The carriages were found stored after 48 years inside a building that was used as a stable during the operation of the estate. The inadequate environmental conditions inside the stable and the poor state of preservation of the building made the transportation of the carriages to a new environmentally controlled storage space essential. The carriages had been placed so close to each other that most of them could not be approached. First aids were carried out inside the stable including removal of dust or detached parts of plaster from building's roof, colonies of microorganisms, dead insects and facing. The carriages were transferred from the stable to an environmentally controlled storage area by a specialized company to the transportation of works of art and objects of historical importance. Horse carriages are complex objects consisting of a variety of different materials, which could be separated into wood, textile, metal, leather and PVC. The conservation project of the carriages requires the collaboration of many different specialized conservators. The aesthetic goal is to preserve the original materials and paint finishes, and present the carriages as historical artifacts. The collection of Tatoi carriages is unique in Greece and probably the largest in the Balkans. The future project is to create a high standards museum inside the Estate of Tatoi, where most of these carriages were used widely.

Feride Yılmaz, Feride Yılmaz Restoration & Conservation Company

Issues to be Considered in the Restoration of Wooden Artifacts and Wood Rasing

Our wooden works generally survive to the present day, although they have undergone dif-

ferent treatments. The entire movable royal property was recorded and stored inside the summer palace in Tatoi Estate and the buildings located in it. The carriages were found stored after 48 years inside a building that was used as a stable during the operation of the estate. The inadequate environmental conditions inside the stable and the poor state of preservation of the building made the transportation of the carriages to a new environmentally controlled storage space essential. The carriages had been placed so close to each other that most of them could not be approached. First aids were carried out inside the stable including removal of dust or detached parts of plaster from building's roof, colonies of microorganisms, dead insects and facing. The carriages were transferred from the stable to an environmentally controlled storage area by a specialized company to the transportation of works of art and objects of historical importance. Horse carriages are complex objects consisting of a variety of different materials, which could be separated into wood, textile, metal, leather and PVC. The conservation project of the carriages requires the collaboration of many different specialized conservators. The aesthetic goal is to preserve the original materials and paint finishes, and present the carriages as historical artifacts. The collection of Tatoi carriages is unique in Greece and probably the largest in the Balkans. The future project is to create a high standards museum inside the Estate of Tatoi, where most of these carriages were used widely.

Feride Yılmaz, Feride Yılmaz Restorasyon ve Konservasyon Şirketi

Ahşap Eser Restorasyonunda Dikkat Edilmesi Gereken Konular ve Ahşap Rasası

Ahşap eserlerimiz genellikle, farklı dönemlerde farklı müdahalelere uğramış halde

ferent interventions during various periods. The simplest of these interventions is painting in order to clean them. Although paint provides a layer of protection by covering our works in a way, the appearance of these works, when painted with industrial paints, does not reflect their original state. The most important task carried out in order to improve the condition of these artworks is the scraping process. The research done using a scraper provides us with important information that helps us date the artwork until the intervention and determine the method that was used for its creation, or how many different paint layers are found on the work. This process can be performed mechanically or chemically. In mechanical scraping, the application area is selected, and with the help of a scalpel the layers are cut through up to a certain extent. The process continues until the last layer is reached. This is a technical method that requires a lot of patience and a focused execution. Its results are accurate and effective. Before starting the chemical method, we need to determine the type of paint on the work of art. The type of solvent used, the way it is applied and the waiting time are determined by the expert restorers. When the original colors are reached, the general condition of the wood can be observed more accurately. The causes of the biological deterioration of the paint-free wood are determined and appropriate consolidation and conservation applications are executed. In cases where rotten parts need to be replaced, the new wood to be used must be of the original type, shape and impregnation. Wooden doors, wooden railings, wooden flooring and wooden ceiling coverings, wooden columns, wooden boxes, wooden chests and cabinets and many other works of art made of wood can be restored to their original appearance by making minimal additions. It is best to complete the protection and restoration processes with the help of competent craftsmen, expert conservators and restorers, experienced experts and scientific com-

günümüze ulaşmaktadır. Bu müdahalelerden en basiti temizlik adına boyanmalarıdır. Boyalar bir bakıma eserlerimizi örterek koruma işlevi sağlarlar da, endüstriyel boyalarla boyanan bu eserlerin görünüşü orijinal hallerini yansıtmamaktadır. Eserlerin iyileştirilmesi için gerçekleştirilen çalışmalardan en önemlisi raspa işlemidir. Araştırma raspası bize müdahalenin hangi döneme kadar olacağı, hangi yöntemle yapılacağı veya eser üzerinde kaç kat farklı boya tabakası olduğu hakkında önemli bilgiler sağlar. Bu işlem mekanik olarak veya kimyasal olarak yapılabilir. Mekanik olarak yapılan raspa da uygulama alanı seçilir bu alanda belli bir ölçüde her katman tek tek bistüri yardımı ile açılır. En son katmana gelinceye kadar işlem devam ettirilir. Bu son derece sabır isteyen, bilinçli bir uygulama gerektiren teknik bir yöntemdir. Sonuçları doğru ve etkilidir. Kimyasal yöntem başlamadan önce, eser üzerindeki boyanın cinsi ile ilgili tespitlerde bulunmamız gerekir. Çözücünün türü, uygulanma şekli ve bekleme süreleri uzman restoratörler tarafından belirlenir. Orijinal renklere ulaşıldığında ahşabın genel durumu daha iyi gözlemlenir. Boyalardan arındırılan ahşaptaki biyolojik bozulma nedenleri belirlenir, uygun sağlamlaştırma ve konservasyon uygulamaları yapılır. Çürümüş kısımların değiştirilmesi gerektiği durumlarda, kullanılacak yeni ahşap, orijinalinin türünde, şeklinde ve emprenye edilmiş olmalıdır. Ahşap kapılar, ahşap korkuluklar, ahşap döşeme ve ahşap tavan kaplamaları, ahşap sütunlar, ahşap kutular, ahşap sandık ve dolaplar ve bunun gibi pek çok ahşap ile imal edilmiş sanat eserlerini minimum boyutta ekler yapılarak orijinal görünüm özelliğine yeniden döndürülebilir. Tüm bu koruma ve onarım işlemlerinin konusunda yetkin ustalar, uzman konservatör ve restoratörler, deneyimli uzmanlar ve bilim kurulu tarafından onaylanması ve sürdürülmesi en doğrusudur. Ülkemiz sanat eserleri konusunda bir açık hava müzesidir. Eserlerin çokluğu pek çok deneyimi de beraberinde getirmekte-

mittees. Our country is an open-air museum of works of art. The variety of these works can provide a lot of experience. The information obtained from these various experiences enhances the diversity of different applications and serves as an opportunity to broaden our knowledge.

Cengiz Beşiktaş, Nacre Furniture & Kündekâri Company

Restoration of Kündekâri Artifact and Encountered Problem

Kündekâri is briefly defined as the technique in which various geometric pieces are interlocked with the help of chamfers without gluing or nailing them. However, kündekâri is not just a technique. It requires a broad knowledge of geometry and has a philosophy that embodies the unity of multiplicity. In order to create the complete work, large and small pieces consisting of geometric shapes are interlocked and connected with the help of grooves. Dovetail slots are made on the laths in order to clamp the parts. In most of the Kündekâri artworks, very elegant carvings, mother-of-pearl, ebony, tortoiseshell, bone inlays and hatemi are applied on the planks. Wood selection in Kündekâri works is made depending on its use. Walnut wood is mostly preferred on interior items such as mihrabs, pulpits and lecterns. Oak or chestnut are mostly used on exteriors, on windows and exterior doors. Durable types of wood such as snakewood, ebony wood, apple tree, rosewood, boxwood are chosen for decorations. The pulpit of Bursa Ulu Mosque is one of the most magnificent works of art that inspires mystery and awe. This 638-year-old monument was created with 6666 geometric kündekâri pieces.

I am particularly saddened by the loss of wood arts. The restoration industry has a great responsibility to keep these works alive. For example, the protection of a door made with kündekâri technique inlaid and with hatemi

dir. Bu farklı deneyimlerden elde edilen bilgiler uygulamanın çeşitliliğini arttırarak bilgilerin çoğalmasına fırsat verir.

Cengiz Beşiktaş, Sedef Mobilya & Kündekâri Şirketi

Kündekâri Eserlerin Restorasyonu ve Karşılaşılan Sorunlar

Kündekâri kısaca küçük ölçüde çeşitli geometrik parçaların yapıştırmadan ve çakmadan yalnızca yivler yardımıyla birbirine geçtiği teknik olarak tanımlanır. Bununla birlikte, kündekâri sadece bir teknik değildir. Geniş bir geometri bilgisi ister ve çokluğun bütünlüğünü ifade eden bir felsefesi vardır. Bütünlüğü düzgün sağlamak için geometrik şekillerden oluşan büyük ve küçük parçalar birbirine yivler yardımıyla geçirilerek kenetlenmiştir. Parçaların kenetlenmesi için çitalara kır-langıç geçmeler açılmıştır. Kündekâri sanatların birçoğunda tabla üzerlerine çok zarif oyma işçilikleri, sedef, abanoz, bağa, kemik kakmalar ve hatem-i uygulanarak süslemeler yapılmıştır. Kündekâri eserlerde ahşap seçimi kullanım yerine göre yapılmıştır. Mihrap, minber, kürsü gibi iç mekân öğelerinde çoğunlukla ceviz ağacı tercih edilmiştir. Dış mekânlarda yani pencere ve dış kapılarda daha çok meşe veya kestane kullanılmıştır. Süslemeler için yılan ağacı, abanoz ağacı, elma ağacı, gül ağacı, şimşir ağacı gibi çok sağlam ahşaplar seçilmiştir. Bursa Ulu camisi minberi insanları gizemli düşünmeye sürükleyen en muhteşem eserlerden biridir. 638 yıllık bu eser 6666 geometrik kündekâri parçasından oluşturulmuştur. Özellikle, kaybolan ahşap sanatlarına çok üzülüyorum. Bu eserlerin yaşatılması için restorasyon sektörüne büyük görevler düşüyor. Örneğin bir kündekâri tekniği ile yapılmış, üzeri kakmalı, hatemi işçiliğine sahip bir kapının

workmanship, can only be secured by transferring this craftsmanship to the future and preserving its original materials and construction techniques. Nowadays, the fact that these works are executed by contractors in a context of competition causes numerous problems. First of all, looking for cheap labor and short delivery time in order to complete the work, instead of seeking the master's knowledge on the subject should be reconsidered. The restoration of a wooden piece of art should be completed with the least possible intervention by using its original wood, repairing it using the original construction technique and restoring it without discarding the damaged parts. The masters who perform the repair should know the manufacturing technique of the work. They should value it. It's easier to make a complete overhaul, but it's important to preserve the original wood. A 600-year-old wood and a freshly cut wood can never be the same. The more we can protect it, the better it will be. When a work is repaired with old craftsmanship, one that requires knowledge and effort, it will continue to carry with it the construction technology of an era to the future, adding life to its life.

korunması, gelecek nesillere aktarılması ancak, üzerindeki orijinal materyallerin ve yapım tekniğinin korunarak geleceğe aktarılması ile olabilir. Günümüzde, işlerin ihale kapsamında müteahhitlerin alarak bizlere getirmesi pek çok sıkıntıya neden olmaktadır. Bunların başında ucuz işçilik ve kısa zamanda teslimat istenmesi, ustanın bu konudaki bilgisinden ziyade işi bitirebilmesine yönelik becerilere bakılması sayılabilir. Ahşap bir eserin restorasyonu, orijinal ahşabının kullanılması, orijinal yapım tekniğinde onarılması ve hasarlı parçaları atmadan konservasyonunu yaparak mümkün olan en az müdahale ile bitirilmelidir. Onarımı yapan ustalar eserin yapım tekniği bilmelidir. Ona değer vermelidir. Komple baştan yapmak daha kolay ama önemli olan orijinal ahşabı korumaktır. 600 yıllık bir ahşapla yeni kesilmiş bir ahşap asla aynı olamaz. Ne kadar koruyabilirsek o kadar mükemmel olur. Bir eser bilgi ve emek gerektiren eski işçilikle onarıldığında ömrüne ömür katarak, bir devrin yapım teknolojisini geleceğe ulaştırmaya devam edecektir.

84 Roundtable Meeting/ Yuvarlak Masa Toplantısı

PROJECT OUTPUTS / PROJE ÇIKTILARI

Nowadays, the gradual extinction of traditional arts, the loss of old masters who are the carriers of this culture, and the neglect of traditional identity are problems faced by many countries. In the Young Masters Project, which was shaped in this direction, the training provided an infrastructure suitable for the vocational education of the students, paved the way for them to become qualified masters and contributed to them becoming graduates who love and value their profession. In the project, twenty-five Anatolian vocational high school students received one hundred hours of woodworking practice in their masters' workshops. They attended six seminars on wood construction techniques and preservation and were lectured by fifteen different experts on the subject at the Thessaloniki roundtable meeting. During the educational trips made in the cities of Istanbul, Bursa, Thessaloniki, Kavala and Alexandroupolis, they had the opportunity to learn about many historical buildings, artifacts, different urban textures and cultures. Although at a young age, their works were exhibited in two international exhibitions and they participated in three international workshops. They gained unforgettable experiences. Project studies were presented in brochures, posters, printed and online publications; Young Masters and Yapimed works and projects have reached large audiences with images and videos on Instagram and various websites. During the project activities, many people, institutions and sectors were connected, ideas were exchanged and op-

Günümüzde geleneksel sanatların ortadan kalkması, bu konuda kültür taşıyıcısı olan eski ustaların azalması ve onlarla birlikte geleneksel kimliğin unutulması birçok ülkenin karşılaştığı sorunlardır. Bu doğrultuda şekillenen Genç Ustalar Projesi'nde, verilen eğitimler öğrencilerin mesleki eğitimlerine uygun altyapıyı oluşturmuş; nitelikli usta olmalarının önünü açmış; mesleğini seven ve değer vererek mezunlar olmalarına katkıda bulunmuştur. Projede 25 Anadolu meslek lisesi öğrencisi usta atölyelerinde 100 saatlik ahşap işleme uygulaması yapmışlardır. Ahşap yapım teknikleri ve korunması konusunda 6 seminere katılmışlar, ayrıca Selanik yuvarlak masa toplantısında konuyla ilgili 15 ayrı uzmanın konuşmasını dinlemişlerdir. İstanbul, Bursa, Selanik, Kavala, Dedeoğlu şehirlerinde yapılan teknik geziler sırasında pek çok tarihi bina, eser, farklı kent dokuları ve kültürleri tanımış ve öğrenmişlerdir. Genç yaşta iki uluslararası sergide eserleri sergilenmiş, üç uluslararası çalıştayda performans sergilemiş; unutulmayacak deneyimler kazanmışlardır. Proje çalışmaları, broşür, poster, basılı ve online yayınlarla anlatılmış; Genç Ustalar ve Yapimed instagram ve web sitelerinde, görseller ve videolar ile geniş kitlelere ulaştırılmıştır. Proje faaliyetleri sırasında pek çok kişi, kurum ve sektör ile irtibata geçilmiş, konu ile ilgili fikir alışverişleri yapılmış ve imkânlar değerlendirilmiştir. Projenin diğer önemli çıktısı dostluk ve kardeşlik olmuştur. Türk ve Yunan ustalar, Kalamıka Meslek Yüksekokulu ve Zincirlikuyu ISOV Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nin

portunities were created. Another valuable outcome of the project was friendship and brotherhood. Close friendships were forged between Turkish and Greek masters, students and teachers of Kalambaka Vocational School and Zincirlikuyu ISOV Vocational and Technical Anatolian High School, as well as between project partners, and ties that will continue in the future were established.

öğrencileri ve öğretmenleri ve proje ortakları arasında sıkı dostluklar kurulmuş ve gelecekte sürecek bağlar oluşturulmuştur.

SUSTAINABILITY OF THE PROJECT / PROJENİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ

The main sustainability of the project will be ensured by young masters. Through this project, young people took their first steps in wood arts within the discipline of a workshop and watched how wood turns into art. After the project, they will look after and protect our wooden heritage, knowing the intensive workmanship it required, respecting and understanding the labor of the master who created it. During the project trainings, positive reactions from schoolmates and requests to participate in new projects revealed the effect our twenty-five students had on the rest of Zincirlikuyu ISOV Vocational and Technical Anatolian High School, which has approximately 1500 students. New project partnership proposals from various universities, associations and other high schools, were addressed to the high school directorate and Yapımed, proving the project has the potential to be adopted by other schools and continue in the future.

The fact that our project students continue to attend master workshops regularly, even after the training is over, is another important proof of the sustainability of this process. Our students practiced what they had learned in the wood carving and künde-kârî workshops in front of the workshop trainees registered at Heritage Istanbul fair and helped their willing schoolmates on the art of carving, back in the restoration workshop of their own school. This demonstrates how these students have realized their mission; it is an indication that they have started to create links using the skills transferred from their masters to them.

Projenin esas sürdürülebilirliği genç ustalar tarafından gerçekleştirilecektir. Gençler, atölye disiplini altında ahşap sanatlarına ilk adımı atmış ve ahşabın sanata nasıl dönüştüğünü izlemişlerdir. Proje sonrasında ahşap mirasımıza üzerindeki yoğun işçiliği bilerek, onu yapan ustanın emeğine saygı duyarak ve anlayarak bakacaklar ve onu koruyacaklardır. Proje eğitimleri sırasında, okul arkadaşlarından gelen olumlu tepkiler ve yeni projelere katılma talepleri, 25 öğrencimizin yaklaşık 1500 kişilik Zincirlikuyu İSOV Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi bünyesinde ne kadar etkili olduğunu göstermiştir. Lise müdürlüğüne ve Yapımed'e çeşitli üniversite, dernek ve başka liselerden gelen yeni proje ortaklık teklifleri projenin diğer okullar tarafından benimsenme potansiyelini ve modelin devam edeceğini ortaya koymuştur.

Eğitimler bittikten sonra da proje öğrencilerimizin usta atölyelerine düzenli olarak gitmeye devam etmeleri sürecin sürdürülebilirliğinin başladığının en önemli kanıtlarından biridir. Öğrencilerimiz Heritage İstanbul fuarında kayıt olan atölye kursiyerlerine ahşap oyma ve künde-kârî atölyelerinde öğrendiklerini uygulamalı olarak anlatmış; kendi okullarındaki restorasyon atölyesinde istekli arkadaşlarına oyma konusunda yardımcı olmaya başlamışlardır. Bu durum, proje öğrencilerinin misyonunu sahiplendikleri; ustalarından onlarla aktarılan becerinin diğer halkalarını oluşturmaya başladıklarının göstergesidir.

Proje öğrencilerimiz katıldığımız fuar ve

Our project students drew the attention of other partners involved in the fairs and events we attended. They received offers for internship, as well as work after their graduation. Taking into account the internship in vocational high schools and the difficulty to find a job after graduation, this was more than promising for our students' future. After the project was over, a support fund was created in order to help those students who have the desire and ability to continue their master's education, to attend wood carving and künde-kâri courses.

Considering the traditional wood arts departments in vocational high schools and universities as a separate branch may allow the arts of wood carving and künde-kâri to be seen as a stand-alone profession. Some of the students participating in the training wish to follow an undergraduate program in wood arts and preservation. A Master's course on the subject at the Department of Conservation and Restoration of Cultural Assets at Istanbul University has been added to the curriculum since the beginning of the project. The "Modular Education Notes" book, in which the triple educational model proposed in the project is explained, was presented within the scope of this course, aiming to ensure the sustainability of the project's objectives and the designed educational model among university students.

The forum page created on the Yapimed web-site will launch a dialogue, as well as professional collaborations between vocational high school students, graduates and related sectors. The national and international communication network that has been created will ensure sustainability, once the project is over. The online exhibition consisting of visual documents will also be displayed on the project and Yapimed WEB sites. This way, the interest and curiosity on the subject will last in the years to come.

etkinliklerde diğer sektörler tarafından takdir edilmiş; staj ve mezun olduktan sonraki süreç için iş teklifleri almışlardır. Meslek liselerinde staj yeri ve mezuniyetten sonra iş bulma sorunu dikkate alındığında, bu durum öğrencilerimizin gelecekleri için umut vericidir. Proje sonrasında ustalık eğitimine devam etme istek ve kabiliyete sahip öğrencilerimizin ağaç oymacılığı ve künde-kâri kurslarına katılmaları için destek fonu oluşturulmasına karar verilmiştir.

Meslek liseleri, meslek yüksek okulları ve üniversitelerde geleneksel ahşap sanatları bölümlerinin ayrı bir branş dalı olarak ele alınması ahşap oyma ve künde-kâri sanatlarının tek başına birer meslek olarak görülmesini sağlayabilir. Eğitime katılan öğrencilerin bir kısmı, ahşap sanatları ve koruma alanında bir lisans programına devam etmek istemektedir. İstanbul Üniversitesi Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Bölümünde konuya yönelik Yüksek Lisans dersi proje başından itibaren müfredata eklenmiştir. Projede önerilen üçlü eğitim modelinin anlatıldığı "Modüler Eğitim Notları" kitabı bu ders kapsamında okutulacak proje hedeflerinin ve tasarlanan eğitim modelinin Üniversite öğrencileriyle sürdürülebilirliği hedeflenmiştir.

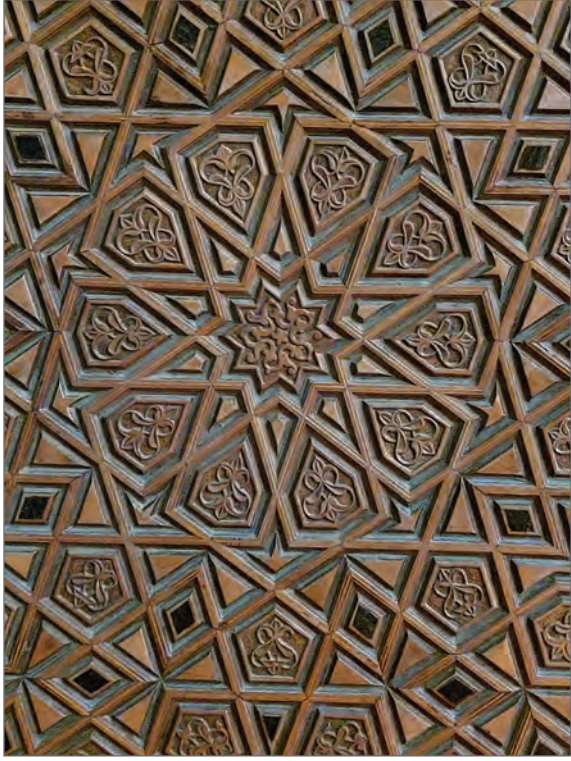
Yapimed WEB sitesinde oluşturulan forum sayfası meslek lisesi öğrencileri, mezunları ve ilgili sektörlerle diyalog ve mesleki işbirliklerinin yapılmasını sağlayacaktır. Oluşturulan ulusal ve uluslararası iletişim ağı ve bilgi alışverişi proje sonrası sürdürülebilirliği gerçekleştirecektir. Görsel dokümanlarından oluşan on-line sergi, proje sonrasında proje ve Yapimed WEB sitelerinde gösterimde kalacaktır. Bu şekilde ilgi ve merakın devam ettirilmesi planlanmıştır.

ANATOLIAN WOOD ART / ANADOLU AHŞAP SANATI

Assoc. Prof. / Doç. Dr. Işıl Özsait-Kocabaş

Wooden art in Anatolia was developed by the Anatolian Seljuks; künde-kâri and carved woodwork were the typical forms of this period. This art, which preserves its originality to this day, produced its most prominent examples of the use of künde-kâri, carving and inlay techniques during the Ottoman Period. In the art of wood inlay, which began in the 14th century, inlays were made with trees of different types and colors, using mostly mother-of-pearl, ivory, gold, silver, bone and precious stones. The art of wood carving has been applied in works destined to various kinds of use, such as ceilings, beams, columns, doors, windows and cabinet doors, mihrabs, pulpits, lecterns, drawers, chests, consoles, frames, tables, coffee tables, thrones, sarcophagi and sultanate boats. It has been given different names according to the processing conditions, such as flat surface deep carving, round surface deep carving, double layer relief technique, curved cutting technique. Künde-kâri, which is a construction technique as well as decoration, was created by combining many small pieces of wood in a geometric scheme without using glue or nails. Thanks to this special technique, wooden artifacts have preserved their original form for centuries without being affected by the expansion and contraction of the wood caused by moisture and heat. The most impressive examples of künde-kâri are door wings, shutters, preaching lecterns, half-paces and pulpits. Minbars of Konya Alaeddin Mosque (12th century), Beyşehir Eşrefoğlu Mosque (13th century), Aksaray Grand Mosque (12th century), Birgi Grand Mosque (14th century), Man-

Anadolu'da ahşap sanatı, Anadolu Selçuklular ile gelişmiş, künde-kâri ve oyma ahşap işçiliği dönemin karakteristiğini oluşturmuştur. Özgünlüğünü koruyarak devam eden bu sanat, Osmanlı Dönemi'nde künde-kâri, oyma ve kakma tekniklerinin bir arada kullanılmasıyla en güzel örneklerini vermiştir. 14. yüzyıldan itibaren başlayan ağaç kakma sanatında farklı cins ve renkteki ağaçlarla kakma yapıldığı gibi, daha çok sedef, fildişi, altın, gümüş, kemik ve değerli taşlar kullanılmıştır. Ahşap oyma sanatı, tavan, kiriş, kolon, kapı, pencere ve dolap kapakları, mihrap, minber, rahle, çekmece, sandık, konsol, çerçeve, masa, sehpa, taht, sanduka ve saltanat kayıkları gibi pek çok farklı kullanım alanında uygulanmıştır. Düz satırlı derin oyma, yuvarlak satırlı derin oyma, çift katlı rölyef tekniği, eğri kesim tekniği gibi işleniş durumlarına göre farklı isimler almaktadır. Süslemenin yanı sıra bir yapım tekniği olan künde-kâri, pek çok küçük ahşabın tutkal ve çivi kullanmadan geometrik bir şemada birleştirilmesi ile oluşturulmuştur. Bu özel teknik sayesinde ahşap eserler, nem ve ısıdan meydana gelen ağaçtaki genleşme ve daralmalardan etkilenmeden yüzyıllarca orijinal biçimlerini korumuştur. Künde-kârinin en zengin örneklerini kapı kanatları, pencere kapakları, vaaz kürsüleri, rahleler ve minbeler ortaya koymaktadır. Konya Alâeddin Cami (12. yy), Beyşehir Eşrefoğlu Cami (13. yy), Aksaray Ulu Cami (12. yy), Birgi Ulu Cami (14. yy), Manisa Ulu Cami (14. yy), Bursa Ulu Cami (14. yy) minberleri bu sanatın en güzel örnekleri arasındadır. 12. yüzyıla tarihlenen Konya Alâeddin Camisi en

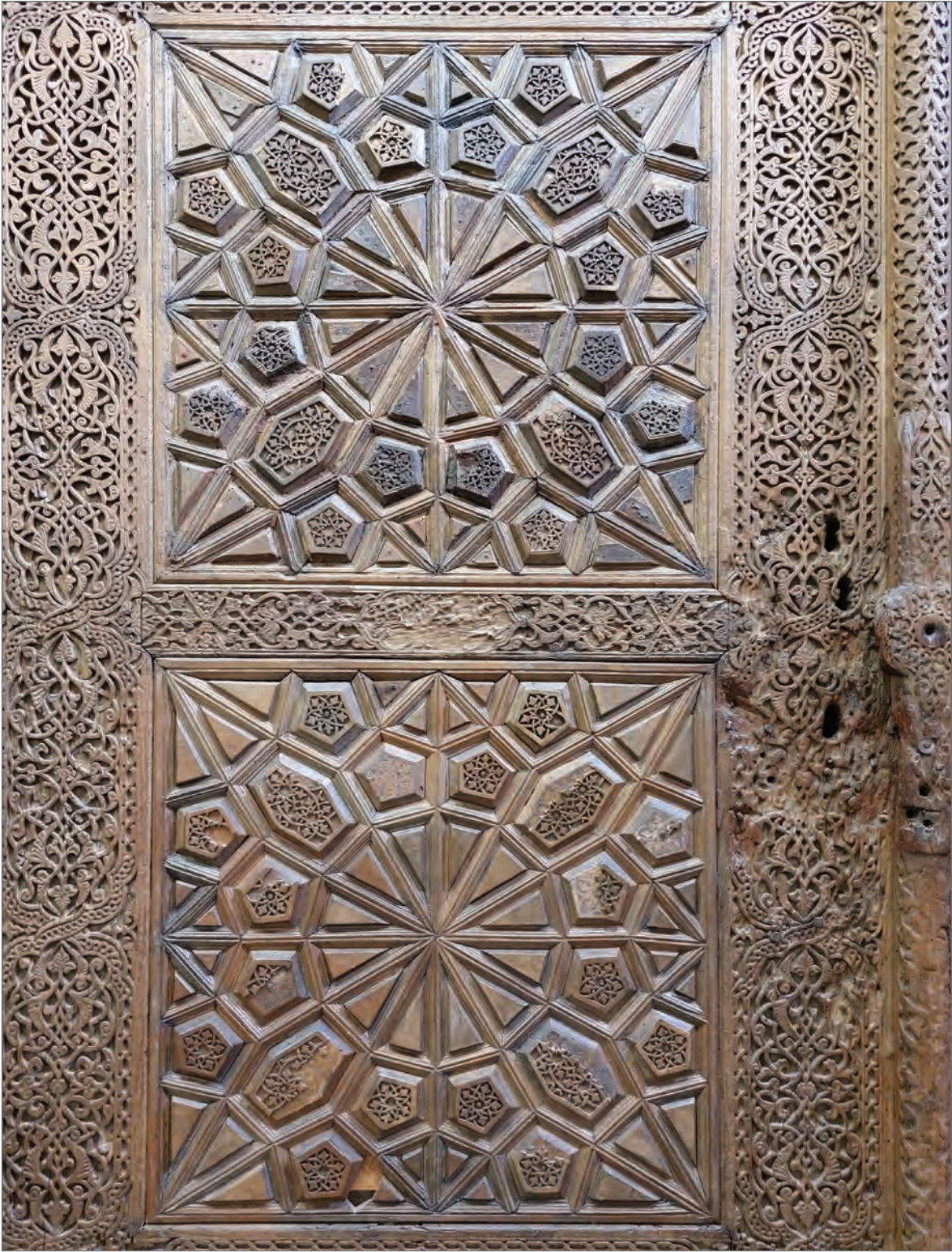
85 Künde-kârî craftsmanship with carved and wood inlay decoration on the Süleymaniye Mosque door / Süleymaniye Camisi kapısında oyma ve ahşap kakma süslemeli künde-kârî işçiliği

86 Carving detail on the wooden door dated to early 15th century, Museum of Turkish and Islamic Arts / 15. yüzyıl başlarına tarihlenen ahşap kapıda oyma detayı, Türk ve İslam Eserleri Müzesi

isa Grand Mosque (14th century), Bursa Great Mosque (14th century) are considered some of the most elegant works of this art. The Konya Alaeddin Mosque, dating back to the 12th century, is one of the oldest Seljuk monuments. The walnut tree pulpit of Alaeddin Mosque constitutes also a significant example of Turkish art. Another unique artwork is the pulpit of Beyşehir Eşrefoğlu Mosque. The pulpit, made of walnut wood with carvings and fittings, is decorated with geometric and floral patterns. Birgi Grand Mosque is one of the earliest works that have survived from the period of the Beyliks. Its pulpit was created with the authentic künde-kârî technique and the door wings were embroidered with herbal ornaments leaving no gaps on the surface. The minbar of the Manisa Great Mosque is a masterpiece of Turkish wood carving, dating to the Beyliks Period. On the east-

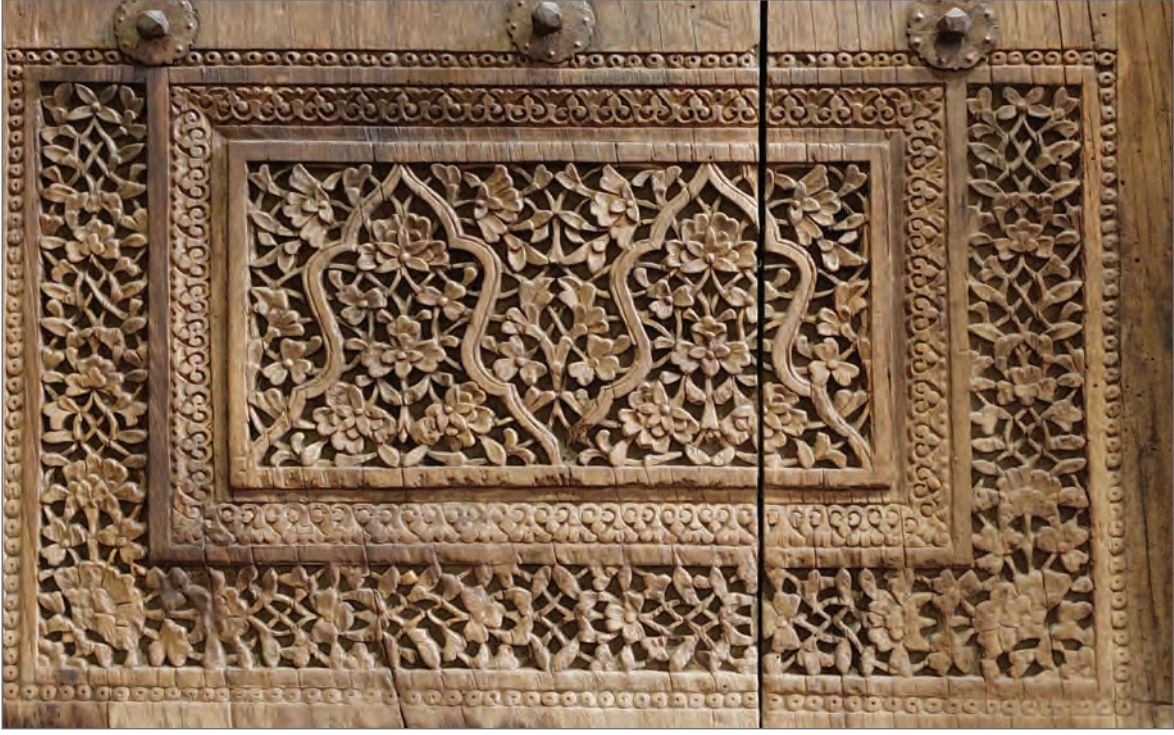
eski Selçuklu eserlerinden biridir. Alâeddin Camisi'nin ceviz ağacından minberi Türk sanatının önemli bir örneğidir. Bir diğer ünik örnek Beyşehir Eşrefoğlu Camisi minberidir. Ceviz ağacından oymalı ve çatmalı olarak yapılan minber geometrik ve bitkisel desenlerle dekore edilmiştir. Beylikler döneminden günümüze ulaşan en erken tarihli eserlerinden biri Birgi Ulu Cami'dir. Hakiki künde-kârî tekniği ile oluşturulan minberi, kapı kanatları bitkisel süslemelerle yüzeyde boşluk bırakılmadan işlenmiştir. Manisa Ulu Cami'nin minberi de Beylikler Dönemi Türk ahşap oymacılığının şaheserlerinden biridir. Minberin doğu yüzeyinde küçük ve büyük kabalar, güneş ve yıldız motifleri üzerinde ince bitkisel bezemeler bulunmaktadır. Korkuluklarında, ajur tekniğiyle yapılmış birbirinden güzel geometrik

87 Kündekâri and carving detail on the wooden door dated to early 15th century, Museum of Turkish and Islamic Arts / 15. yüzyıl başlarına tarihlenen ahşap kapıda kündekâri ve oyma detayı, Türk ve İslam Eserleri Müzesi

88 Nacre and бага inlaid on the wooden stand dated to Ottoman Period, Museum of Turkish and Islamic Arts / Osmanlı Dönemi'ne tarihlenen sedef ve бага kakmalı ahşap sehpa, Türk ve İslam Eserleri Müzesi

89 Detail of wooden window shutter dated to early 14th century, Museum of Turkish and Islamic Arts /
14. yüzyılın başlarına tarihlenen ahşap pencere kapağı detayı, Türk ve İslam Eserleri Müzesi

ern surface of the pulpit, there are small and large hobnails and fine floral ornaments can be seen on the sun and star patterns. Its balustrades have geometric ornaments, each one more beautiful than the other, made with the ajour technique (ajur teknik). One can still see the painting technique used on the wood of the column headers, consoles, ceiling, eaves, chests and mahvil beams of wooden mosques and masjids (small mosques). Eşrefoğlu Mosque is the largest and most magnificent of the great mosques in Anatolia, with a wooden roof and wooden pillars. Fine colored pencil works of art can be found on the ceiling beams, between its consoles and muqarnas headers. The wooden arts, which produce precious works, have been simplified by the adoption of European styles since the 18th century industrialization came to the fore. However, traditional techniques and craftsmanship continued from father to son; nowadays, they are performed in only a few workshops.

süslemeler vardır. Ahşap cami ve mescitlerin sütun başlıkları, konsollar, tavan, saçak, sandıklar ve mahfil kirişlerinde ahşap üzerine boyama tekniğini görmek mümkündür. Eşrefoğlu Camisi, Anadolu'da ahşap çatı ve ahşap direkli ulu camilerin en büyüğü ve en görkemlisidir. Eşrefoğlu Camisi'nin tavan kirişleri, konsol araları ve mukarnas başlıklarında çok ince renkli kalem işleri vardır. Kıymetli eserlerin yaratıldığı ahşap sanatları, 18. yüzyıldan itibaren Avrupa kökenli üslupların benimsenmesi ile basitleştirilmiş; makineleşme ön plana çıkmıştır. Buna karşın, geleneksel teknikler ve el işçiliği babadan oğula geçerek devam etmiştir. Bu gün az sayıda atölyede icra edilmektedir.

90

91

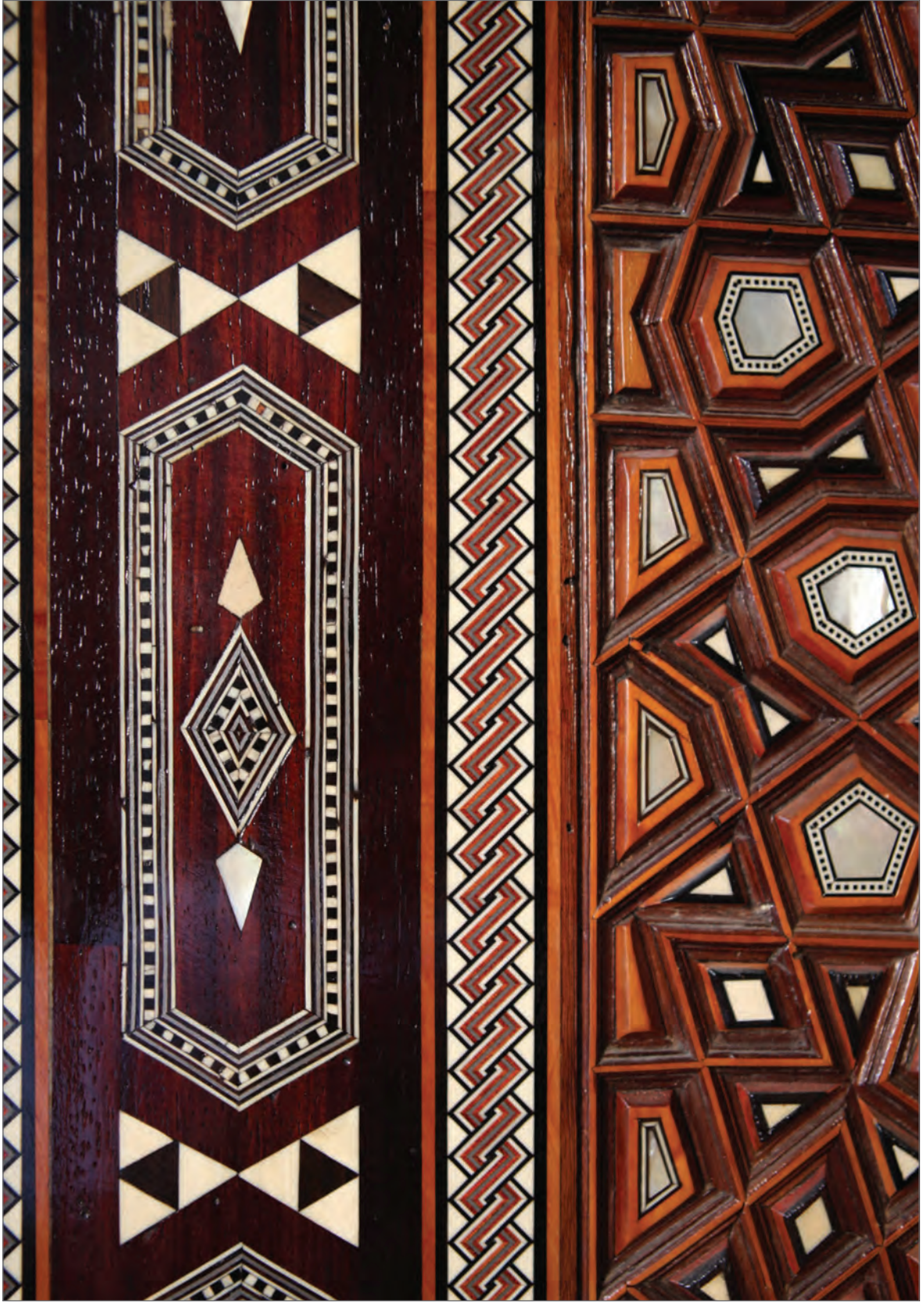
90 - 91 Künde-kârî and carving detail on the wooden door, Green Tomb /
Ahşap kapı üzerinde künde-kârî ve oyma detayı, Yeşil Türbe

92 A detail of wooden door with kündekâri technique and carved decoration, Green Tomb /
kündekâri tekniğinde, oyma bezemeli ahşap kapı detayı, Yeşil Türbe

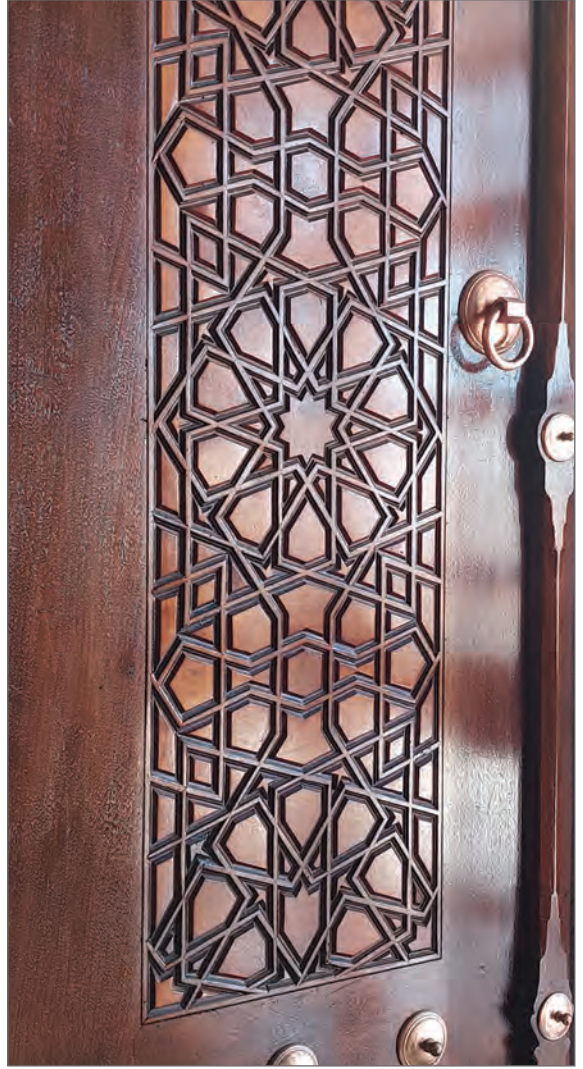

93 - 94 Wooden door with nacre inlaid detail, Hatice Turhan Sultan Tomb / Sedef kakmalı ahşap kapı,
Hatice Turhan Sultan Türbesi

95

96

95 Flat kündekâri technique on the door wings of Şehzade Mosque /
Şehzade Cami kapı kanatlarında düz kündekâri tekniği

96 Wooden window shuttle, Kanuni Sultan Süleyman Tomb /
Ahşap pencere kapağı, Kanuni Sultan Süleyman Türbesi

BYZANTINE, POST-BYZANTINE AND MODERN GREEK WOOD ART / BİZANS, BİZANS SONRASI VE MODERN YUNAN AHŞAP SANATI

Chara Sarriannidou

A large number of wood-carving works of high artistic quality dating mainly from the post-Byzantine period and few, but particularly important works from the Byzantine period are preserved in Greece. The woodcarving works, both ecclesiastical and secular, are decorated with woodcarving, painting, or mixed decoration, or with inlaid elements, such as mother-of-pearl and ivory. In the period after the Fall, the most important centres for the production of wood-carved works were Epirus, which continued an older Byzantine tradition, and Crete.

Ecclesiastical woodcarving includes large-scale works such as entrance doors, pulpits, shrines, despotic thrones, altar ciboria, lecterns and iconostases. The mirco-woodcarving of Orthodox Christian art is a separate field, which includes icons, crosses, engolpia, bread seals and elaborate utilitarian objects, such as spoons and paper cutters, made mainly by monks.

The most representative large-scale work is the iconostasis. The wooden iconostasis of the post-Byzantine period emerged gradually through an evolutionary course, which commenced with the presbytery barrier of the Early Byzantine period. In Byzantine times, the iconostases were made mainly of marble, but also of wood, while from the Palaeologan times (13th-15th century) onwards the use of marble was lim-

Yunan bölgesinde, özellikle Bizans Sonrası döneme tarihlenen, yüksek sanatsal kaliteli çok sayıda ahşap oymacılık eserleri korunmuştur. Buna karşın, Bizans döneminden çok az, ama çok önemli eser günümüze ulaşmıştır. Dini ve sivil ahşap oyma eserleri, ahşap oymalı, resim veya karışık süslemelerle, sedef ve fildişi gibi kakma unsurlarla da dekore edilmiştir. Bizans sonrası dönem, eski Bizans geleneğini sürdüren ahşap oymacılığın en önemli üretim merkezleri Epirus ve Girit Adası olmuştur.

Kilise ahşap oymacılığında, giriş kapıları, minberler, küçük tapınaklar, despot tahtlar, Ayia Trapeza'nın kiborionları, kürsüler ve ikonostasis gibi büyük ölçekli işler bulunmaktadır. Ortodoks Hristiyan sanatının küçük ahşap oymacılığını, Ortodoks ikonlar, haçlar, el kitapları, ekmek mühürleri ve ayrıca esas olarak keşişler tarafından hazırlanan kaşık ve kağıt kesiciler gibi hem de özellikle işlenmiş kullanışlı nesneleri içeren özel bir dalı oluşturmaktadır.

En temsili büyük ölçekli eser ikonostastir. Bizans sonrası yıllardaki ahşap ikonostasisi, erken Bizans yıllardaki papazlıkların perdeleri olan başlangıç noktası evrimsel bir süreçten yavaş yavaş ortaya çıkar. Bizans yıllarında, ikonostasis esas olarak hem mermerden, hem de ahşaptan yapılırken, Paleologlar döneminden (13.-15. yüzyıl) daha sonra mermer kullanımı sınırlanır

97a

97b

97a - b Iconostasis, 17th century, Church of the Presentation of Virgin Mary, Kastoria, © Hellenic Ministry of Culture and Sports, Ephorate of Antiquities of Kastoria / İkonostasis, 17. yüzyıl, Meryem Ana Sunum Kilisesi, Kesriye, Yunanistan Kültür ve Spor Bakanlığı, © Kesriye'nin Eski Eserler Dairesi

98 *Iconostasis, 19th century, Metropolitan church of Ioannina, © Hellenic Ministry of Culture and Sports, Ephorate of Antiquities of Ioannina / İkonostasis 19. yüzyıl, İoannina Metropolitan Kilisesi © Yunanistan Kültür ve Spor Bakanlığı, İoannina Antik Eserleri Ephorate*

ited and more and more iconostases were made of wood. Originally, the floral motif dominated in low relief. Over time, the deep relief and the perforated technique prevailed, while the decoration was enriched with motives inspired by mythology, the lives of the saints, everyday life, symbols and plant, animal and geometric decoration. From the middle of the 18th century, the influence of the Western art of the Baroque and Rococo style dominated.

Moreover, from the 18th century onwards, urban woodcarving flourished, due to the rapid economic and cultural development. During this period mansions were built, mainly in Macedonia, but also in Epirus, Thessaly, Thrace and the islands of the north-eastern Aegean, with rich decoration, both painted and wood-carved, reflecting the economic robustness and cosmopolitanism of their owners. Wooden linings,

ve giderek daha fazla ahşap ikonostasislar işlenir. Başlangıçta, alçak kabartma bitki bezeme hakimdir. Zamanla derin rölyef ve perfore tekniği hakim olurken, temalar mitolojiden, azizlerin hayatından, günlük yaşamdan, sembollerden, aynı zamanda da bitkiler, hayvanlar ve geometrik bezemelerden ilham alan konularla zenginleştirilir. 18. yüzyıl ortalarından itibaren Batı sanatının Barok ve Rokoko ritimlerinin etkileri hakimdir.

Ayrıca, 18. yüzyıldan itibaren, hızlı ekonomik ve kültürel gelişim nedeniyle kentsel ahşap oyma özel bir gelişme göstermektedir. O dönemde, başta Makedonya olmak üzere, aynı zamanda Epirus'de, Teselya'da, Trakya'da ve kuzey-doğu Ege adalarında, sahiplerinin mali gücünü ve kozmopolitliğini yansıtan, hem boyalı hem de ahşap oymalı zengin süslemelerle konaklar inşa edilmiştir. Ahşap kaplamalarda, gömme dolaplarda, tavanlarda, kapılarda ve parmaklıklarda, Barok ve Rokoko ritimlerinin,

99 *Philoxenia of Abraham (iconostasis door-detail), 18th century, Church of Agios Nikolaos, Elatochori. © Hellenic Ministry of Culture and Sports, Ephorate of Antiquities of Pieria / Avraam'ın misafirpervverliği (İkonostasis kapı detayı), 18. yüzyıl, Aziz Nikolaos Kilisesi, Elatochori. © Yunanistan Kültür ve Spor Bakanlığı, Pieria Antik Eserleri Ephorate*

100 Iconostasis (detail), 16th century, Church of Panagia Myrtidiotissa. © Hellenic Ministry of Culture and Sports, Ephorate of Antiquities of Laconia / İkonostasis (detay), 16.yüzyıl, Panagia Mirtidiotissa Kilisesi. © Yunanistan Kültür ve Spor Bakanlığı, Lakonia Antik Eserleri Ephorate

built-in wardrobes, ceilings, doors and railings had carved and painted decorations with an evident influence of Baroque and Rococo, the Ottoman tradition and the post-Byzantine ecclesiastical woodcarving. Apart from the elaborate fixed wooden constructions that create a sense of luxury and wealth, wooden furniture and utensils are also preserved.

The wood-carved works of modern Greek culture, unstrained creations of folk artists, reflect the aesthetics of the time while revealing aspects of the life of the people who made them and used them. They are decorated with various motives, such as human figures, birds, animals, trees, biceps eagles and heraldic beasts. Other major works are associated with the professional life, such as crooks and ship figureheads. In recent times, wood carving centers were established in Northwest Greece, Pelion, Skyros, Crete, etc. Skyros has a special place in wood carving of modern Greek culture, as the Skyrian works, mainly of the 19th and 20th century, are known for their particular style and the richness of their decorative motives. In modern post-industrial Greece, few modern woodcarvers and workshops continued to practice with creativity and inspiration this centuries-old traditional art.

Osmanlı geleneğinin ve aynı zamanda Bizans sonrası kilise ahşap oymacılığının apaçık bir etkisi ile ahşap oymalar ve yazılı süslemeler mevcuttur. Lüks ve zenginlik duygusu yaratan çok sanatsal sabit ahşap işçiliğinin dışında, oymalı ahşap mobilyalar ve aletler korunmuştur.

Modern Yunan kültürünün ahşap oyma eserleri, halk sanatçılarının kendiliğinden yaratımları, zamanın estetiğini yansıtır ve aynı zamanda onları yaratanların ve kullananların yaşam tarzını bize gösterir. İnsan figürleri, kuşlar, hayvanlar, ağaçlar, çift başlı kartallar ve hanedan vahşi hayvanlar gibi çeşitli temalarla dekore edilmiştir. Çoban değnekleri ve gemi başı süsleri gibi önemli eserler de meslek yaşamına bağlanır. Yeni zamanlarda, Kuzeybatı Yunanistan'da, Pelion Dağı, Skyros Adası, Girit Adası gibi yerlerde ahşap oyma merkezleri oluşturulmaktadır. Skyros adası, modern Yunan kültürünün ahşap oymacılığında önemli bir yerdir, çünkü esas olarak 19. ve 20. yüzyıllardan beri Skyroslu eserler, özel stilleri ve dekoratif temalarının zenginliği için seçkindir. Sanayi ötesi modern Yunanistan'da, az sayıdaki çağdaş ahşap oymacısıve atölye, bu uzun süreli geleneksel sanatı yaratıcılıkla ve ilhamla sürdürüyor.

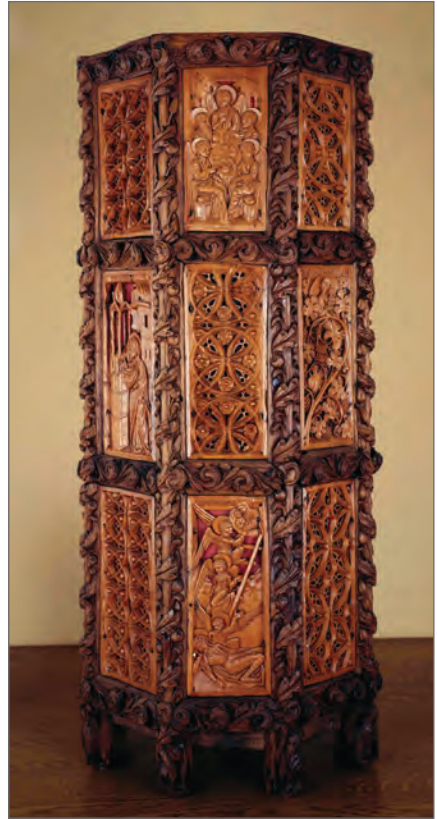
101a - b Sanctification Cross, 1765, Agios Stephanos Monastery, Meteora. © Hellenic Ministry of Culture and Sports, Ephorate of Antiquities of Trikala / Kutsal Haç, 1765, Aziz Stephanos Manastırı, Meteora. © Yunanistan Kültür ve Spor Bakanlığı, Trikala Antik Eserleri Ephorate

102a Lectern, Daniel in the Lions' Den (detail), 15th century, Vatopedi Monastery, Mount Athos. © Vatopedi Monastery / Kilise Kürsüsü, Aslanlar İninde Daniel (detay), 15. yüzyıl, Vatopedi Manastırı, Athos Dağı. © Vatopedi Manastırı

102b Lectern, 15th century, Vatopedi Monastery, Mount Athos. © Vatopedi Monastery / Kilise Kürsüsü, 15. yüzyıl, Vatopedi Manastırı, Athos Dağı. © Vatopedi Manastırı

102a

102b

103 Nerantzopoulos Mansion (ceiling detail), 18th century, Siatista. © Hellenic Ministry of Culture and Sports, Ephorate of Antiquities of Kozani / Nerantzopoulos Konağı (tavan detayı), 18. yüzyıl, Siatista. © Yunanistan Kültür ve Spor Bakanlığı, Kozani Eski Eserleri Ephorate

104a

104b

104a - b
Chest "Gianouli Babousi",
20th century, Skyros. © Fal-
taits Museum / Sandık "Gi-
anouli Babousi", 20. yüzyıl,
Skyros. © Faltaits Müzesi

INSTITUTIONS PARTICIPATING IN PROJECT ACTIVITIES / PROJE FAALİYETLERİNDE YER ALAN KURUMLAR

8.1 Graduates and Members Society of Istanbul Zincirlikuyu Technical and Constructional Vocational High School

Aydın Aykanat, President of the Administrative Board of YAPIMED

Our association was established in 2015 upon the initiative of forty-eight founding members, under the short name YAPIMED, “Istanbul Zincirlikuyu Construction Technical and Vocational High School Graduates and Members Association”. It remains active with the participation of 430 members. The aim of our association is to contribute to the social, cultural, athletic, professional and scientific experiences of its members on the one hand, the school and its students on the other; to inspire solidarity among the members and to provide job opportunities; to deal with the problems of our school, students and graduates; to strive for the dissemination of the Republic, Atatürk’s revolution and achievements in the country in general and in our own community in particular; to develop cooperation with other organizations and associations for this purpose; to work with professional chambers and to guide graduates in a way that contributes to the social, technical and cultural development of the country and the school; to hold events for this purpose, to help students study through scholarships and similar ways, to the extent of our financial means; to provide financial and moral support to cultural events, to sponsor

8.1 Zincirlikuyu İnşaat Teknik ve Yapı Meslek Lisesi Mezunları ve Mensupları Derneği

Aydın Aykanat, YAPIMED Yönetim Kurulu Başkanı

Derneğimiz 48 kurucu üyenin girişimi ile “İstanbul Zincirlikuyu İnşaat Teknik Yapı ve Meslek Lisesi Mezunları ve Mensupları Derneği” kısa adı YAPIMED olarak 2015 yılında kurulmuştur. Halen 430 aktif üyenin katılımı ile faaliyetlerini sürdürmektedir. Derneğimizin amacı gerek üyelerinin gerekse okulun ve öğrencilerinin sosyal, kültürel, sportif, mesleki ve bilimsel yaşantılarına katkıda bulunmak, üyeler arasında dayanışmayı artırmak, iş olanakları sağlamak için çalışmalar yapmak; okulumuzun, öğrencilerin ve mezunların sorunları ile ilgilenmek; Cumhuriyet, Atatürk devrim ve kazanımlarının genelde ülke, özelde kendi camiamızda yaygınlaştırılması için çaba sarf etmek; bu amaçla diğer kuruluş ve dernekler ile işbirliği geliştirmek; meslek odaları ile işbirliği yapıp, mezunların birikimlerini ülkenin ve okulun sosyal, teknik ve kültürel gelişimine katkıda bulunacak şekilde yönlendirmek; bu amaçla organizasyonlar yapmak, sahip olduğu maddi olanakların elverdiği ölçüde okulda öğrenim gören öğrencilere burs ve benzeri yönde yardım etmek; kültürel etkinliklere maddi ve manevi destek sağlamak gerekirse sponsor olmak ve diğer sponsorları organize etmektir.

Kuruluşumuzdan bu yana her yıl mayıs ayının son pazar günü okulumuzda ortalama

if necessary and to coordinate other sponsors.

We bring our members together with events that have gradually become a tradition, such as our school's "rice day", that takes place every year, since YAPIMED has been established, on the last Sunday of May and is attended by an average of 1000-1500 people. Other similar events are the alumni dinner the last week of December, the alumni breakfast in the school garden in April, the teacher-graduate meeting on November 24, and various domestic cultural tours. We are proud to have provided, since 2015, free scholarships to a total of 145 students, a model workshop for our school through our sponsors, musical instruments, mechanical devices and equipment, as well as many in-kind financial aids.

Within the framework of the Common Cultural Heritage: Conservation and Dialogue Between Turkey and the EU-II (CCH-II) Grant Program, for which we applied in 2019, we received grant support through the YOUNG MASTERS-Traditional Touch to the Protection of Wooden Heritage: Master Hands-Young Brains Cooperation Project. The successful conclusion of a European Union IPA project under the leadership of YAPIMED added a new perspective in our field of action and became a source of prestige and pride. While our association rapidly progressed towards its goals in line with its founding principles and aims, this project, gave the opportunity to contact our school students one by one and mingle with them; it also fueled the young graduates' sense of acceptance and belonging to our association. The young people in this program are now more self-confident when they participate in promotions and workshops related to their profession during fairs and events they attend when traveling in the country and abroad; they seem to own their profession and receive job offers during such events: this is yet another indication of the extent they have benefited from this program.

1000-1500 kişinin katıldığı pırlav günü, her aralık ayının son haftası mezunlar gecesi yemeği, Nisan ayında okul bahçesinde mezunlar kahvaltısı, 24 Kasım'da öğretmen mezun buluşması, yurt içi kültür gezileri gibi geleneksel hale getirdiğimiz etkinlikler ile üyelerimizi bir araya getirmekteyiz. 2015 yılından buyana toplam 145 öğrencimize karşılıksız burs, okulumuza sponsorlarımız vasıtası ile bir maket atölyesi, müzik enstrümanları, mekanik cihaz ve ekipmanlar, birçok ayni nakdi yardımlar yapabilmiş olmanın gururu içerisindeyiz.

2019 yılında müracaat ettiğimiz Ortak Kültür Mirası: Türkiye ve AB Arasında Koruma ve Diyalog-II (CCH-II) Hibe Programının kapsamında GENÇ USTALAR-Ahşap Mirasın Korunmasında Geleneksel Dokunuş: Usta Eller-Genç Beyinler İşbirliği Projesi ile hibe desteği almamız; YAPIMED liderliğinde bir Avrupa Birliği IPA projesini başarıyla tamamlamamız derneğimizin ufkunu açmış, bir prestij ve gurur kaynağımız olmuştur. Derneğimiz bu projeye, kuruluş ilke ve amaçları doğrultusunda hedeflerine hızla ilerlerken okulumuz öğrencileri ile bire bir temas etme onlarla kaynaşma imkânı bulmuş; genç mezunların derneğimizi benimseme ve ait olma duygusunu da körüklemiştir. Bu programda yer alan gençlerin yurt içi ve yurt dışı gezilerinde katıldıkları fuar ve organizasyonlarda meslekleri ile ilgili tanıtım ve çalıştaylarda özgüvenlerinin gözle görülür bir şekilde artması, mesleğe sahip çıkmaları ve hatta fuar katılımlarında iş teklifleri almış olmaları bu projenin ne kadar doğru ilerlediğinin de bir göstergesidir.

8.2 Istanbul University, Department of Conservation and Restoration of Cultural Assets

Prof. Ufuk Kocabaş, Head of Department

Anatolia and Thrace, which have been a point of both junction and conflict for various cultures and civilizations for millenniums, have a rich cultural heritage. While this diversity and richness makes Turkey perhaps the only such example in the world, it also requires a strong effort to determine policies and strategies in order to preserve this heritage and pass it on to future generations. The Istanbul University Faculty of Letters, Department of Conservation and Restoration of Cultural Assets, with the support of scientists who are also educators, through scientific research and practice and by raising awareness on the need for conservation and restoration of works of archaeological, ethnographic, cultural, artistic and aesthetic value in Turkey, was founded in 1993 under the chairmanship of Prof. Dr. Sait Başaran. Aiming to preserve the priceless value of our cultural and artistic works, the Department offered undergraduate education for the first time in the 1995-96 academic year for students who took the aptitude test in the 1996-97 academic year; It is known to be the first academic institution in our country to provide education and training at the undergraduate-graduate level for four years.

The Department consists of the Department of General Conservation and Restoration and the Department of Conservation of Underwater Cultural Relics. The training program has been prepared to include conservation and restoration training analysis for a wide variety of artifacts such as wood, bone, textile, leather, inorganic artifacts such as glass, terracotta, stone, wall paintings and mosaics, and a wide variety of artifacts such as paintings and paper-manuscripts recovered from art works and archaeological excavations. The curriculum of the Department of Conservation of Underwater Cultural Relics

8.2 İstanbul Üniversitesi Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Bölümü

Prof. Dr. Ufuk Kocabaş, Bölüm Başkanı

Binyıllardır çok çeşitli kültür ve uygarlıkların birleşme ve çatışma noktasında yer alan Anadolu ve Trakya zengin bir kültür mirasına sahiptir. Bu çeşitlilik ve zenginlik, Türkiye'yi belki de dünyada tek örnek yaparken, bu mirası korumak ve gelecek kuşaklara aktarmak için belirlenecek politika ve stratejiler için çok büyük çabalar harcanmasını da zorunlu kılmaktadır. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Bölümü, Ülkemizde arkeolojik, etnografik, kültürel, sanatsal ve estetik değerler taşıyan eserlere yönelik koruma ve onarım bilincini bilimsel araştırma ve uygulamayla destekleyerek, bu alanda eksikliği duyulan bilim insanlarını yetiştirmek amacıyla 1993 yılında Prof. Dr. Sait Başaran başkanlığında kurulmuştur. Kültür ve sanat eserlerimizin taşıdığı paha biçilmez değerleri korumayı amaç edinen Bölüm, ilk kez 1995-96 öğretim yılında açtığı yüksek lisans programı ve 1996-97 öğretim yılında ise yetenek sınavı ile öğrenci alarak lisans düzeyinde eğitim yapmaya başlamış; Ülkemizde konusunda dört yıllık lisans-lisansüstü düzeyde eğitim-öğretim veren ilk akademik yapılanma olma unvanını almıştır. Bölüm bünyesinde Genel Koruma ve Onarım Anabilim Dalı ile Sualtı Kültür Kalıntılarını Koruma Anabilim Dalı bulunmaktadır. Eğitim programı, sanat eserleri ve arkeoloji kazılarında ele geçen ahşap, kemik, tekstil, deri gibi organik ve metaller, cam, pişmiş toprak, taş, duvar resimleri ve mozaikler gibi inorganik eserler ve tablo, kağıt-el yazması gibi çok geniş bir çeşitliliğe sahip eser grubunun analiz, konservasyon ve restorasyon eğitimini kapsayacak şekilde hazırlanmıştır. Sualtı Kültür Kalıntılarını Koruma Anabilim Dalı müfredatı, bir sualtı arkeoloji kazısından ele geçebilecek tüm organik ve inorganik suya doymuş-ıslak durumdaki eserlerin koruma-onarımı hakkındaki teorik ve uygulamalı derslerden oluşmaktadır.

consists of theoretical and practical courses on the conservation and restoration of all organic and inorganic saturated-wet artifacts that can be recovered from an underwater archaeological excavation.

The “Ship Conservation and Reconstruction Laboratory” and the “Yenikapı Shipwreck Application and Research Center” within the Department of Conservation and Restoration of Cultural Assets has hosted various events: 2013 ICOM-CC WOAM congress, 2014 ISPC, International Preventive Protection Symposium, which was held with the support of the Turkish Republic Presidency, are among them. Yenikapı Shipwreck Project, OLKAS: From the Aegean to the Black Sea-Medieval Ports Maritime Routes (EU IPA Project), LIMEN Cultural Ports from the Aegean to the Black Sea (EU IPA Project), RAMSES MMSH Mediterranean Studies (EU Project), MOTAP Turkish Monuments in Mongolia Project in Çamaltı Cape (Burnu), Shipwreck Anchors Conservation, Restoration and Reconstruction Project, NEWTON-64-Digital Recording and Hull Modeling of Archaeological Ships Project are some of the projects our Department’s academics have been assigned to.

We are proud to have successfully completed, as a co-partner, the Traditional Touch to the Preservation of Wooden Heritage: Master Hands-Young Minds Cooperation Project, which aims to preserve, sustain and enhance recognition of wooden arts. Istanbul University has undertaken the scientific support of the Young Masters Project. Documentation of project trainings and activities, photography and video shootings, brochure texts and designs, the arrangement and coordination of project seminars and the preparation of technical and financial reports were carried out by academics of our university. Again, the “Modular Education Notes” book, which explains the triple education model proposed in the project, has been prepared by scholars of our university.

Our Department is responsible for preserving

Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Bölümü bünyesinde bulunan “Gemi Konservasyon ve Rekonstrüksiyon Laboratuvarı” ile “Yenikapı Batıkları Uygulama ve Araştırma Merkezi” çeşitli organizasyonlara ev sahipliği yapmaktadır. 2013 ICOM-CC WOAM kongresi; T.C. Cumhurbaşkanlığı desteği ile gerçekleştirilen 2014 ISPC, Uluslararası Önleyici Koruma Sempozyumu bunlar arasındadır. Yenikapı Batıkları Projesi, OLKAS: From the Aegean to the Black Sea-Medieval Ports Maritime Routes (AB IPA Projesi), LIMEN Cultural Ports from Aegean to the Black Sea (AB IPA Projesi), RAMSES MMSH Mediterranean Studies (AB Projesi) MOTAP Moğolistan’daki Türk Anıtları Projesi, Çamaltı Burnu I Batığı Çapaları Konservasyon, Restorasyon ve Rekonstrüksiyonu Projesi, NEWTON-64 - Digital Recording and Hull Modelling of Archaeological Ships Projesi bölüm akademisyenlerimizin görev aldığı projelerden birkaçıdır.

Proje eş ortağı olarak katıldığımız, ahşap sanatlarının korunması, tanınırlığının artırılması ve yaşatılmasını hedefleyen Ahşap Mirasın Korunmasında Geleneksel Dokunuş: Usta Eller-Genç Beyinler İşbirliği Projesini tamamlamış olmaktan gurur duyuyoruz. İstanbul Üniversitesi, Genç Ustalar Projesi’nin bilimsel danışmanlığını üstlenmiştir. Proje eğitimleri ve etkinliklerinin belgelenmesi, fotoğraf ve video çekimleri, broşür metinleri ve tasarımları, bunların düzenlenmesi, proje seminerlerin organizasyonu, teknik ve mali raporların hazırlanması Üniversitemiz akademisyenleri tarafından gerçekleştirilmiştir. Yine projede önerilen üçlü eğitim modelinin anlatıldığı, “Modüler Eğitim Notları” kitabı Üniversitemiz akademisyenleri tarafından hazırlanmıştır.

Zengin tarihi kültürümüzden günümüze ulaşan sayısız ahşap eserin korunması, ömürlerinin uzatılarak gelecekte nesilleret taşınması bölümümüzün sorumlulukları içindedir. Ahşap kültür mirasımızın doğru korunması ve onarımı, müdahalelerin yetkin ustalar ve uzman restoratörler tarafından yapılması, çalışmalar sırasında eserlerin yapım teknolojisini bozmadan, sanatkarlarının üzer-

countless wooden artifacts that have survived from our rich historical culture and to extend their lifespan for future generations. The correct preservation and repair of our wooden cultural heritage is possible if the interventions are made by competent craftsmen and expert restorers and the works can be preserved in the future with the craftsmen's traces left on them, without interfering with the manufacturing technology during the process. In this context, in order to support the sustainability of the project and its good results, a Master's course on the subject at the Department of Conservation and Restoration of Cultural Assets in Istanbul University has been added to the curriculum since the beginning of the project.

This project has also been meant to establish a bridge between our University and the Zincirlikuyu ISOV Vocational and Technical Anatolian High School. I hope that this environment of fruitful cooperation, which can only be benefit knowledge and education, will continue even stronger among our institutions. Likewise, under the leadership of Dr Flora Karagianni who represents the Thessaloniki part of the program we are about to complete our third EU project. The project will serve not only to keep the wood arts alive, but also to keep the friendship and neighborliness between our countries alive.

8.3 European Centre for Byzantine and Post- Byzantine Monuments

Dr. Flora Karagianni, Director of EKBMM

The European Centre for Byzantine and Post-Byzantine Monuments was established in 1997 as Legal Entity of Private Law, supervised by the Hellenic Ministry of Culture and Sports. It is active outside Greece, in the Balkans, in Black Sea, Middle East and general in the area of Eastern Mediterranean, where traces of byzantine culture are preserved. According to its purposes recorded in its statute, EKBMM offers know-how and devel-

lerinde bıraktığı izleriyle birlikte geleceğe taşınması ile mümkündür. Bu bağlamda, projenin sürdürülebilirliği ve alınan güzel sonuçların devamını desteklemek adına, İstanbul Üniversitesi Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Bölümü'nde konuya yönelik Yüksek Lisans dersi proje başından itibaren müfredata eklenmiştir.

Bu proje, aynı zamanda Üniversitemiz ile Zincirlikuyu ISOV Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi arasında da bir köprü kurulmasına vesile olmuştur. Bu işbirliği ortamının eğitim alanında hizmet veren kurumlarımız arasında artarak devam etmesini temenni ederim. Keza Projenin Selanik ayağını temsil eden Dr. Flora Karagianni'nin liderliğinde üçüncü AB projemizi tamamlamak üzereyiz. Proje sadece ahşap sanatlarını yaşatılması değil, Ülkelerimiz arasındaki dostluk ve komşuluğun yaşatılmasına da hizmet edecektir.

8.3 Avrupa Bizans ve Bizans Sonrası Anıtlar Merkezi

Dr. Flora Karagianni, EKBMM Direktörü

Avrupa Bizans ve Bizans Sonrası Anıtlar Merkezi 1997 yılında Özel Hukuka Tabi Tüzel Kişilik olarak, Yunan Kültür ve Spor Bakanlığı'nın denetiminde kurulmuştur. Merkez, Yunanistan dışında, Bizans kültürünün korunduğu Balkanlar, Karadeniz, Orta Doğu ve genel olarak Doğu Akdeniz'de etkinleştirilmiştir. Kuruluş belgesinde kaydedilen amaçlara göre, EKBMM Yunanistan dışında Bizans ve Bizans sonrası anıtların ve taşınabilir

ops international co-operations in the field of restoration, conservation, enhancement and promotion of byzantine and postbyzantine monuments and movable works outside Greece.

In the framework of its purposes, EKBMM collaborates with international and European organizations, such as U.N.E.S.C.O. and the Council of Europe and implements projects funded by European Programmes. In its 25 years of activity it has developed remarkable projects based on the mutual understanding and respect of its partners, as well as on a spirit of trust. As a result, a variety of actions have been organized either by EKBMM or in collaboration with its partners, in many countries, addressed to the general public, such as exhibitions or documentary films, or to the scientific community, such as conferences, symposia, lectures, publications, or to the youth, such as educational programmes. The “Traditional Touch to the Preservation of Wooden Heritage: Master Hands-Young Minds Cooperation Project” is one of the most interesting and successful projects, in which EKBMM participates as partner. The collaboration of our Centre with the Istanbul University in the past, within the framework of other European projects, acted as a guarantee for the productive cooperation in this project as well. Within an atmosphere of friendship and effective collaboration, we managed to meet and exchange knowledges and information about the woodcarving art and its development in the history of our countries, Greece and Turkey, during the centuries. Inspired by this magnificent art we organized several activities and we engaged in this dialogue young students from the Zincirlikuyu ISOV Vocational and Technical Anatolian High School in Istanbul and Kalambaka Woodcarving and Decorative Furniture Vocational School.

When a project reaches its end, the beginning of a new one rises. Throughout these 25 years of activity, EKBMM, faithful to its principles and purposes, extends its networks of collaboration and works with a high sense of responsibility in the cultural field developing international synergies and collaborations.

eserlerin restorasyonu, korunması, geliştirilmesi ve tanıtımıyla ilgili bilgi birikimi sunmakta ve uluslararası işbirliğini geliştirmektedir.

EKBMM, amaçları çerçevesinde UNESCO ve Avrupa Konseyi gibi uluslararası ve Avrupa örgütleriyle işbirliği yapmakta ve Avrupa Programları tarafından finanse edilen projeleri hayata geçirmektedir. 25 yıllık faaliyet süresi içinde ortaklarıyla karşılıklı anlayış ve saygı çerçevesinde ve aynı zamanda karşılıklı güvene dayalı şekilde dikkat çekici faaliyetler gerçekleştirmiştir. Sonuç olarak, EKBMM pek çok ülkede tek başına veya ortaklarıyla işbirliği içinde sergiler ve belgesel filmler gibi toplumun geneline veya konferanslar, sempozyumlar, konuşmalar ve yayınlar gibi akademik çevrelere ya da eğitim programları gibi gençlere hitap eden çok çeşitli faaliyetler organize etmiştir. “Ahşap Mirasının Korunmasında Geleneksel Dokunuş: Usta Eller-Genç Beyinler İşbirliği Projesi” EKBMM’ in ortak olarak katkıda bulunduğu en ilginç ve başarılı projelerden biridir. Merkezimizin geçmişte başka Avrupa projeleri çerçevesinde İstanbul Üniversitesi ile kurmuş olduğu işbirliği bu projede de verimli bir ortak çalışma gerçekleştireceğimizin garantisi olmaktadır. Dostluk ve verimli işbirliği atmosferinde bir araya gelmeyi ve ahşap oyma sanatı ile ilgili ve ülkelerimiz Yunanistan ve Türkiye’de yüzyıllar içinde gelişimi hakkında bilgi alışverişinde bulunmayı başardık. Bu muazzam sanattan ilham alarak pek çok faaliyet organize ettik ve İstanbul’daki Zincirlikuyu ISOV Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ile Yunanistan’daki Kalambaka Ahşap Oyma ve Dekoratif Mobilya Meslek Yüksek Okulu’na devam eden genç öğrenciler arasında diyalog kurmayı başardık.

Bir proje sona erdiği zaman, yeni bir projenin başlangıcı ortaya çıkar. 25 yıllık faaliyetleri içinde EKBMM ilkelerine ve amaçlarına sadık kalarak işbirliği ağını geliştirmiş ve uluslararası sinerji ve işbirliği kurarak kültür alanında yüksek sorumluluk bilinciyle hareket etmiştir.

8.4 Zincirlikuyu İSOV Vocational and Technical Anatolian High School

Arkin Polat, School Principal

Our historical school was built between 1876-1880 by Sarkis Balyan, a famous architect of that period, as the summer hunting lodge of Crown Prince Yusuf İzzeddin Efendi, son and apparent heir of Ottoman Sultan Abdulaziz. The Zincirlikuyu pavilion consists of school buildings, the Mabeyin Mansion, the Harem Mansion and the Bendegan Mansion. The school's property accommodates several pools, greenhouses, former barn annexes, hammam baths, kushanes and buildings that were used as outbuildings. Its garden is decorated with carefully selected trees appropriate for the Mediterranean climate.

The mansions where Yusuf İzzeddin Efendi spent most of his life were left empty for a while as a result to his family's deportation due to the proclamation of the Republic in 1923. Later, they were used as kindergarten schools under the name of "Dar'ül-eytam", which offered primary school education to the children of martyrs of the Balkan Wars, Çanakkale Battle and World War I. Our school, which served as Hürriyet-i Ebediye Primary School at the time, started providing vocational education under the name of Yapı Usta School in 1939-1940. It was named Institute Of Art Construction in 1960 and Constitution of Vocational High School in 1975. Technical High School in 1970 and Anatolian Technical High School in 1989 were integrated to the school. The first high school level restoration department in Turkey was established in this school in 1983. Over the years, many buildings have been added to the school, which spreads over forty acres of land. During this period, the Harem Mansion became a dormitory in 1975; it was used as a Restoration Department after 1982. Mabeyin Mansion was chosen to host the administration offices and Bendegan Mansion was used for the accommodation of the students. Since 2014, it provides education under the name of Zincirli-

8.4 İSOV Zincirlikuyu Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

Arkin Polat, Okul Müdürü

Tarihi okulumuz 1876-1880 yıllarında Osmanlı padişahı Sultan Abdülaziz'in oğlu ve liaht Prens Yusuf İzzettin Efendi'nin yazlık av köşkü olarak, dönemin ünlü mimarı Sarkis Balyan tarafından inşa edilmiştir. Okul binaları, Mabeyin Köşkü, Harem Köşkü ve Bendegan Köşkü'nden oluşan Zincirlikuyu kasırlarıdır. Okul arazisinde birçok havuz, sera ve eskiden ahır, hamam kushane ve müstemilat olarak kullanılan yapılar bulunmaktadır. Bahçesi özenle seçilmiş Akdeniz iklimine mahsus ağaçlarla bezenmiştir.

Yusuf İzzeddin Efendi yaşamının çoğunu geçirdiği köşkler 1923'de Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte aile bireylerinin sınır dışı edilmesi sonucu bir süre boş kalmıştır. Daha sonra Balkan, Çanakkale ve I. Dünya Savaşlarındaki şehit çocuklarına ilkökul seviyesinde tahsil veren "Dar'ül-eytam" adı altında yuva-okul için kullanılmışlardır. Zaman içinde Hürriyet-i Ebediye İlkokulu olarak kullanılmış olan okulumuz 1939-1940 yıllarında Yapı Usta Okulu adı altında öğretime başlayarak mesleki eğitime geçmiştir. 1960 yılında Yapı Sanat Enstitüsü, 1975'te Yapı Meslek Lisesi olarak isimlendirilmiştir. 1970'de Teknik Lise, 1989'da da Anadolu Teknik Lisesi okulun bünyesine katılmıştır. Türkiye'de lise seviyesinde ilk restorasyon bölümü bu okulda 1983 yılında açılmıştır. Yıllar geçtikçe 40 dönüm arazi içindeki okula pek çok binalar eklenmiştir. Bu süreçte Harem Köşkü 1975'de yatakhane; 1982'den sonra Restorasyon Bölümü olarak kullanılmıştır. Mabeyin Köşkü idare, Bendegân Köşkü lojman olarak tercih edilmiştir. 2014 yılından beri Zincirlikuyu İSOV Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi adıyla eğitim öğretime devam edilmektedir.

Okulumuz, öğrencileri yapı sektöründe faaliyet gösteren işletmelere teknik eleman olarak yetiştiren bir eğitim kurumudur. İnşaat Teknolojisi alanında: İnşaat Altyapı, İnşaat Üstyapı, Mimari Restorasyon, Mimari Yapı Teknik Ressamlığı,

kuyu ISOV Vocational and Technical Anatolian High School.

Our school is an educational institution that trains students as technical staff for businesses related to construction: Infrastructure Construction, Superstructure Construction, Architectural Restoration, Architectural Drawing, Static Drawing, Building Surface Coating and Insulation; Cartography, Land Registry, Cadastre and Map Land Registry, Building Installation Systems, Cooling Systems and Air Conditioning Systems.

In order to support the professional progress of our students, the school participated in several national and international projects, such as Leonardo da Vinci Program, Youth Vocational Guidance Project (2005), EU-Lifelong Learning Program Ldv Mobility Projects, Construction Technology in Europe and Restoration Techniques in the Restoration of Traditional Buildings, Materials and Technologies, Application and Analysis of Restoration Techniques Project (2012) and Erasmus Projects. The Young Masters Project, brought to our school by the alumni association YAPIMED, has been an initiative that made a significant contribution to the training and employment of qualified intermediate staff and provided great support to the professional development of our students. The professional and cultural cooperation between our project partner, Istanbul University, and our High School offered new perspectives to our students and laid the groundwork for the beginning of new projects. The events hosted by the European Centre for Byzantine and Post-Byzantine Monuments in Greece, another partner of the project, and the communication we had with the students of Kalambaka Wood Carving and Decorative Furniture Vocational School, provided unique opportunities for our students to expand and pursue their professional goals in the country and abroad.

Statik Yapı Teknik Ressamlığı, Yapı Yüzey Kaplama ve Yalıtım; Harita Tapu Kadastro alanında Haritacılık, Tapuculuk, Kadastroculuk; Tesisat Teknolojisi ve İklimlendirme Alanında Yapı Tesisat Sistemleri, Soğutma Sistemleri, İklimlendirme Sistemleri dallarında eğitim verilmektedir.

Öğrencilerimizin mesleki gelişimlerini desteklemek amacıyla, Leonardo da Vinci Programı, Gençlik Mesleki Rehber Projesi (2005), AB-Yaşam Boyu Öğrenme Programı Ldv Hareketlilik Projeleri, Avrupa'da İnşaat Teknolojisi ve Geleneksel Yapıların Restorasyonunda Restorasyon Teknikleri, Malzeme ve Teknolojileri, Restorasyon Tekniklerinin Uygulanması ve İncelenmesi Projesi (2012) ve Erasmus Projelerine katılım sağlanmaktadır. Mezunlar derneği YAPIMED'in okulumuza kazandırdığı Genç Ustalar Projesi, nitelikli ara eleman yetiştirme ve istihdam etme konularına önemli katkılar sunan, okulumuz öğrencilerinin mesleki gelişimlerine büyük destek sağlayan bir girişim olmuştur. Proje ortağı İstanbul Üniversitesi ve Lisemizin mesleki ve kültürel işbirliği öğrencilerimizin ufku genişletmiş ve yeni projelerin başlangıcına zemin hazırlamıştır. Projenin diğer ortağı Yunanistan'daki Avrupa Bizans ve Bizans Sonrası Anıtlar Merkezi'nin ev sahipliğinde gerçekleştirilen etkinlikler ve Kalambaka Ahşap Oyma ve Dekoratif Mobilya Meslek Yüksek Okulu öğrencileri ile olan iletişimler öğrencilerimizin ulusal ve uluslararası mesleki hedeflerini genişletmesi ve teşvik etmesi açısından bulunmaz fırsatlar sunmuştur.

8.5 Kalambaka Woodcarving and Decorative Furniture Vocational School

Sotiris Zampouras, Director

The Kalambaka Woodcarving and Decorative Furniture Vocational School is located just outside the city of Kalambaka, at the foot of Profitis Ilias hill, where the two main styles of Metsovo and Pelion folk carving art meet. The School was founded to meet the needs of the labor market for skilled technical personnel in the vital field of wood-carved objects and to contribute to the preservation and development of Greek Folk Art. It trains students from all over the country through theory courses and workshops in woodcarving and furniture decoration offering also design courses.

The School first operated in 1949 as a Royal Welfare School and trained students to become builders, carpenters and iron processors. In 1964, the School was integrated into the Ministry of Agriculture and new departments of crafts-industry departments of wood, foresters, carpenters and builders were established. From 1967 onwards, only the Wood Handicrafts Department remained operational at the School. In 1991, it was transformed into a Technical Vocational Training School (TES) of Secondary Education offering woodcarving - furniture decoration courses, while in 2008 it was transformed into an EPAS (Vocational School) and became part of ELGO – DIMITRA which operates under the supervision of the Ministry of Rural Development and Food. During the school year 2021-2022, it became a DIEK (Public Institute of Vocational Training) and welcomed the first students who would receive training to become Technicians of Wood Carving and Application on Wooden Constructions. Following this change, its curriculum was enriched and further specialized in the needs of the modern era increasing the workshop hours and introducing the use of technology into the courses, such as computer design, CNC machining and wood turning.

8.5 Kalambaka Ahşap Oyma ve Dekoratif Mobilya Meslek Yüksek Okulu

Sotiris Zampouras, Direktör

“Ahşap Oyma ve Dekoratif Mobilya” Meslek Yüksek Okulu, Kalambaka şehrinin hemen dışında, Profiti İlia tepesinin eteklerinde, Metsovo’lu ve Pelion Dağı’lı halk ahşap oyma sanatının iki ana akımının buluştuğu yerde bulunmaktadır. Okulun kuruluş amacı, ahşap oyma eserlerin esaslı alanında kalifiye teknik personel ile işgücü piyasasının ihtiyaçlarını kapsamasına ve öte yandan Yunan halk sanatının korunmasına ve gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Okulda, ülkenin her yerinden gelen öğrenciler tasarım kursları ile aynı zamanda ahşap oymacılık - dekoratif mobilya nadir göstermiş teorik ve laboratuvar düzeyinde eğitim alırlar.

Okul ilk olarak 1949’da Kraliyet İhtiyatlı Okul olarak faaliyet göstermiş ve öğrencilere inşaatçı, marangoz ve demir işçisi olmak için eğitim verilmiştir. 1964 yılında Okul Tarım Bakanlığı’na bağlanmış ve bu sırada el sanatları, ahşap el sanatı, orman işçileri, marangozlar, ve inşaatçılar bölümleri açılmıştır. 1967 yılından itibaren okulun sadece Ahşap El Sanatları bölümü eğitim hizmetindeydi. 1991 yılında ahşap oyma-dekoratif mobilya branş dalı ile Ortaöğretim Eğitimi düzeyine dahil olan Teknik Meslek Okulu’na; 2008 yılında ise, Meslek Yüksek Okulu’na dönüştürülmüştür ve Tarım Kalkınma ve Gıda Bakanlığı denetiminde işleyen ELGO – DIMITRA’a aittir. 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Devlet Mesleki Eğitim Enstitüsü olarak (D.İ.E.K.) geliştirilmiş, Ahşap Oyma Tekniker ve ahşap yapımlar uygulaması branş dalına ilk öğrencilerini kabul etmiştir. Müfredat, bu değişiklik vesilesiyle, laboratuvar saatlerini artırılarak, derslere bilgisayarda tasarlama, CNC makine çalıştırma ve ahşap tormalama gibi, teknoloji getirilerek çağdaş ihtiyaçlara göre zenginleştirilmiş ve uzmanlaştırılmıştır.

Okul tam bir materyal-teknik altyapısına ve ahşap işleme çağdaş makine tesislerine sahiptir

The School owns complete logistics and modern woodworking machine facilities and its students take mainly woodcarving but also drawing courses. The art taught includes ecclesiastical, urban, pastoral and nautical woodcarving. This art contributes decisively to the continuation of the long tradition of wood carving and is highly associated with the provision of services in the field of agritourism, the development of local culture, but also the promotion of folk tradition and heritage.

The duration of the studies is two years, and the school offers a specialized program of excellent theoretical and workshop training using modern techniques and equipment thus giving the possibility to its students to learn to conceive, design, cost and create self-standing wood-carved works or pieces decorated with carvings to be attached to various furniture. In addition, students are required to have a six-month internship which is the key requirement in the art of woodcarving. Apart from theoretical and practical training, students from outside the Trikala Regional Unit are provided with free food and accommodation, while all students are provided with the materials and tools necessary for their education and participation in educational and recreational activities.

ve programda tasarım dersleri de eksik olmayarak, öğrencilerine özellikle ahşap oymacılığı öğretilmektedir. Okulda öğretilen sanat, dini, kentsel, pastoral ve denizcilik ahşap oymacılığının alanlarını içerir. Uzmanlık, uzun ahşap oyma geleneğinin devamına kararlı bir şekilde katkıda bulunur ve agroturizm alanında hizmet sunumu, yerel kültürün gelişimi, aynı zamanda halk geleneğinin ve mirasının tanıtımı ile son derece bağlantılıdır.

Eğitimin süresi iki yıldır ve okul, modern teknikler ve makineler ile tam bir teorik ve laboratuvar eğitiminden oluşturulan uzmanlaşmış bir program uygular. Böylece öğrenciler öğrenimlerinin bitirmesinden sonra, özerk ahşap oyma eserleri veya çeşitli mobilyalara eklenmesi için oymalı süslenmiş parçaları kavrayabilmekte, tasarlayabilmekte, maliyetlendirebilmekte ve yaratabilmektedir. Ayrıca ahşap oyma sanatında da gerekli olan altı aylık mecburi staj, eğitimlerini tamamlanması için zaruri bir koşuldur. Teorik ve pratik eğitimin yanı sıra, Trikala Bölgesi dışından gelen öğrencilere ücretsiz besleme ve konaklama imkanı, tüm öğrencilere eğitimleri için hem gerekli malzeme ve araçları hem de eğitim ve eğlence faaliyetlerine katılımları sağlanmaktadır.

ACKNOWLEDGMENTS / KATKI BELİRTME

We owe thanks to: the Ministry of Culture and Tourism, the Ministry of Treasury and Finance Central Finance and Contracts Unit, the Ministry of Foreign Affairs and European Union Presidency, the European Union Delegation to Turkey, Istanbul University Rectorate, Istanbul University International Projects Office, Istanbul University Cultural Heritage Protection and Restoration Department, European Centre for Byzantine and Post- Byzantine Monuments, Kalambaka Wood Carving and Decorative Furniture Vocational School, YAPIMED, Zincirlikuyu ISOV Vocational and Technical Anatolian High School, who contributed to the realization of the project and supported us in this process. We would also like to thank: the Ministry of Culture experts, Mr. Ilkay Ivgin, Mr. Ahmet Yakup Erkılıç and Mr. Uygur Güler; From the Finance and Contracts Unit of the Ministry of Treasury and Finance, Mrs. Ayşenur Başay and Mrs. Ayşegül Çandarlı Solak, IU Cerrahpaşa lecturer Prof. Ünal Akkemik, IU Faculty of Letters Professor. Ufuk Kocabaş; our project volunteers, project masters, project students and their families.

We also thank the Hellenic Ministry of Culture and Sports, Directorate of Byzantine and Post-Byzantine Antiquities, Service of Modern Monuments and Technical Works of Central Macedonia, Museum of Byzantine Culture, Ephorate of Antiquities of Chalcidice and Mount Athos, Ephorate of Antiquities of Cephalonia, Ephorate of Antiquities of Chania, Ephorate of Antiquities of Cilikis, Ephorate of Antiquities of Corinth, Ephorate of Antiquities of Drama,

Projeyi gerçekleştirmede emeği geçen, bu süreçte bize destek ve katkılarıyla yanımızda olan, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı Merkezi Finans ve İhale Birimi, Dış İşleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü, İstanbul Üniversitesi Uluslararası Projeler Ofisi, İstanbul Üniversitesi Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Bölümü, Avrupa Bizans ve Bizans sonrası Anıtlar Merkezi, Kalambaka Ahşap Oyma ve Dekoratif Mobilya Meslek Yüksek Okulu, YAPIMED, Zincirlikuyu İSOV Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'ne teşekkürü borç biliriz. Kültür bakanlığı uzmanları Sn. İlkey İvgin, Sn. Ahmet Yakup Erkılıç ve Sn. Uygur Güler'e; Hazine ve Maliye Bakanlığı Finans ve İhale Birimi'nden Sn. Ayşenur Başay ve Sn. Ayşegül Çandarlı Solak'a, İÜ Cerrahpaşa öğretim üyesi Prof. Dr. Ünal Akkemik'e, İÜ Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ufuk Kocabaş'a; proje gönüllülerimize, proje ustalarımıza, proje öğrencilerimiz ve ailelerine binlerce teşekkürlerimizi sunarız.

Yunanistan Kültür ve Spor Bakanlığı, Bizans ve Bizans Sonrası Anıtlar Müdürlüğü, Orta Makedonya Yeni Anıtlar ve Teknik İşler Servisi'nin, Bizans Kültürü Müzesi, Khalkidhiki ve Aynoroz Antik Eserleri Ephorate, Cephalonia Antik Eserleri Ephorate, Chania Antik Eserleri Ephorate, Cilikis Antik Eserleri Ephorate, Corinth Antik Eserleri Ephorate, Drama Antik Eserleri Ephorate, Euboea Antik Eserleri Ephorate, Grevena Antik Eserleri Ephorate, Hemathia Antik Eserleri Ephorate, İoannina Antik Eser-

Ephorate of Antiquities of Euboea, Ephorate of Antiquities of Grevena, Ephorate of Antiquities of Hemathia, Ephorate of Antiquities of Ioannina, Ephorate of Antiquities of Kastoria, Ephorate of Antiquities of Kozani, Ephorate of Antiquities of Lakonia, Ephorate of Antiquities of Lesbos, Ephorate of Antiquities of Magnesia, Ephorate of Antiquities of Messenia, Ephorate of Antiquities of Pella, Ephorate of Antiquities of Phthiotida & Evrytania, Ephorate of Antiquities of Pieria, Ephorate of Antiquities of Preveza, Ephorate of Antiquities of Thessaloniki City, Ephorate of Antiquities of Trikala, Ephorate of Antiquities of Zakynthos, The Holy and Great Vatopedi Monastery, Faltaitis Museum, Skyros.

leri Ephorate, Kastoria Antik Eserleri Ephorate, Kozani Antik Eserleri Ephorate, Lakonia Antik Eserleri Ephorate, Lesbos Antik Eserleri Ephorate, Magnesia Antik Eserleri Ephorate, Messenia Antik Eserleri Ephorate, Pella Antik Eserleri Ephorate, Phthiotida & Evrytania Antik Eserleri Ephorate, Pieria Antik Eserleri Ephorate, Preveza Antik Eserleri Ephorate, Thessaloniki Kent Antik Eserleri Ephorate, Trikala Antik Eserleri Ephorate, Zakynthos Antik Eserleri Ephorate, Kutsal ve Büyük Vatopedi Manastırı, Skyros Faltaitis Müzesi'ne teşekkür ederiz.

PHOTO CREDITS / FOTOĞRAFLAR

Işıl Özsaıt Kocabaş, Ada Kocabaş, Hilal Güler, Konstantinos Gkanatsas, Anthi Vasiliadi, EKBMM archive/ EKBMM arşivi

Hellenic Ministry of Culture and Sports/ Yunanistan Kültür ve Spor Bakanlığı,

© Ephorate of Antiquities of Euboea/ Evia Antik Eserleri Ephorate,

© Ephorate of Antiquities of Ioannina/ İoannina Antik Eserleri Ephorate,

© Ephorate of Antiquities of Kastoria/ Kastoria Antik Eserleri Ephorate,

© Ephorate of Antiquities of Kozani/ Kozani Antik Eserleri Ephorate,

© Ephorate of Antiquities of Laconia/, Lakonia Antik Eserleri Ephorate,

© Ephorate of Antiquities of Pieria/ Pieria Antik Eserleri Ephorate,

© Ephorate of Antiquities of Thessaloniki City/ Thessaloniki Kent Antik Eserleri Ephorate,

© Ephorate of Antiquities of Trikala/ Trikala Antik Eserleri Ephorate

© Vatopedi Monastery/Vatopedi Manastırı,

© Faltaitis Museum, Skyros/ Faltaitis Müzesi, Skyros

BIBLIOGRAPHY / ΚΑΥΝΑΚΧΑ

- Ανδρούδης, Π., 2006, Ο ναός του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου στον Άη-Γιάννη του Πηλίου. In *Δώρον. Τιμητικός Τόμος στον Καθηγητή Νίκο Νικονάνο*, edited by Γ. Καραδέδος, 249-257, Θεσσαλονίκη.
- Ανδρούδης, Π., 2021, Ζεύγος Υστεροβυζαντινών Ξυλόγλυπτων Αναλόγιων στη Μονή Βατοπεδίου Αγίου Όρους. In *Άρχονταρίκι. Αφιέρωμα στον Ευθύμιο Ν. Τσιγαρίδα*, edited by Ε. Κώτσου, 75-86, Αθήνα.
- Antonaras, A., 2016, *Arts, Crafts and Trades in Ancient and Byzantine Thessaloniki: Archaeological, Literary and Epigraphic Evidence*, Mainz.
- Ayyıldız, E., 2016, *Dünya Mirası İstanbul / Istanbul A World Heritage*, İstanbul
- Βαρβούνης, Γ.Μ., 1996, Τα ξυλόγλυπτα τέμπλα της Σάμου, *Σαμιακές Μελέτες* 2: 117-247.
- Barboutis, I. – Vasileiou, V., 2012, Risks of Cultural Wooden Interior Elements In Old Buildings And Churches In Macedonia, Greece. In *Cultural Heritage Protection in Times of Risk: Challenges and Opportunities Istanbul, Turkey, 15 - 17 November, 2012*, edited by B. Celebioğlu, B.C. Çetin, E.H. Aslan, E.O. Polat, N. Erkan, N. Umar, İ. Gençer, Z.G. Ünal, U. Yergün, 31-37.
- Barişta, H. Ö., 2009, *Osmanlı İmparatorluğu Dönemi İstanbul Cami ve Türbelerinden Ağaç İşleri*, Ankara.
- Bozer, R., 1992, 15. Yüzyılın Ortasına Kadar Anadolu Türk Sanatında Ahşap Kapılar, unpublished PhD thesis / basılmamış Doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bozer, R., 2007, Süleymaniye'nin Ahşapları, *Bir Şaheser Süleymaniye Külliyesi*, Ankara.
- Broda, M., Mazela B., 2016, Cultural Heritage-Research into Innovative Solutions and Methods for Historic Wood Conservation. In *The International Research Group on Wood Protection Proceedings IRG Annual Meeting*, 15-19 May 2016, 2-14, Stockholm.
- Γαρίδης, Μ., 1996, *Διακοσμητική Ζωγραφική. Βαλκάνια-Μικρά Ασία 18ος – 19ος αιώνας*, Αθήνα.
- Çetinaslan, M., 2013, Bursa Ulu Mosque's Hünkâr Mahfil, *The Journal of International Social Research* 6.25, 189-200.
- Dursun, M.T., Karahan, S., 2019, Proposal to the UNESCO Living Human Treasure: an Evaluation on Knitter and Wood Carver”, *Journal of Travel and Tourism Research* 14: 56-71.
- Ersoy, A., 1993, *XV. Yüzyıl Osmanlı Ağaç İşçiliği*, İstanbul.
- Hunt, D., 2012, Properties of Wood in the Conservation of Historical Wooden Artifacts”, *Journal of Cultural Heritage* 135, S10-S15.

- Καλοκύρης, Κ., 1963, Εξέχοντα βυζαντινά τέμπλα του Αγίου Όρους. In *Μελετήματα Χριστιανικής Ορθοδόξου αρχαιολογίας και τέχνης*, edited by Κ. Καλοκύρης, 173-212, Αθήνα.
- Κούσουλα, Α.Δ., 2015, *Τα τέμπλα των εκκλησιών της Θεσσαλονίκης και της περιφέρειάς της από τον 18ο έως τις αρχές του 20ου αιώνα: συμβολή στη μελέτη της καλλιτεχνικής έκφρασης και της εξέλιξής της στα νεότερα τέμπλα*, unpublished Ph.D., Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη.
- Κουτελάκης Χ., 1986, *Ξυλόγλυπτα τέμπλα της Δωδεκανήσου μέχρι το 1700*, Αθήνα-Ιωάννινα.
- Κουτελάκης, Χ., 1996, *Έλληνες αργυροχρυσόχοι και ξυλογλύπτες*, Αθήνα.
- Kuban, D., 2004, *İstanbul Bir Kent Tarihi, Bizantion, Konstantinopolis, İstanbul*, İstanbul.
- Kuban, D., 1994, Şehzade Külliyesi, *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, C.7, 152-155, İstanbul.
- Kurt, C., 2020, The Last Wood-Turning Master Living in Amasra: Ali Rıza Vatandaşlar, *The Journal of International Social Research* 13.70, 96-105.
- Λιάκος, Δ. – Μερτζιμέκης, Ν., 2006, Έργα ξυλογλυπτικής του 18ου και 19ου αι. από τον ενοριακό ναό του Αγίου Αθανασίου στη Συκιά Χαλκιδικής. In *Δώρον. Τιμητικός τόμος στον καθηγητή Νίκο Νικονάνο*, edited by Γ. Καραδέδος, 311-322, Θεσσαλονίκη.
- Λιάκος, Δ., 2008, Μεταβυζαντινά ξυλόγλυπτα στο Άγιον Όρος (1600-1760), *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας* 28: 283-292.
- Λιάκος, Δ., 2009, Έργα ξυλογλυπτικής στη μονή Ιβήρων Αγίου Όρους (17ος και 18ος αι.), *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας* 30: 301-312.
- Λιάκος, Δ., 2012, Η τέχνη στόν Άθω: μαρμαρογλυπτική, ξυλογλυπτική, μεταλλοτεχνία, κεντητική. In *Το Άγιον Όρος στα Χρόνια της Απελευθέρωσης, Αφιέρωμα στην Εκατονταετηρίδα της Απελευθέρωσης (2/15 Νοεμβρίου 1912)*, edited by Ν. Τουτός, 313-351, Θεσσαλονίκη.
- Liakos, D., 2018, A Unique 15th Century Donation to Vatopedi: A Pair of Wood-Carved Lecterns. In *Byzantine and Post-Byzantine Art: Crossing Borders, Art Readings, 2017, Thematic Peer-reviewed Annual in Art Studies, Vol. I-II*, edited by E. Mutafov - I. Toth, Vol. I, 265-302, София.
- Λιάκος, Δ., 2021, Νέες παρατηρήσεις στη διαμόρφωση και εξέλιξη της ξυλογλυπτικής στα Δωδεκάνησα (14ος - 17ος αι.), *Δωδεκανησιακά Χρονικά* 29: 360-376.
- Loverdou-Tsigarida, K., 2003, Thessalonique, centre de production d'objets d'arts au XVe siècle, *Dumbarton Oaks Papers*, 57: 241-254.
- Loverdou-Tsigarida, K., 2007, Les oeuvres d'arts mineurs comme expression des relations du Mont Athos avec l'aristocratie ecclésiastique et politique de Byzance. In *Athos, La Sainte Montagne. Tradition et renouveau dans l'art*, edited by G. Galavaris, 63-96, Αθήνα.
- Λοβέρδου-Τσιγαρίδα, Κ., 2016, Ξυλόγλυπτα της ύστερης περιόδου των Παλαιολόγων από ναούς της δυτικής Μακεδονίας, *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 35: 375-402.
- Μακρής, Α.Κ., 1962, *Ελληνικά λαϊκά και μεταβυζαντινά ξυλόγλυπτα*, Αθήνα.
- Μακρής, Α.Κ., 1982, *Εκκλησιαστικά ξυλόγλυπτα*, Αθήναι.
- Μαργαρίτης, Χ.Φ., 2017, *ΤΕΜΠΛΟΝ. Άγιες μορφές, αόρατες πύλες πίστης. 20ός και 21ος αιώνας*, Αθήνα.
- Mayer, L.A., 1958, *Islamic Woodcarvers and Their Works*, Geneva.

- Μουτσόπουλος, Κ.Ν., 1962, *Καστοριά, Τα Αρχοντικά*, Αθήναι.
- Nikonanos, N., 2009, *Paire de lutrins, Le Mont Athos et l'Empire byzantin. Trésors de la Sainte Montagne, Catalogue d'exposition, Petit Palais*. 230, Paris.
- Νικονάνος, Ν., 1997, Τα ξυλόγλυπτα του Αγίου Όρους. In *Θησαυροί του Αγίου Όρους. Κατάλογος Έκθεσης*, edited by Α.Α. Καρακατσάνης, Θεσσαλονίκη, 259-275.
- Ögel, B., 1956, Selçuklu Devri Anadolu Ağaç İşçiliği Hakkında Notlar, *Yıllık Araştırmalar Dergisi* 1.
- Öney, G., 1992, *Architctural Decoration and Minor Arts in Seljuk Anatolia*, Ankara.
- Öz, T., 1987, *İstanbul Camileri*, Ankara 1987.
- Özer, M., 2018, The 2023 Education Vision and New Goals in Vocational and Technical Education, *Journal of Higher Education and Science* 8.3, 425-435.
- Özsait, I., 1998, Conservation of Wooden Artefacts in Civil Architecture, unpublished MA thesis / basılmamış Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Παπαδημητρίου Π.Χ., 2008, *Η εξέλιξη του τύπου και της εικονογραφίας του βημόθυρου από τον 10ο έως και τον 18ο αιώνα*, Βυζαντινά κείμενα και μελέται, αρ. 49. Θεσσαλονίκη.
- Παπαδημητρίου, Π.Χ., 2021, Το Γραπτό Τέμπλο του Ναού του Αγίου Γεωργίου του Βουνού στην Καστοριά (μέσα 16ου αι.). In *Άρχονταρίκι. Αφιέρωμα στον Ευθύμιο Ν. Τσιγαρίδα*, edited by Ε. Κώτσου, 415-428, Αθήνα.
- Παπαδοπούλου, Β.Ν., 2018, Ανάγλυφες Εικόνες από το Δεσποτάτο της Ηπείρου. In *LEPETYMNOS. Studies in Archaeology and Art in memory of Georgios Gounaris*, edited by Α. Semoglou, I.P. Arvanitidou, E.G. Gounari, Θεσσαλονίκη, 435-452.
- Πέτκος, Α. – Παρχαρίδου, Μ., 2000, Ανάγλυφη εικόνα του Αγίου Δημητρίου από την Ομορφοκκλησιά Καστοριάς, *Μακεδονικά* 32: 339-354.
- Σδρόλια, Σ., 2013, Το Τέμπλο του Καθολικού της Μονής Αγίου Παντελεήμονος Αγίας. Στοιχεία για ένα άγνωστο Εργαστήριο τέμπλων του 16ου αι., *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας* 34: 337-348.
- Σιούλης, Α.Τ., 2001, Ηπειρώτες ξυλογλύπτες και Μακεδονική ξυλογλυπτική, *Ηπειρωτικά Χρονικά* 35: 221-257.
- Σιούλης, Α.Τ., 2008, Ο ξυλόγλυπτος διάκοσμος των εκκλησιών στον ηπειρωτικό χώρο κατά την μεταβυζαντινή περίοδο και οι τεχνίτες του ξύλου, Ιωάννινα.
- Σιώμκος, Ν., 2006, Εικόνες από το αρχικό τέμπλο του ναού της Υπαπαντής στη Θεσσαλονίκη. Ανασύνθεση ενός συνόλου του 16ου αιώνα, *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας* 27: 321-334.
- Σοφιανός, Ζ.Δ., 1993, Τα ξυλόγλυπτα τέμπλα των Μετεωρικών Μονών Μεγάλου Μετεώρου (1791) και Αγίου Στεφάνου (1814), έργα Μετσοβιτών Μαστόρων. In *Πρακτικά Α΄ Συνεδρίου Μετσοβίτικων Σπουδών*, edited by Δ.Τ. Παπαζήσης, 173-215, Αθήνα.
- Στουφή-Πουλημένου, Ι., 1999, *Το Φράγμα του Ιερού Βήματος στα παλαιοχριστιανικά μνημεία της Ελλάδος. Μελέτη αρχαιολογική και λειτουργική*, Αθήναι.
- Τσαπαρλής, Ρ.Ε., 1980, *Ξυλόγλυπτα τέμπλα Ηπείρου 17ου-α ημίσεος 18ου αι. Πρόστυπα ξυλόγλυπτα*, unpublished Ph.D., Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών, Αθήνα.

- Τσιάπαλη, Μ., – Ανδρούδης, Π., 2017, Το Αρχοντικό του Γρηγορίου Βούρκα στην Κοζάνη, *Το Αρχαιολογικό Έργο στη Μακεδονία και τη Θράκη* 26: 119-132.
- Τσιγαρίδας, Ε.Ν., 2016, Ανάγλυφες εικόνες σε ξύλο από την Καστοριά και την περιοχή της, *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας* 37: 87-106.
- Φιλιππίδης, Δ., 1998, Διακοσμητικές Τέχνες, *Τρεις αιώνες Τέχνης στην Ελληνική Αρχιτεκτονική*, Αθήνα.
- Χατζητρύφωνος, Ε, 1985, Το ξυλόγλυπτο τέμπλο του καθολικού της Μονής Βλατάδων (Θεσσαλονίκη), *Θεσσαλονίκη* 1: 451-484.

ISBN: 978-960-9677-07-3